

FARABI

A K T Ü E L

Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi | Aralık 2021 | Sayı:2

Covid Zamani

Çağkır KULAKSIZOĞLU

FARABI

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Halkönlüğü
Aralık 2021 | Sayı 2

Farabi Akademi

Farabi Akademi, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Halkönlüğü Başkanlığı tarafından
yayınlanan, halkönlüğündeki güncel gelişmeler
ve sosyokültürel faaliyetleri konu alan bir
dergidir.

Sahibi

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Halkönlüğü Başkanlığı adına
Başkan Prof. Dr. Caki TEKİNBAŞ

Editor

Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL

Editor Yardımcıları

Prof. Dr. Bahadır ÇEKİÇ
Doç. Dr. M. Emre BAKI
Dr. Öğr. Üyesi Murat ERKUT
Dr. Öğr. Üyesi Arif Burak ÇEKİÇ
Dr. Öğr. Üyesi Z. Gökçe GAYRETLİ AYDIN
Hemşire Rükiye KARAMAN ARZ
Sağ. Yön. Uzm. Hüseyin GEÇER
Gonca ARSLAN

Grafik Tasarım

Emine Nur KOSAL

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm
Bakanlığı
Sertifika no: 49935

Adres

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Halkönlüğü Başkanlığı
Ortaokulu, TRABZON
Telefon: 0 (462) 325 28 19
Faks: 0 (462) 325 05 15
E-Posta: farabibaskanlik@ktu.edu.tr

Baskı

Sevil Ofset
10011 Mah. Matbaacılar Sitesi
A/Caddesi No:77 Bağcılar - İstanbul
Tel:0212 629 06 15
www.sevilofset.com info@sevilofset.com

*Prof. Dr. Celal TEKİNBAŞ
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Hastanesi Başhekimi*

Saygıdeğer okuyucularımız,

Farabi Aktüel ismiyle yayın hayatına başlayan dergimizin ikinci sayısını sizlerin beğenisine sunmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Bu sayımızı, geçtiğimiz iki yıldır dünyamızın ana gündemini oluşturan salgın hastalık nedeniyle “covid Zamanı” teması ile sizlerle buluşturmak istedik.

Covid dendiğinde birçoğumuzun aklına ilk olarak istatistiksel verilerin, alınan ve alınması muhtemel yeni kararlar ve önlemler ile ilgili bilgilerin kendine yer bulduğu bir neşriyat geliyor haklı olarak. Ancak daha ilk sayfalara göz gerdirdiğinizde bu tahminin çok dışında, salgının verilerinden, araştırmalarından, bilimsel gerçekliklerinden ziyade, içimizdeki manası ile ele alındığı bir dergi ile karşılaşacaksınız. Bu salgın hastalığın farklı meslek gruplarından, farklı yaşam şartlarına sahip olan veya yaşamlarının farklı dönemlerini süren onlarca insanımızdaki yansımalarını göreceksiniz. Kah hastalık nedeniyle yoğun bakımda yaşamla ölüm arasında gidip gelen birinin hikayesini, kah canından bir parçayı toprağa veren bir diğerinin yıkılan dünyasını, kah yoğun bakım kapısına dayanan bir servis hastasının dakikası asır gibi gelen yaşamışlıklarını okuyacaksınız. Bazen gözlerinizdeki yaşla, bazen de yüzünüzdeki tebessümle insan olmanın olmazsa olmazlarını yaşayacaksınız. Hastanemizde görevli sağlık ordumuzun neferlerinin yanında Ülkemizin kendi alanlarında bilinen ve takip edilen yazar ve gazetecilerini de bu minvalde dahil ettik sayımıza. Onların da duygu ve düşünce dünyasında olup bitenleri ilgiyle okuyacağız.

Değerli okuyucularımız, amacımız dergimize ulaşabilecek gelecek nesillerin yaşadıklarını ve hissettiklerimizi duyumsaması, bu büyük felaketin tesirlerini yalnızca istatistiklerde değil; içtimai hayatımız üzerinde de okuyabilmesi. Geçmişe bir köprü niteliğinde olmasını hedeflediğimiz, yalnızca yazılarla değil şiir, karikatür, resim ve fotoğraflarla da zenginleştirdiğimiz yayının beğeniyle takip edileceğine canı gönülden inanıyorum. Bir dergiden öte kaynak bir kitap olacağına inandığımız eserimizin ortaya çıkmasına katkı veren herkese çok teşekkür ediyorum.

Kalın sağlıcakla...

insanlığın çok kere
yaşadığı salgın döngüsü

Muharrem MUSLU, Ressam

Editörden

Kıymetli Okurlarımız,

İki yıla yakın bir süredir dünyayı ve ülkemizi kasıp kavuran COVID-19 pandemisi hayatlarımızı alt üst etti. Farabi Aktüel'in bu ikinci sayısını da önceden planlanan içerik ile siz değerli okuyucularımıza sunmayı planlarken, yaşadığımız süreç ister istemez böylesine güncel bir konudan uzak kalmamıza engel oldu.

Salgının ilk gününden itibaren COVID ile ilgili binlerce bilimsel makale yayınlandı. Halen yenileri de yayınlanmaya devam ediyor. Ancak salgının toplum ve bireylerde neden olduğu yıkımlar ve duygusal boyutu güncel basın haricinde pek işlenmedi. Konuya bu açıdan ışık tutmak amacıyla, bu ikinci sayımızı planlananın dışında bir içerik ile, COVID-19 sayısı olarak hazırladık.

Ülkemiz ve Trabzon'umuzun önde gelen yazarlarından, kendisi ya da herhangi bir yakını COVID-19'a yakalanan okuyucularımızdan ve yine COVID-19 ile savaşan hastanemiz çalışanlarından sürece dair izlenimler aktaran zengin bir içerik ile Farabi Aktüel'i sizlerin beğenisine sunuyoruz. Birçoğunu bir sonraki sayısını merak ederek, bir kısmını gözleriniz yaşararak ve hatta ağlayarak ama bir kısmını da gülümseyerek okuyacağınızı düşünüyoruz. Selam ve saygı ile.

Hoşçakalın...

Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL

Fotoğraf: Varol UZLU

İÇİNDEKİLER

Pazar	48
Pandemide Özel Hayatlar	49
Covid Yoğun Bakımda "Hayat"	51
Buda Benim Hikayem	53
Hastama Dokunan O Ellerinizi Öpeyim	59
Keşiş	61
Aşı Olmadım Diye Az Daha Ölüyordum... ..	63
Covid Yeni Başlamış... Acilde Bir Nöbet.....	65
Şaka mı? Yok Değil... ..	68
Tıbbi Malzeme Koşuşturmacası	69
Kanatsız Meleklerce Korona.....	71
Covid'e Dair Yaşanmış Hikayeler	72
İlk Uzun Ayrılık.....	73
Coşkun KULAKSIZOĞLU Fotoğraf Sanatçısı.....	75
Olmaya Devlet Cihanda Bir Nefes Sıhhat Gibi	78
Kendi Penceremden	81
Covid 19'un Mizahımıza Yansımaları	83
Covidli İlk Günler	89
Neler Neler Kaybettik.....	92

Prof. Dr. Hamdullah ÇUVALCI
Rektör

“GECELER SABAH OLMUYORDU...”

Geçtiğimiz yıl Aralık ayında, göreve yeni başladığımız ve tebrik ziyaretlerinin çok yoğun olduğu günlerde hafif ateş, öksürük ve baş ağrısı belirtileri sonrasında, benim ve dolayısıyla ailemdeki kişilerin, Covid-19 testi pozitif çıktı. Genel sağlık durumum iyi olduğu ve kendimi iyi hissettiğim için (tedavime başlanmış olmakla birlikte) karantina sürecimin bir kısmını evde geçirdim ve herkesin, tedbiren alınan kurallara çok dikkat etmesi gerektiğine inandım.

İnsanlık, bireysel ve toplumsal yaşantının hemen hemen tüm alanlarını derinden etkileyen çok zorlu bir süreçten geçiyor. Hızla yayılan Covid-19 salgınından korunmak ve bu durumu bir an önce bertaraf etmek amacıyla alınan tedbirler ise hepimizin yaşantısının bir parçası haline geldi. Süreçte, bu hastalığa yakalananlar, onunla mücadele edebilmek adına çok meşakkatli aşamalardan geçti. Bu süreci, bizzat yaşayanlardan biri de bendim...

Birkaç gün sonra ateşimin düşmemesi ve akciğer tutulumu teşhisi nedeniyle tedavime, Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi'nde devam edilmesine karar verildi. O günlerde, genel durumum iyi olmakla (solunum sıkıntım da olmamakla) birlikte iki taraflı akciğer tutulumu olması nedeniyle Yoğun Bakım Ünitesi'nde tedavimin devamına karar verildi. Yaklaşık iki hafta süren tedavim neticesinde, sağlığıma kavuştum ve evde dinlenmeye devam etmek üzere hastaneden taburcu edildim.

Hastalığımın ilk günlerinde, herkesin yakalandığı ve kolaylıkla atlatabileceği bir durum olduğunu düşünürken günlük aktivitelerinizi rahatlıkla yerine getirebilmenin ve özellikle de doya doya nefes almanın, bu kadar kıymetli ve önemli olduğunu, hastanede yattığı günlerde bir kez daha anladım. Bu süreçte en önemlisi, sağlık olmadığında hiçbir şeyin değerinin olmadığını anlıyorsunuz. Allah'tan sağlık, yakınlarınızdan ise sadece dua istiyorsunuz. Allah kimseyi bu duruma düşürmesin, zor bir süreçti, ağır geçirdim ama şu anda Allah'a şükür iyiyim.

Hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmadım ve telefonla arayan herkese iyi olduğumu söyledim. Geceleri uyku problemi yaşıyordum ve şunu söyleyebilirim ki hastalar için geceler sabah olmuyordu. Üç gece yüz üstü yattım ki ben hayatta yüz üstü yatamam. Salgınla ilgili tedbir almayan insanların, yoğun bakımdaki hastaların ne kadar zor şartlarda nefes aldıklarını görmesi gerektiğine inanıyorum. Bu noktada, Kanuni Sultan Süleyman'ın meşhur bir sözünü dile getirmenin yerine olduğunu düşünüyorum: "Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi, olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi..."

Son olarak bugünden geriye gidip süreçte tecrübe ettiklerimize tekrar bir baktığımızda, insanoğlunun en büyük nimetinin sağlık olduğunu ve salgın ile etkin mücadelede en önemli unsurun aşı olduğunu bir kez daha görmüş bulunmaktayız.

Fotoğraf: Yılmaz BÜLBÜL

Pandemi Halleri

Belki bir Çin işisin belki de bir cin işi
Belki de insanlığa duyulan bir kin işi
Belki gizli güçlerin kirli ellerin işi
Ne zaman dünyamıza girdin kovitondokuz
İşte o gün bugündür say ki hayatta yokuz

Bu kadar ayrılığı kaldırmıyor yapımız
En samimi dostumuz oldu kafa hapımız
Komşuluğu unuttuk tıklanmıyor kapımız
Misafirin gelmesi yasaklandı levhayla
Kimse eskisi gibi gülmüyor kahkahayla

Başımıza gelenler gerçek değil düş sanki
Mevsimler mi karıştı her günümüz kış sanki
Normal hayata dönmek olmayacak iş sanki
Gelecekte sorarsan kırıldı umudumuz
Bir pandemiye daha kaldırmaz vücudumuz

Kaç doktor şehit verdik kaç sağlık çalışanı
Her yerden dışlıyorlar virüse bulaşanı
Sen devirdin ey lanet nice dağlar aşanı
Gücünü tartışmam devir senin devrindir
Çek git doğduğun yere hepimizi sevindir

Muhabbeti kaldırdı maskeler mesafeler
Beyaz bayrağı çekti restoranlar kafeler
Anlamını yitirdi bayramlar arifeler
Uzaktan eğitimle öğrenimin adı var
Talihsiz çocukların ne tuzu ne tadı var

Aylarca heyecanla bekliyorken aşırı
Birbirine düşürdün yaptırımla karşıyı
Mutasyona uğrayıp karıştırdın çarşıyı
Dilerim ki Allah'tan bittiğini göreyim
Şu üç günlük dünyanın sefasını süreyim

Artık toka yapmayı çevirmişiz yumruğa
Ruhumuz uçtu sanki benziyoruz tomruğa
Eceli bekliyoruz dizilmişiz kuyruğa
Koptuk birbirimizden yalnızlaştık velhasıl
Bilemem kaç yıl daha devam eder bu fasıl

İnani der sonunda erdin mi niyazına?
Katıldın beş milyonun cenaze namazına
Kimisini bağladın solunum cihazına
Kanseri kopyalayıp kapladın ciğerini
İnsan şimdi anladı nefesin değerini

İNANİ*

*Mehmet İNAN

Nazan Bekiroğlu
Yazar

“PANDEMİ ROMANTİZMİ”

2020 Martının ilk yarısında bir akşam üniversitelerde derslere üç hafta için ara verildiğini bir son dakika haberi olarak izlediğimde büyük kızımın açtığı telefonla fark ettim gerçeği. “Yaz tatiline girdiğinizin farkındasın değil mi?” diyor-du. Arkadan gelen günlerde birbiri ardınca sö-kün eden sıradışı haberler, uçak seferlerinin iptal edilmesi, sokağa çıkma düzenlemeleri, alışma-dığımız türden tedbirler, bir salgının “pandemi” seviyesine atlayivermesi tarihe tanıklık ettiğimi-z duygusunu verse de zahmetlerin, kederlerin çok geçmeden belirmesi gecikmedi.

Oysa ilk günlerde bir tür meslekî “pandemi ro-mantizmine” kapıldığımızı gizleyecek değilim. Şunun şurasında büyük salgınların edebiyatla organik bir ilişkisi daima olmuştur. Değil mi ki Shakespeare Kral Lear’ı bir pandemi sürecinde yazmıştı. Dünya edebiyatının modern anlamda ilk hikâye kitabı sayılan Decameron’u Boccaccio bir veba salgını esnasında hazırlamıştı. Dün-yanın pek çok dilinde ortak olarak kullanılan “karantina” kelimesi bile böyle bir salgına borç-luydu kendisini. Edebiyat en acı gerçekleri bile estetize eder, güzelleştirir. Okuyanda aynını ya-

şama arzusu uyandırır bu yüzden. Bu, sanatın sağaltmasıdır. Oysa bizim 2020 Martından iti-baren yaşadığımız şey edebiyat değil düpedüz gerçektir.

O gerçeklikte pandemi romantizmi yerini mar-ket sosyalleşmesine bırakırken hayatımıza yeni kavramlar, terimler, alışkanlıklar, deneyimler girdi. Unutulmuş olanlar bile bir yerlerden zo-runlu misafir gibi çıkıp geliverdi.

Yıllar üzerine yeniden bir evi tek başıma çekip çevirmeyi, yemek pişirmeyi, sevmediğim işleri yapmayı o süreçte hatırladım. Bir kedinin me-raklı bakışlarına mukabele ederek mutfakta tünediğim bir sandalyenin üzerinde ders anla-tırken, sanatsal yazmanın da öyle katıksız za-manlara sahip olmaya özgü bir lüks olmayabi-leceğini anladım. Ve evle aramda aşkla nefret arasında gidip gelen hastalıklı ilişkilere benzer bir ilişki oluştu.

Dışarı çıktığım zamanlarda terk edilmiş bir şeh-rin caddelerinden geçer gibi geçtim Uzunso-kak’tan. “Maske, mesafe”, limon kolonyası ve beyaz kalıp sabunun muhteşem geri dönüşü, boşalan rafların yazılması gereken apayrı hika-

yesi, kırk yıllık esnafın bomboş dükkânı önünde duyulan hüznün. Hastalıklar ve ölümler kısmına, o acı hikâyeye hiç girmiyorum bile.

Bize neler olduğunu, ne yapmamız gerektiğini henüz tam olarak kestiremediğimiz o günlerde aklıma gelen ilk şeylerden biri kampüsteki köpeklerin durumu olmuştı. Değişen yönetimler boyunca bazen didişerek, bazen anlaşılarak, bazen hallice yaşattığımız onca can, öğrencilerden ve hocalardan boşalmış bir fakültede, önlerine atılan bir parça ekmekten mahrum nasıl yaşayacaktı? Her şeyi göze alarak fakültete gittiğim o günleri hiç unutamam. Bahar başıydı. Fakülte bomboştı. Bambaşka bir yermiş gibi seyrettiğim bahçede kır menekşeleri, papatyalar çoktan açmaya başlamıştı oysa. Öğrenci seslerinden ise eser yoktu. Köpekler bile bir başkaydı, onlar da yalnız kalmıştı.

Neticede bir arkadaşımla haftanın günlerini bölüştük, gidip gelerek mamalarını sularını hiç eksik etmedik.

O ilk günlerde bir kitap almak, bir makaleyi aramak için odama çıktığımda yaşadığım duygunun tanımı kolay değil. Kapının kolunda dezenfektana bulanmış parmaklarımın izi kalsa da masamın üzerinde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için asistanımın gönderdiği bir demet kırmızı karanfil vazoda çoktan solmuş. Yine de burası benim odam. Boş koridorlarda dolaştığım da vaki oluyor. Şu sınıfta Homeros'un destanlarını anlatırdım şu seminer odasında Roman Teorisi öğrettirdim. Şurası çay odamız. Arkadaşlarla iki lafın kapısını açtığımız, halleşip dertleştiğimiz yer. Hepsi boş. Hayallerimiz, gölgelerimiz duvarlarda oynuyor sadece.

Benim pandemi romantizmim, bir haftalık boşluk üzerine online ders anlatmaya başlamamla bütünüyle buhar olup uçuverdi. Pek çok meslektaşımın paylaştığını sandığım tuhaf bir duygu. Ders notlarım, makaleler, kaynakçalar, görseller yepyeni bir düzenlenme bekliyor. Başımı bilgisayardan kaldıramıyorum. İki saatlik dersi anlatır çıkardım eskiden, şimdiyse bir sunum için bir gün harcıyorum. Yine de bir bilgisayar ekranı karşısında radyo yayını yapar gibi anlattığım ders hiçbir zevk vermiyor. Ben ki yoklama almadığı halde sınıfı dolup taşan biriyim. Şimdiyse 60 kişilik sınıfta ekrandaki mevcut 20'lere kadar düşüyor. Ne yapsam olmuyor. Gerçi bu da bir öğretim yöntemi. Ama benim

derslerim için uygun değil, böyle bir tarihçem de yok. Ben gözlerin bakışına inanırım. Dersi öyle anlatırım, öyle dinlenmeye alışırım. Ders, sadece anlatmaktan ibaret bir şey değilmiş. Nefes de gerekmiş. Bunun gülmesi varmış, hüzünlenmesi, şaşırması, sorusu cevabı, doğaçlaması, jestlere ve mimiklere de yüklenen bir anlamı varmış. Yine de azami faydayı sağlamaya çalışıyorum. Hem öğrencilerimin moralini diri tutmam gerektiğini biliyorum.

Hepsine önce sağlık ve esenlik diliyorum, günlük tutmalarını tavsiye ediyorum. Oysa hepsini üç hafta görmüşüm ancak. Ne yüzlerini ne isimlerini ne seslerini hatırlıyorum. Yine de kendimizi sınıfta, beni beyaz tahtanın üzerine tarihi boydan boya geçen bir kronoloji çizerken tahayyül etmelerini, dersi öyle dinlemelerini tavsiye ediyorum. Ben de öyle yapıyorum çünkü. Arkamda beyaz bir tahta değil önümde bir ekran olsa da onları gözümün önüne getirerek, olası sorularını hayal ederek anlatıyorum. Onlara bölümden, hocalarından, fakülteden, değişen mevsimlerden haberler veriyorum. Koridorlar hâlâ boş, bahçeler bomboş. Oysa mavi mineler yeşil çimenlerin üzerine yayılmış çoktan, erikler çiçeğe durmuş. Baharın bir şeyden haberi yok.

Çiçekler yaprağa dönüyor, vadiler yeşilleniyor, haftalar geçiyor, mevsimler geçiyor. Bense yine beyaz bir ekranın üzerinden yazıyorum. Hava kasvetli, puslu oluyor. Oysa yağmuru severdim. Yine de iyiyim. Umarım siz de iyisinizdir, diyorum.

Fakat mukabelesi olmayan duygunun devamı yok ve insan bu, her şeye alışır. Derslerime yansıyan duygusal ton içimde de giderek azalıyor sanki. Nitekim ertesi dönem doğrudan derse giriyorum. Havadan sudan, koridorlardan bahçelerden haber vermeyi eskisi kadar önemsemiyorum. Ama bu böyle olmaz. Bir an önce sınıflarımıza dönmeyi diliyorum. Ve pandemi-nin bendeki en ağır moral hasarı eğitimin aldığı yara oluyor.

Üç dönem üzerine şimdilerde yeniden sınıflarımıza döndük, yüzyüze eğitime yeniden başladık. Kantinler şenlendi, sıralar doldu. Şen şakrak seslerine kulak verdiğim öğrenciler de mutlu biz de. Fakat kimsenin samimiyetten yana bir şüphesi olmasa da hepimizin yüzünde birer maske var. Birbirimizi gözlerinden tanımayı, bütün manayı ellerimize yüklemeyi öğrenmeye çalışıyoruz.

Prof. Dr. Akif CİNEL
Rektör Yardımcısı

“COVID TESTİNİZ MAALESEF POZİTİF”

S oğuk bir aralık gününün öğle saatleriydi. Çalışma odamda bir şeyler bakarken telefon çaldı. Telefondaki ses, sabah yaptırttığım 3. PCR test sonucunu haber veriyor ve “ Maalesef pozitif çıktı “ diyordu. İster istemez bir huzursuzluğun, tedirginliğin içine daldım. Halbuki temaslı olmam nedeniyle girdiğim karantina- nın sonuna doğru başlayan baş ve göz ağrısı 5 gün sürmüştü ve bu süreçte yapılan iki test ne- gatif sonuçlanmıştı. Bir gün öncesinde de tat ve koku duyusu kaybolmuştu. Telefondaki ses devamında “ Hastaneye gelmeniz gerekiyor “ dedi.

Çalışma arkadaşlarıma durumu anlatıp, helal-leşerek arabama bindim. Hastane yokuşunda telefonum tekrar çaldı. Filyasyon ekibi arıyor, temaslıları ve ev adresimi soruyorlardı. Acilde-

ki covid alanından tomografiye yönlendirildim. Sonuçta az da olsa akciğer tutulumunun oldu-ğunu ve yatarak tedavi olunması gerektiğini söylediler.

5. Kattaki covid servisine yatış için ilk kez bindi-ğim tekerlekli sandalye ile götürüldüm. O sırada evdekiler aradı ve kendilerinden test numunesi alındığını ve hastalık ile ilgili ilaçlar bırakıldığını, karantinaya alındıklarını söylediler. Pozitif so- nucumu öğrendikten sonra filyasyon ekibinin 2 saat geçmeden eve ulaşması, sağlık sistemi- mizin ne kadar hazırlıklı ve organize olduğunun göstergesiydi.

Artık hasta odamda kıyafetlerimi değiştirmiş ilk doz tedavilerimi almıştım. Hastalık ile ilgi- li endişeler ve geçmiş hatıralar adeta birbirine karışmış bir halde yatağa yeni uzanmıştım ki

kapı açıldı ve servis doktoru 35 senedir benim hastalara sorduğum soruyu bana sordu: “ Geçmiş olsun, nasılsınız? ”.

Bulduğum serviste bir hayli hareketlilik vardı. Bir gün önce yatış yapılan hasta, durumunun fenalaşması üzerine yoğun bakıma alınıyor, ya da yoğun bakım tedavisi ile durumu düzelen bir hasta da servise alınıyordu. Fakat

kaybedilen hastaları duyduğumuzda hem biz hastaların, hem de tüm personelin moralleri çok bozuluyordu. Bu arada aynı yerde çok sayıda meslektaşım ve mesai arkadaşım da tedavi görmekteydi ancak birbirimizi ziyaret edemiyorduk.

Sonrasında yattığım 5 gün süresince adeta uzay kıyafetli mesai arkadaşlarımın 24 saatlik rutin takibinde tedavim devam etti. Önce parenteral, sonra oral verilen kortizon tedavisi de başlanmıştı. İlk kez kullandığım bu ilacın yan etkilerinden birisi olan hipertansiyonu da bizzat yaşayarak tecrübe etmiş oldum. Sık sık parmak oksimetresiyle ölçülen oksijen saturasyonu ile ilgili sorun olmadan, biyokimyasal değerler bozulmadan geçen bu süre sonunda, artık kontrol akciğer grafisi çekilebileceği, sorun yoksa taburcu olabileceğim belirtildi. Çok şükür radyolojik kontrol de temiz geldi.

Pazartesi girdiğim servisten Cuma günü ,kalan tedavimi evde tamamlamak ve karantinada kalmak üzere taburcu olurken değişik duygular içindeydim. Pandemi başlayalı tam bir yıl olmuştu. Daha 2 ay önce aynı hastalık nedeniyle kayınpederimi kaybetmiştim. Çok sayıda vatandaşımız ve sağlık çalışanlarımız bu nedenle hayatlarını kaybetmiş, neredeyse her eve bir acı düşmüştü. İster istemez bu boyuttaki salgının

bütün dünyadaki etkilerini görünce, yaşayınca, seyri ile ilgili insan huzursuz oluyor.

Henüz aşının ülkemize gelmediği günlerde yaşanan ümitsizlik sonrası aşının tedariği ve yerli üretim çalışmaları ile bugün hastalığa karşı daha dirençli olduğumuzu düşünüyorum. Bu da insana güven veriyor. Tüm insanlığı ilgilendiren dünya çapındaki bu illete karşı verilen mücadele sonucu, özellikle ülkemizde, sağlık sisteminin yönetimi ve salgınla mücadele alanında önemli kazanımlar edindiğimize inanıyorum. Allah (CC) dan, hayatını kaybedenlere rahmet, şu an hastalığın pençesinde olanlara şifa diliyorum.

Ve son olarak bütün hastalara olduğu gibi bana da emeği geçen Mikrobiyoloji, Acil Tıp, Radyoloji, Enfeksiyon Hastalıkları, Göğüs Hastalıkları'ndaki meslektaşlarıma ve mesai arkadaşlarıma, covid servis çalışanlarına, akademik ve idari yöneticilerimize teşekkürlerimi sunuyorum.

Sağlık, mutluluk dileklerimle...

Dr. Öğr. Üyesi Firdevs AKSOY
Enfeksiyon Hastalıkları

“BİR PANDEMİ YOLCULUĞU”

12 Ocak 2020, şehrimizde düzenleme kurulunda da yer aldığım YBES2020’de (Uluslararası 5. Yoğun Bakım Enfeksiyonları Sempozyumu) konuşmam vardı. Sempozyumun son günü konu başlığım “Solunum Yolu Virüsleri” ve son slaytımda “Çin’de 31 Aralık 2019 ile 5 Ocak 2020 tarihleri arasında 59 pnömoni vakası tespit edildiğini ve bunlar arasında ölümcül seyredenler olduğunu, yeni tip Corona-virüs olduğundan şüphelenildiğini söylüyorum. Konuşmamın son cümleleri de “Solunum yolu virüsleri yıllar içinde değişmektedir, yeni tip virüslerle enfeksiyonlar görülebilecektir. Bu yeni tip virüsün nasıl seyredeceğini, ilerleyen zamanlarda göreceğiz” oluyor. Eğer zamanı geri

alma şansım olsaydı, bitiriş cümlem; “Umarım bu virüs bu haliyle sınırlı sayıda hastalığa yol açar ve çok zarar verici olmaz” temennisi olurdu. Ocak 2020’nin sonunda kızımın okul ara tatilinde Kopenhag’a gitmiştik. Havalimanında öksüren/öksürmeyen “çekik gözlü” kişileri gördüğünde kızımın onlardan kaçışını hatırlıyorum. Çünkü o tarihlerde Çin’de yayılan hastalık haberleri görsel medyada konuşulmaya başlamıştı. O zaman biz ona gülerken bilemedik, ilerleyen günlerde insanların birbirinden kaçacağını. En sevdiğiniz yanınızdayken ona dokunmaya, sarılmaya korkacağımızı, aynı evin içinde en kıymetlilerimizle aramıza mesafe koyup konuşmaktan bile imtina edeceğimizi hiç

düşünemedik. Mart ayında yazılan resmi genelgelerle Covid-19 hastalığı için hastanelerde hazırlık yapılması önerisi ve ardından Sağlık Bakanımızın Türkiye'deki ilk vakayı televizyon kanallarında açıklamasıyla başlayan serüvenimizi anlatmak istiyorum. Buna serüven diyoruz çünkü halen bunun bir rüya olduğunu ve tekrar uyanıp eski normal hayatımıza döneceğimize inanmak istiyorum.

Seyahat özgürlüğü sayesinde, virüs dünyanın birçok yerine yayılarak, adı duyulmamış bir kentte başlayan hastalık, tüm dünyayı etkiledi ve insanlık pandemi kelimesiyle tanıştı. Belki bazılarımız anlamını çok iyi biliyordu ancak kelimenin anlamını tüm dünya böylece öğrenmiş oldu.

Neler yaşadık, neler yaptık. 03 Mart 2020'de Acil Tıp AD toplantı salonunda "TC Sağlık Bakanlığı COVID-19 Güncel Rehber Uygulaması ve Standardize Hasta Modeli Üzerinde Eğitim Uygulamaları" başlıklı maskesiz olarak sunum yaptığım son toplantılardan birini yaptık. Sonraki sunumların online olacağı hiç aklıma gelmeden saatlerce hastanemize vaka gelirse neler yapmamız gerektiğini konuştuk. O an konuşurken sanki hiç olmayacak bir durumdan bahsediyordum. Daha önce de İnfluenza, SARS, MERS ve Ebola virüslerinin de tüm dünyayı etkileyeceği düşünülerek hazırlıklar yapılmıştı ve ben de bu eğitimlere katılmışım. Bu da onlardan biriydi benim için, ne de olsa benzer bir virüstü ve "acaba çok mu abartıyoruz?" diye aklımdan geçirmedim de değil. Hepimiz mutluyduk keyifli bir toplantı yaptık. Türkiye'de ilk tespit edilen COVID-19 vakası Sağlık Bakanlığı tarafından 11 Mart günü açıklandı. Ertesi gün, yani 12 Mart günü aynı salonda acil toplandık. Bu sefer hepimizde endişeli bakışlar ve kafalarımızda sosyal ve görsel medyada tıkanmış hastaneler, sedyelerde ölen hastalar, tulumlu, maskeli, buharlanmış gözlük ve siperliklerin arkasından korkmuş gözlerle bakan sağlık personelleri vardı. "Bizde de böyle mi olacaktı" korkusu oluşmuştu yüzlerimizde. Biz bu ekipmanlara ulaşabilecek miyiz, ulaşırsak bile

ya biterse, ya İtalya, Çin gibi olursak? Kafalarımızda cevapsız sorular vardı, ama yine maskesizdik. Ülkemizde virüse bağlı ilk ölüm ise 15 Mart 2020'de gerçekleşti. 24-30 Mart tarihleri arasında "COVID-19 Pandemi" hazırlıkları kapsamında servis ve yoğun bakım ünitelerinde görev alacak farklı branşlardan öğretim üyesi, araştırma görevlisi ve hemşirelere kişisel koruyucu ekipman kullanımı, enfeksiyon kontrol önlemleri, temel ve ileri yaşam desteği uygulamaları alanlarında beceri eğitimi verilmesi planlandı. O dönem maske muamması vardı, kim takacak, kim takmayacak, hangi maske takılacak? Biz bu hastalara bakmasak olmuyor mu? Kim bakacak? Nasıl bakacak? Sorular, sorular, bitmeyen ve cevabını bilemediğimiz o an cevaplanmayacak sorular...

Eğitimler bitemeden 26 Mart'ta ilk hastamızı yatırdık. Hasta, bir sağlık çalışanının bakıcısının eşiydi. Bu kadar yakınıma gelmişti bir anda. Personelin ailesi ve çocuklarına bulaşmış olma korkusu beni de çok korkutmuştu. Onunla konuşurken, korkumu ve endişemi hissettirmeye çalışıyordum, ama aynı gün evdeki çalışmamı, birbirimize hastalık bulaştırma ihtimali nedeniyle, bir süre ücretli izne ayırdım. Planlamamızı yaptığımız için hastamızı yatırdık, izole ettik. Sırayla hastalık için ayrılan bütün katlar doldu. Ama kesin tedavisi olmayan, başka hastalıklarda kullanılan ilaçlarla bu hastalığı tedavi etmeye çalışmak, sürekli değişen, bir öncekinin faydasız olduğunu öğrendiğimiz bilgilerle boğuşmak daha yorucuydu. Sürekli yeni yayınlar çıkıyor, yapılan yayınlar zamanla yanlış ve eksik öneriler nedeniyle geri çekiliyordu. Artık hangi bilginin doğru, hangisinin yanlış olduğunu bilememek çok daha yıpratıcıydı. Gözümüzün önünde nefes alamayan insanlar vardı ve tedavisi olmayan ölümcül bir hastalıkla mücadele ediyorduk. Ayrıca hastanede çalışanlara hastalık bulaşmaması için eğitimler veriyorduk; bir arada bulunmayın, beraber yemek yemek, çay içmeyin diyerek insanların farkındalığını artırmaya çalışıyorduk. Hastane bir dönem hayalet bina gibiydi, poliklinikteki hasta sayıları

azaldı, ayaktan hastalar hastalık bulaşır endişesiyle gelmemeye başladı. Bir dönem personel sayısı azaltıldı, nöbet sistemiyle dönüşümlü çalışmaya geçildi.

Ama bu bizim için geçerli değildi, Anabilim Dalımızın çalışanları her gün hastanedeydi. İlk zamanlar günde kaç kere toplantı yaptık hatırlamıyorum. Ben her telefon çaldığında artık hangi yakınım, hangi arkadaşım, hangi personele hastalık bulaştı korkusuyla açmaya başladım. Annem Nisan 2020 başında GIS (mide) kanaması nedeniyle yoğun bakım ünitesine yatırıldı. O sırada iller arası gidişler durmuştu, kara-hava ulaşımı, sokağa çıkmak yasaktı, bir şehirden diğerine özel izinle ancak gidilebiliyordu, gidemedim. Annemin Gaziantep'teki yoğun bakım ünitesindeki doktoru görüntülü aramayla konuşturdu bizi, gelmeme gerek olmadığını anneme kendi annesi gibi baktığını söyledi.

Çocuklarım, ki “onlar benim kahramanlarım” kıymetli enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji araştırma görevlilerimiz, sürecin başından beri hiçbir zaman yorulmadan, sıkılmadan çalıştılar, çalışmaya devam ediyorlar. Onlara hastalık bulaşmaması için her gün gördüğümde ve her telefon açtıklarında kendinizi koruyun, çok dikkat edin dememe ve onların da dikkat etmesine rağmen poliklinikte arrest olan hastaya müdahale ederken 3'üne COVID-19 bulaştı. Çünkü başka bir sağlık sorunu nedeniyle gelen hastanın testi pozitif çıkmıştı. Ondört gün korku ve endişe... ya onlara bir şey olursa... Ekim 2020'de bölümümüzde Selçuk Hocam hastalandı ve testi pozitif çıktı. Bir 14 günlük endişeli bekleyiş daha. Sanki bu 14 günler bitince sonunda pandemi bitecekmiş gibi bir heyecanlı bekleyiş vardı. Ve Kasım 2020, ben babamı kaybettim, evdeki çalışandan bulaşan hastalık ikinci kez beni yetim bıraktı. Son kez telefonda konuşurken “kızım bir isteğin var mı?” demeyi unutmayan değerli kayınpederim, sevgili babam; o hep özel ve kıymetli kalacak anılarımda. Bu haberler gün geçtikçe artarak devam etti. Her gün “acaba bugün kim hasta-

landı” kaygısı vardı hep. Bizi yetiştiren, örnek aldığımız hocalarımızı, birlikte çalıştığımız arkadaşlarımızı, klinikte, yoğun bakım ünitesinde ziyaret eder hale gelmek, kaybetme korkusu yaşamak gerçekten çok üzücüydü. Sürekli olarak “benden uzak durun hastalık bulaşmasın, kendinizi koruyun, maskenizi takın” dememden belki de en çok güzel kızım ve değerli eşim yorulmuştur. Eşimin hekim olması en büyük şansım bu süreçte, ona her zaman minnettarım. Kızım ve ben online eğitimle tanıştık bu serüvende, faydalı mı? zararlı mı? bilemiyorum. İlerleyen yıllar bu sorunun cevabını verir sanırım. Ama bir gerçek var ki, o da çocukların ve erişkinlerin gözlük numaralarında artış olduğu veya artık gözlükleri olduğudur. Çocuklar ve gençler sosyalleşecekleri, akranlarıyla vakit geçirecekleri yaşta tek başlarına kaldılar.

Tatillerimiz de garip bir hal aldı bu tatsız pandemide. Yılda bir kez gidebildiğim memleketimde, annem, abilerim ve ablalarıma sarılamamak, bana yaklaşmayın demek, onların benden, benim onlardan korkmam... Sürekli bir endişe ve panik hali vardı üstümüzde, halen de var. Tüm sağlık çalışanlarında olduğu gibi benim de, bu süreçte kendim, ailem ve iş arkadaşlarımla sağlığı konusunda endişelerim sürekli artıyordu. Çok bunaldığım ve bunaltıldığım zamanlar oldu. Yanıtı olmayan sorular, niyeler, nedenler, korunma önlemlerine uymayanları gördüğümdeki umutsuzluklar, bizlerin verdiği mücadelenin duyarsız davranışlarla sekteye uğraması... Bunlar yüzünden öfke, kaygı ve stresimdeki artışla mücadele edebilmem için imdadıma yetişen Psikiyatri AD öğretim üyesi canım arkadaşım Demet'e de büyük bir teşekkür borçluyum.

Pandemide nerdeyse iki yıla yaklaşıyoruz. Eylül 2021; ülkede maske, mesafe ve temizlik dışında tüm yasaklar kalktı, okullar yüz yüze eğitime açıldı. Her yere gidebiliyoruz artık, ama hep korku, endişe ve sonrasında yaşanan 14 günlük pişmanlık ve mutsuzluk korkusu var. Dünya genelinde insanoğlu var olduğundan beri farklı mikroorganizmalar pandemiler yapmış. Bunla-

rın hepsi de ya aşısı ya da tedavisi bulunarak sonlanmış. Ne zaman biteceğini bilmiyorum ama artık aşı var, umutluyum, bir gün bitecek. Ülkemizde klinik araştırma ile ilk COVID-19 aşısı yapılan merkezlerden biri de Anabilim Dalımız oldu. Sonrasında aşılar, ülkemiz ve dünya sağlık otoriteleri kullanım onayı verdi. Şu anda ülkemizde aşılama çalışmaları devam ediyor. Hastalığa karşı ilaç geliştirme çalışmaları sürüyor. Anabilim Dalımız burada da yine klinik araştırmalarla katkı sunmaya devam ediyor. Benim umudum da artıyor. Bir gün bu hastalık kontrol altına alınacak, virüs gücünü ve etkisini kaybedecek, insanoğlu bu pandemiden zaferle çıkacak. Zafere giden yolda en önemli silah aşılanmak. Neden dersiniz? Şu an klinikte ve yoğun bakımda izlediğimiz hastalar ya aşısız ya da eksik aşı. Bunu okurken aşılananda hasta oluyor diye içinizden geçirebilirsiniz, hatta “ölenler bile var” diyenler olabilir. Ama unutmayalım ki, aşı tüm hastalıklardan değil sadece Covid 19 hastalığına karşı olan komplikasyonlardan koruyor, altta yatan hastalıklarımızı tedavi edip, ömrümüzü uzatmıyor maalesef.

Bu serüvende elbette ki yalnız değildik. Bizim branşımız bulaşıcı hastalıklarla mücadelede hep en öndeydi belki ama yalnız da değildik. Rektörlük, Dekanlık ve Başhekimlik makamı daima arkamızda oldu. Tüm Anabilim Dalı başkanları da yanımızdaydı. Taleplerimizi mak-

simum düzeyde desteklediler hep. Bizimle çalışan tüm paydaşlarımızatek tek teşekkür ediyorum. Uzun zamandır kesin Covid servis sorumlumuz olan Özlem Hemşiremizin özelinde tüm hemşirelere ve sağlık çalışanlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Hastane personellerimizden hastalananlar oldu, ama iyileşip tekrar çalışmaya, bize destek olmaya devam ettiler özveriyle. Hakları ödenemez.

Anlatacak çok şey var. Olumsuzluklar, umutsuzluklar ve çok bunaldığımız zamanlar elbette oldu. En sevdiklerimizin, en kıymetlilerimizin en özel ve zor zamanlarında yanlarında olamadık. İnsanlar sevdiklerine veda edemedi, son bir bakışla göremeden göçüp gittiler. Bu hastalık tüm dünyanın ortak sorunu, tarihi etkileyen ve değiştiren hastalıklar arasında yerini çoktan aldı. Onu tarihe gömmek, sürecin olumsuz etkilerini gidermek için toplumsal değerlerin ve dayanışmanın, ortak bilinç, ortak tavır, ortak sorumlulukların önemini kimsenin unutmaması gerekiyor.

“Hayat eve sığar” sloganı var, ama inanın, hayat evden çok daha büyük ve artık bizler o eve sığmıyoruz. O yüzden aşılanalım ve bir an önce eski normalimize dönelim. Artık maskemizi takmadan evden çıkıp, dışardaki hayatın tadını çıkaralım. Sevdiklerimize korkmadan sımsıkı sarılalım. Sağlıklı ve güzel günlerimiz olsun.

Fotoğraf: Coşkun KULAKSIZOĞLU

Ana Gibi Yar, Vatan Gibi Diýar Olmaz...

Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE
Kardiyoloji

Başımı yastığa koyalı çok olmamıştı. Cep telefonum çalışıyordu. Günlerden 29 Ağustos 2020, sabah saat 04.34. Arayana kim diye baktım. Arayan eniştem Cihangir'di. "Hocam! Annemi kaybettik başın sağ olsun mekânı cennet olsun" dedi. Sadece sağ ol diyebildim. Dudaklarımdan başka bir söz çıkmadı. Nutkum tutuldu. Dünyam yıkılmış, sanki büyük bir depremde on katlı bir binanın altında kalmış gibiydim. Nefesim sıkıştı, içimden bildiğim duaları okumaya başladım. Ne büyük bir acıydı. Anlatmaya kelimelerin, cümlelerin yetmeyeceği bir acı. Dünyadaki en büyük acılardan bir tanesiydi bu. Gözyaşlarımı tutmaya çalışsam da o bir sel gibi geliyordu. Şimdiye kadar hıçkırarak hiç ağlamadığımdan, hıçkırarak ağlamaya başlayınca gözyaşlarının sele dönüşebileceğini anladım. Ne kadar gözyaşı döksem ne kadar üzülsem de artık annem geri gelmeyecekti.

İkibin yirmi senesinin Mart ayında Türkiye'de ilk COVID-19 vakaları görülmeye başlanmıştı. Devletimiz gerekli tüm tedbirler uygulamaya çalışırken, diğer yandan tüm dünya da bunun nasıl bir hastalık olduğu anlamak için uğraşıyordu. Biraz karmaşa bolca korku ve biraz da panik durumu söz konusu idi. Tüm dünya ve Türkiye çok hızlı yayılan bu salgına maalesef çok hazırlıklı değildi. Salgın hızla ilerledi. Yaz aylarında azalıp sönebileceği tahmin edilse de

öyle olmadı. Rakamlar günden güne arttı. Pandemi devam ederken yaz aylarının gelmesi biz çalışanlar için izin ve tatil kavramlarını da birlikte getiriyordu. Bizde ailecek dinlenebilmek ve tatil yapabilmek için memleketim olan Aksaray'a gitmeye karar verdik. Planlarımızda Aksaray'a gidip pandemi kurallarına maksimum seviyede özen göstererek bir tatil yapma fikrimiz vardı. Yaklaşık bir ay boyunca kaldığımız Aksaray'da kendi bahçemizde ve çok fazla topluluğa karışmadan günlerimizi geçirdik. Annemi ve babamı yaşlı olmaları sebebiyle mümkün mertebe kimseyle görüştürmemeye çalıştık. Kurban Bayramı'ndan önce gerekli uyarıları yapıp, bayramda hiçbir ziyaretçi kabul etmedik. Hatta annemin dayımla bile görüşmesine bile izin vermedik. Apartmanda hastalık korkusuyla kimse kimseye gidip gelemeyeceği için babam ve annem bu durumdan oldukça şikâyetçiydi. Bu sebeple zaman zaman annem ve babamı bahçeye götürüp, orada açık havada dolaşmalarını sağladım, birlikte vakit geçirerek ve dinlenerek morallerini düzeltmeye çalıştım.

Ağustos ayının ortalarına doğru yıllık iznimin sonunayaklaşmıştım. Dönüş hazırlıkları yaptığımız sırada, Almanya'dan izne gelen ablam ve çocukları annemi ziyaret etmek istedi. Anne

Annemden son bir hatıra. Babam ile birlikte yemekte, Aksaray, 2021

ve babamla bu ziyaretin çok riskli olabileceğini konuştuğumuzda ikisi de bana birazda sitayişle torunlarını ve onun çocuklarını çok özlediklerini ve görmek istediklerini söylediler. Onlarla birkaç gün açık havada kahvaltı ve yemek programlarında hep birlikte olduk. Yeğenimle konuştuğumda, Almanya'dan çıkarken ve Türkiye'ye girerken herhangi bir test yapılmadığını öğrendiğimde korku ve endişelerim biraz daha arttı. Ama yapabileceğim bir şey yoktu. Annem ve babamın üzülmelerini ve gönül koymasını bir evlat olarak istemedim.

Yola çıkmadan veda için gittiğimde annem ve babam tedbir amaçlı "Aman oğlum ne olur ne olmaz" deyip ellerinden öptürmediler ve son bir kez sarılmak da nasip olmadı. Balkondan bize el sallarken arabayı durdurdum ve son bir kez onu canlı olarak gördüm ve el salladım.

Trabzon'a döneli bir hafta olmuştu. O ara ablamı telefonla aradığımda, annemin ateşi ve nefes darlığı olduğunu söyleyince doktora gitmelerini istedim. Daha önce de kendi hastalığını takip eden doktoru özel hastanede olduğu için ona gittiler. Alınan tomografide COVID ile uyumlu hafif-orta şiddette akciğer tutulumu olduğunu öğrendim. Telefonda doktoruyla görüştüğümde annemi Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servisine göndereceğini söyledi. Orada tahlillerine bakan doktor arkadaş yatışa gerek olmadığını söyleyerek, antibiyotik ve gribal enfeksiyon tedavisi verip annemi eve gönderdi. Bu sırada herhangi bir şikâyetim

olmasa da, temas sürecini dikkate alarak bende hemen acil servisin üstündeki COVID polikliniğine gittim. Doktor hanıma kendimi tanıttım ve bir test yapıp yapılmayacağını sordum. Şikâyetlerimi sorduktan sonra gerek yok dedi. Ama ben fazla sayıda hasta baktığımı söyleyince "Tamam bir tomografi çektirelim hocam" dedi. Çekilen tomog-

rafide sorun görülmedi. Bunun üzerine "Hocam eve gidin istirahat edin şikâyet olursa sürüntü testi yapalım" önerisinde bulundu. Ben sürüntü testi konusunda biraz ısrarcı olunca da test yapmayı kabul etti. Sonuçta sürüntü alındı ve sonucunu eve gitmeyerek hastanede odamda bekledim. Sonuç pozitif. Enfeksiyon hastalıkları ile yaptığım görüşmelerde hocalarım bir süre hastanede kalmamın iyi olacağını söyleyerek hastaneye yatışımı yaptılar.

Şimdi hastanede bir odada tek başıma yatıyor verilen ilaçları alıyor ve ne olacağını düşünüyordum. Aslında bende bir semptom yoktu, aklım annemdeydi. Ertesi gün ablamı aradığımda annemin ateşinin ve nefes darlığının devam ettiğini, babamın da ishal olduğunu söyledi. Bunun üzerine aile hekimlerine ulaşmaya çalıştım ama bir türlü telefona cevap vermediler. Bunun üzerine bizden ihtisaslı Aksaray'da görev yapan Dr. Oğuz Yıldırım'ın eşinin enfeksiyon hastalıkları uzmanı olması sebebiyle ona ulaştım ve durumu anlattım. Hem annemin hem de babamın bir odada takip edilmesini rica ettim. Doktor hanım bu talebi kabul etti. İkisini bir odaya yatırdı. Yanlarına da ablamı refakatçi olarak yerleştirdi. İlk altı gün aslında çok da kötü gitmedi. Tedavilerini alıyorlar zaman zaman ablamla muhabbet ediyorlardı. Bu arada ben de hastaneden çıkmış, ablam vasıtasıyla zaman zaman annem ve babamla görüntülü olarak görüşmeye başlamıştım.

Altıncı gün ablam telefon açtı ve "Mustafa an-

nemi yoğun bakıma alıyorlar” dedi. Doktorlarla görüştüğümde oksijen satürasyonlarının düştüğünü söylediler, orada maskeyle destek tedavisi yapacaklarını ve tomografi çekilmesinin gerekli olduğunu iletiler. Çekilen tomografisinde ilerleme mevcuttu. O gece aslında annemi kaybedebileceğimi anladım. Akşamüzeri yoğun bakıma bakan anestezi doktoru ile telefonla görüştüğümde damar yolu bulamadıklarını ve bunun için uğraştıklarını söyledi. Yani damardan verilmesi gereken tedaviyi alamıyordu. Gece saat 22.00 civarında arayan başka bir anestezi uzmanı doktor arkadaş panikle ve çok hızlı bir şekilde konuşarak “Annenizin damar yolunu açamadık maalesef annenizin durumu daha kötü” dedi. O günlerde popüler bir tedavi olan ve çok yoğun bir telefon trafiğiyle İstanbul’dan getirttiğimiz plazmada, damar yolu bulunmadığı için maalesef verilememişti.

Bir taraftan kendi vücudumda bulunan bir hastalıkla savaşıyor bir taraftan da anne ve babamın tedavisini takip etmeye çalışıyordum. İlaçların etkisi mi yoksa hastalığın etkisi mi bilmiyorum bazen dayak yemiş gibi oluyordum. O gece biraz halsizliğim olunca, parasetamol aldıktan sonra yatağa uzanarak dinlenmeye çalışmıştım. Ta ki eniştemden gelen o telefona kadar. Annem ölmüştü.

Belki de şu dünyada sizi en saf, en derinden ve karşılıksız seven, sizin üzerinizde en çok emeği ve hakkı olan insandır anneniz. Annemi kaybetmiştim. Canımın yarısı gitmiş ve manevi duvarım yıkılmıştı. Cenazesine gitmeli, onu son bir kez görmeli ve son görevimi yapmalıydım. Hem kara ve hem de hava yoluyla gidebilmek için birçok üst düzey yetkili ile görüşmeler yaptım. Ama karantınada olduğum ve seyahat kısıtlamasına tabi olduğum için hiçbirinden müspet bir geri dönüş alamadım. Acım katlanmıştı. Hem annemi kaybetmiştim hem de cenazesine gidemiyordum. Doktor olmama ve gerçekleri bilmeme rağmen içim içimi yedi. Tarifsiz bir acı ve zor bir imtihandı. Bir taraftan telefonlar çalmaya başlamış, mesajlar geliyor herkes beni teskin etmeye çalışıyordu ama nafileydi. Çok zorlan-

dım. Telefonlarımı kapattım, çünkü her arayan sanki acımı hafifletmiyor acıma tuz basıyor gibi geliyordu. Cenazeye gidebilsem, son bir kez daha görebilsem, başında Kur’anını okuyabilsem belki biraz daha rahat olacaktım. Ama olmadı. Uzaktan dua ederek, Kur’anını okuyarak anacığımı veda ettim. Annem her seferinde “Cenazeme yetişemeyeceksin” derdi. Bu bir altıncı his miydi yoksa bir tahmin miydi bilmiyorum. Ama sonuçta cenazesine yetişmek şöyle dursun gitmek bile nasip olmadı.

Bir hocam “Hiçbir acı yaşanmadan bilinmez” derdi. Doğruydı. Ben bu acıyı katmerli bir şekilde yaşadım. Kendimi zorda olsa toparladım. Peki şuanda “Anne” denince ne hissediyorum biliyor musunuz? Bir yalnızlık duygusu ve bir kocaman boşluk. Öksüz kalmanın garipliği ve hüznü.

Son söz olarak annesi ve babası, sevdikleri yanında olanlara demem odur ki; lütfen onların kıymetini yaşarken bilmeye çalışın, onlara hayırlı bir EVLAT olmaya gayret edin. Zaman zaman ellerinden öpün, kocaman sarılın onlara. En güzel sevgi sözcükleri kullanın ve dualarını alın derim.

*“Gurbet eli bizim için yaptılar
Çatısını pek muntazam çattılar
Ölüm ile ayrılığı tarttılar
Elli dirhem fazla geldi ayrılık”*

Selamette ve sağlıklılıkla kalın...

**Annem ve babam ile birlikte, Aksaray’da evde
(Temmuz 2021)**

Ali ÖZTÜRK
Gazeteci

GAZETECİ GÖZÜYLE “CORONA”

Korona virüs olayı ilk olarak Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıktığında doğrusu bir gün Trabzon'a da geleceğini hiç düşünmedik. “Vuhan'da ölü sayısı arttı”, “Vuhan kapatıldı”, “Vuhan'da sokağa çıkma yasağı ilan edildi”, “Vuhan'da yasağa uymayanların kapıları çivilendi”, “Vuhan'da yasağa uymayanlar gözaltına alındı” haberleri doğrusu olayın vahametini bize anlatmaya yetmedi. Hani bir atasözümüz var “Damdan düşenin halinden damdan düşen anlar” diye. Uzun süre olayı internet sitelerimizde virüsün sanki Çin'den çıkıp bir gün Trabzon'a gelemeyeceği biçiminde yorumladık. Yani bir gazeteci sorumluluğu çerçevesinde “Yakında bu virüs bize kadar gelecek. Olaya böyle bakılmalı.” diyemedik. Ta ki korona virüsün Türkiye'de ilk tespit edildiği 10 Mart tarihine kadar. Aslında olayı üç perdede ele almalıyız. Birincisi, virüsün Çin'deki süreci. İkincisi, virüsün Türkiye'de ilk görülme süreci. Üçüncüsü ise virüsün Trabzon'da ilk görülme tarihi.

Korona virüsün İstanbul'da ortaya çıkması “Bizde bir gün Vuhan gibi olur muyuz?” kaygısı uyandırsa da yinede böyle olabileceğine nedense inanmak istemedik. Ta ki korona virüsün Türkiye'de yoğunluğunu arttırıp önlemlerin ciddi boyuta uzanmasına kadar. Aslında aynı tarihlerde Trabzon'da da korona kaygısı sokağa yansımıştı. Trabzon'da korona virüs vakası ilk olarak Fransa'dan Trabzon'un Of ilçesine gelen bir vatandaşımızda görülmüş ve ölümle sonuçlanmıştı. Bu vaka günebakış Gazetesi olarak yayıncılık anlayışımızın bir anlamda kırılma vakası olarak değerlendirilebilir. Artık bu süreçten sonra hem kendimiz korunmalı hem de toplumu doğru bir biçimde korunması için yayıncılık yapmalıydık. Ve gerçekten o süreçten sonra böyle davrandık.

Günebakış gazetesi Trabzon'da ilk vakanın görüldüğü 20 Mart 2020 tarihinden bu güne... Bir diğer ifadeyle aradaki 20 aylık süreçte, bel-

ki 100 civarında korona manşeti attı. Sağlık teşkilatının canı pahasına verdiği mücadeleyi doğru özümseyerek gerek korunma bağlamında ve gerekse tedavi noktasında hiçbir dönem çelişkiye düşmedi. Halkı doğru bilgilendirme bağlamında sağlık teşkilatına destek vermeyi bir görev bildi. Gazete aynı zamanda bu hassasiyetiyle bir anlamda kendini de korudu. Zira aynı süreçte gazetede birden çok korona vakası yaşanmış olsaydı belki gazete 15 gün süreyle kapanacaktı. Hiç şüphesiz yoğun hassasiyetin bu açıdan da önemi vardı.

Gelelim bireysel olarak... Gazeteci olarak korona ile yaşadığımız sürece... Korona virüsten korunabilmek için inandığımız çerçevede yalnız yayın yapmadık. Kendimiz de o kurallara bütünüyle uymaya çalıştık.

Gazetede görev yapan 18 arkadaşımızı da demokratik tercihi bir kenara bırakarak kurallara uymaya çağırdık. Bu noktada hiçbir sorun yaşamadığımızı söyleyebilirim. Gazeteciliğin en önemli özelliklerinden birisi gazetecinin itaatsiz olması...Bir diğeri ise özgürlüğü yaşamının bir parçası yapması. İtaat konusunda söz konusu sağlık olunca taviz verdiğimizizi söyleyebiliriz.

Toplumsal kurallara itaatsizlik etmedik. Zira kendimizden daha çok karşımızdakini düşünmeliydik. Aslında gazeteci zaten böyle birisidir. Hep başkasının hukukunu savunur. Çoğu kez kendi hukukunu savunmaktan acizdir. Korona vakasında da biraz böyle oldu. Kendimizden daha çok ötekinin sağlığını düşünerek tüm kurallara boyun eğdik. Özgürlük noktasında ise doğrusu ayrıcalıklı zümredendik.

Sokağa çıkma yasağında bile özgürce sokaktaydık. "Aslında sokaklar bize kaldı" bile diyebiliriz. Biraz espri yapmak istersek Trabzon'un Uzun Sokak'ında güpegündüz tek başına hatıra fotoğrafı bile çektiydik!.. Belki bir ömür böyle bir fotoğraf çekilme imkanı hiç olmayacak. Korona ile mücadele ederken gazeteci olarak özgürlüğün keyfini sanki biraz daha fazla hissettik.

Bireysel olarak gerek gazetede gerekse aile çevresinde korunmaya büyük özen gösterdik. Özellikle torun sahibi olanlar daha iyi bilirler. Torunlarımızı aylarca ancak Whatsapp üzerinden görebildik. Aile fertleriyle görüşme, komşuya

selam verme adeta kitaplarda okuduğumuz veba illetinin yansımalarını gösterdi. İnsanlar vebadan kaçır gibi birbirinden uzaklaştı. Bu ayırtıları hiç şüphesiz biz de yaşadık. Gazeteciler kısıtlamalardan muaf oldukları için hastalığa kolay yakalanabilecek kesimler içinde yer aldı. Ne kadar korunuyor olabilsek bile gazete çalışanlarımızdan en başta kendimiz olmak üzere beş çalışan koronaya yakalanmaktan kurtulamadık. Çok şükür ki hiçbir arkadaşımızı koronaya kurban vermedik. Aile çevremizden de süreç içerisinde koronaya yakalananlar oldu. Aynı şekilde hastalığı hepimiz sorunsuz atlattık. Ta ki üç aşının vurulduğu 2021 yılı ortalarına kadar. 2021 yılı ortalarına gelindiğinde 2 biontech veya 2 sinovac 1 biontech aşılarıyla toplumsal bir rahatlama gelişti. O güne kadar hasta olmayan yakınlarımız koronaya yakalandı. Kimi 80 yaşını aşmış, kimi 45'inde. Kimi sağlam, kimi çeşitli hastalığı olan. Şükür ki hiçbirinde ölümcül vakaya rastlanmadı. Buna rağmen yine bu son zamanda koronadan bizi derinden üzen ölümcül vakalarla yüzleştik. Gerek iş yerinde ve gerekse çevremizde koronanın ağılattığı çalışanlarımız ve komşularımız oldu. Yarım asırdan fazladır tanıdığımız, sevdiğimiz bir ailenin üç ferdinin üçer gün arayla ve 9 günde koronadan ölümü bu hastalık süresinde unutamadığımız bir gelişme oldu. Sebep çocuklarının aşı karşıtı olmasıydı. Aşıya karşı olan genç bir adam, 75 yaşın üstündeki anne babasına ve amcasına aşı vurdurmadı. Ardından üçer gün arayla üçünü de toprağa verdi. Kendilerine baş sağlığı dilemedik. Yine gazetemizde Yazı İşleri Müdüremizin aşılarını tamamlamamış ablasını daha bu ay toprağa vermenin acısını yaşadık. Arkadaşımızın acısını bütün gazete çalışanları olarak derinden hissettik. Yaşı henüz 45 olan ve arkasında 10 yaşında bir çocuk bırakan genç kadının vefatı gazete olarak korona hususunda ki hassasiyetimizin ne kadar haklı olduğunu bir kez daha gösterdi.

Bugün artık koronanın son bulacağı günleri bekliyoruz. Yayın politikamızda rahatlama döneminin muhtemelen ilkbaharla birlikte geleceğini ümit eden bir çizgi izliyoruz. Allah insanlığa bir daha böylesi bir illet göstermesin. Milletimize sağlık ve afiyet diliyoruz.

COVID-19 SALGINININ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ *Psiko-Sosyal Etkileri*

Covid-19 salgını çocukların fiziksel sağlıklarını, ruh sağlığını ve gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. COVID-19 virüsü milyonlarca insanın hayatında ciddi değişikliklere yol açtı. COVID-19 salgınının bebeklerin ve çocukların gelişimi ya da ruh sağlığına etkilerini inceleyen çalışmalar henüz sınırlı sayıda olmakla birlikte, etkileri bakımından benzerlik gösteren durumlara ilişkin bilgiler bizlere yapılabilecekler konusunda ışık tutmaktadır. COVID-19'un herkes gibi her yaşta ve her çocukta psiko-sosyal etkisi farklılık göstermektedir. Bazı çocuklar çok az stres ve kaygı gösterirken bazılarında bu durum çok yoğun yaşanıyor. Bunun en önemli sebebi; kişilik özellikleri ile ilişkili olan stres, korku, huzursuzluk ve uyumsuzlukla doğrudan ilişkili dayanma seviyesinin kişiden kişiye farklılık göstermesidir. Çocuklarda salgınla birlikte kaygı, huzursuzluk, korku, saldırganlık, üzüntü ya da depresyona bağlı olarak ağlama ya da geri çekilme davranışları gözlenebilmektedir. Bütün bu duygular baş ağrısı, mide ağrısı, iştah kaybı gibi farklı fiziksel tepkilere de yol açabilmektedir.

COVID-19 salgınıyla okul çağındaki çocuklar ve gençler alışık oldukları rutinden uzaklaşmış ve yaşamlarının normal akışı sekteye uğramıştır. Günlük rutinlerdeki belirsizlik ve ön görülemezlik çocukların kendini güvende hissetme ve rahat olma duygusunun da azalmasına neden olabilmektedir.

Okul öncesi çocuklar ve bebekler de bu dönemden olumsuz etkilendi. COVID-19 salgınının getirdiği sosyal izolasyona bağlı olarak uyarıcı eksikliği, sosyal aktivitelerde azalma beyin gelişiminin ve öğrenmenin çok hızlı olduğu bu dönemdeki çocuklarda gelişimsel bazı sorunlara neden olmuştur. Salgın ile birlikte bebek ve çocukların ekran karşısında geçirdiği süreler artmıştır. Bu dönemde kontrolsüz bir şekilde televizyon, tablet, telefon vb. teknolojik cihazlara aşırı maruz kalma ile konuşma geriliği, dikkat eksikliği, sosyal iletişim bozukluğu ve zekâ geriliği arasında güçlü ilişkiler bulunmaktadır. Ayrıca fiziksel ve motor gelişimin hızlı olduğu bu dönemde hareketsizliğe bağlı olarak obezitenin yanında motor becerilerde de gerilikler gözlenmektedir.

Uzm. Psikolog Kerim FAZLIOĞLU
Çocuk Nörolojisi

Ebeveynler COVID-19 ile ilgili bilgilendirmeleri çocuğun yaşına ve gelişimine uygun şekilde yapmalıdır. COVID-19 ile ilgili bilgilendirmelerde resim, uygun içerik ve bilgilendirici olan afiş ve videolardan faydalanabilir. Salgın sürecinde maske, mesafe ve hijyen tedbirlerine uyulmasıyla çocuğun güvende olduğu mesajı ebeveynler tarafından çocuğa güçlü bir şekilde verilmelidir.

Çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olarak COVID-19 ile ilgili ne hatırladığı ne düşündüğü ya da ne hissettiği ile ilgili resimler çizdirilerek ya da kuklaları konuşturarak duygu düşüncelerini ifade etmesi sağlanmalıdır. Daha büyük yaştaki çocuk ve ergenlere ise günlük tutarak kendi pandemi hikâyesini yazması teşvik edilmeli, duygularını ve düşüncelerini ifade etmesi sağlanmalıdır. Ebeveynler COVID-19 hakkındaki soruları geçiştirmemeli, onları dikkate almalı ve çocuklarının ne düşündüğü ve nasıl hissettiği hakkında konuşmalıdır. Çocukların korku ve kaygılarını ifade edebilmesine fırsat verilmelidir.

COVID-19'un psiko-sosyal etkilerinin uzun dönemli olacağı düşünülmeli, konuyla ilgili yapılacak çalışmalar sadece salgın dönemi ile sınırlı kalmamalıdır. COVID-19'un etkilerinin ortadan kalkmaya başladığı ve yüz yüze eğitime tekrar geçildiği dönemler için de uzun dönemli planlamalar yapılmalı, çalışmalar yürütülmelidir.

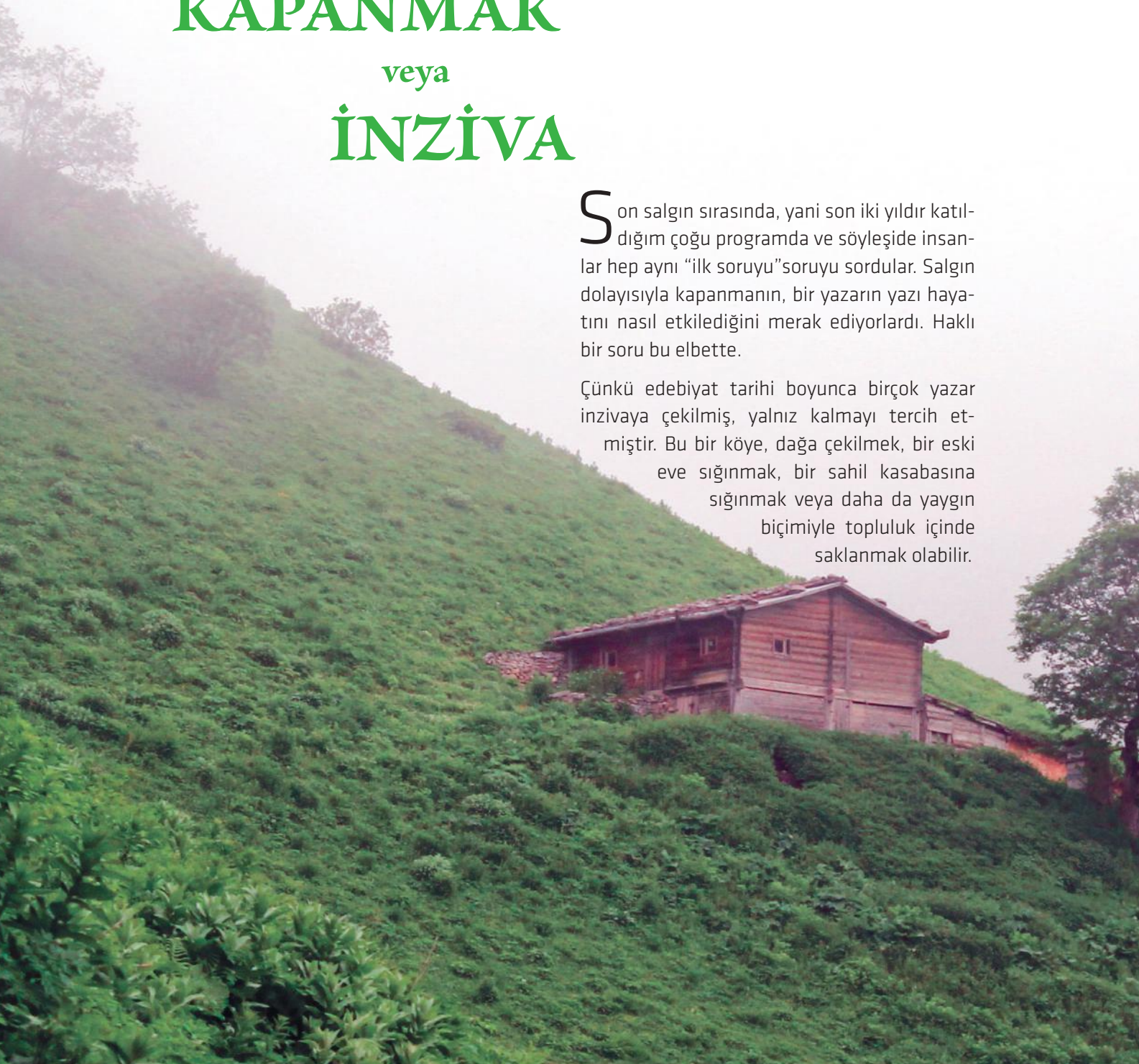
Selahattin YUSUF

Yazar

YAZMAK KAPANMAK veya İNZİVA

Son salgın sırasında, yani son iki yıldır katıldığım çoğu programda ve söyleşide insanlar hep aynı "ilk soruyu" soruyu sordular. Salgın dolayısıyla kapanmanın, bir yazarın yazı hayatını nasıl etkilediğini merak ediyorlardı. Haklı bir soru bu elbette.

Çünkü edebiyat tarihi boyunca birçok yazar inzivaya çekilmiş, yalnız kalmayı tercih etmiştir. Bu bir köye, dağa çekilmek, bir eski eve sığınmak, bir sahil kasabasına sığınmak veya daha da yaygın biçimiyle topluluk içinde saklanmak olabilir.

Tarih boyunca yazarların sıklıkla başvurduğu yöntemlerdir bunlar. Hatta topluluk içinde saklanmak bunlardan en sık başvurulanıdır, denilebilir. Diğerlerine göre nispeten kolaydır. Eskiler“halvet der encümen” demişler adına. Yani kalabalık içinde yalnızlık, inziva.

Neden, peki? Neden yalnız kalmaya ihtiyacımız vardır yazarken? Valla, ben müzikten bile uzaklaşıyorum yazdığım sırada. O bile kalabalık benim için. Çünkü yalnızca yazdığım şeyin içindeki müziği takip ediyorum. Etmek durumundayım. İkinci bir müzik dikkatimin yerini değiştirir.

Hikayenin, metnin iç mimarisini takip ediyorum. Mimari ölçüye dayalı bir sanattır. Ama bütün sanat dalları ölçüde temellenir. Hatta sanat, ölçüden ibarettir, denilse yeridir. Batılı diller, mesela İngilizce bizim uğraşımıza “literature” demiş. Yani harfe dayalı bir uğraş. Biz ise “edebiyat” demişiz. Yani incelik ve zarafet uğraşı. Zarafet ölçüden başka ne olabilir ki? Bu nedenle“Mimari, donmuş müziktir” diyor Schopenhauer haklıdır.

Dolayısıyla müziğin kendi mimarisi vardır. Yazının da iç müziği / mimarisi vardır. Yazarken müzik dinlemek, bana göre iki ölçü evrenini aynı anda ele almaktır. Bu bir karmaşa olsa gerek. Neyse.

Gelelim biz yine kapanma meselesine. Uzlete. Evet yalnız olmaya ihtiyacımız var yazarken. Çünkü üzerinde çalıştığımız ölçüler evreni, her şeyden önce büyük ve ciddi bir dikkat ister. Dikkatin şu veya bu sebeple kesintiye uğramaması gerekir. İçeriden, çok derinden gelen bir kompozisyon müziğini takip ediyoruzdur o anda.

Başkaca hiçbir dış etkenin bozmaması gerekir onu. Ağırkanlı, milim milim ilerlediği yoluna, hiç durmadan ve duraklamadan devam edebilmelidir. Onun dış müdahaleye maruz kalması, yıkılması demektir. Yoğunlaşmayı geri almak

ve başa dönmek durumundasınızdır. Olmaz bu. Metin iştahını kaybeder ve ölür. İlerlemez.

Demek ki yazarların yalnızlık takıntısı bir mecburiyetten kaynaklanmaktadır. Gelgelelim, kapanmakla uzlete çekilmek asla aynı şey değilmiş; onu anladım ben bu salgın süresince. Meğer gönüllü olması gerekiyormuş yalnızlığın. Kapanmanın verimli olabilmesi için, özgürlükle yaşanması gerekiyormuş. Aksi halde, salgındaki gibi bir “kapanma” duygusuna sürüklüyor insanı. Hatta düpedüz kapatılma duygusu bu. Asla imgelemi kıskırtan bir şey değil. Çünkü kapatıldığınızda inzivada değil, hapistesinizdir.

Diyeceksiniz ki, hapiste yazan yazarlar yok mu?

Var elbette. Mesela Necip Fazıl, mesela Nazım, Kemal Tahir... Mesela Kuzey Vietnam’ın kurucusu efsanevi lider Ho Chi-Minh bütün şiirlerini hapiste yazmıştır. Ancak, iyice bakılırsa fark edilebilir; hapisteki verimlilik büyük ve kesin bir mecburiyetten arta kalanlardır yalnızca.

Gerçek verimlilik yine ve hala gönüllü inzivadadır.

SARHOŞOĞLU SOKAĞI

Düşlerimle oynadığım
Sokaktayım şimdi
Adı değişse de
Yaşayan yüzlerde unutulmayan
Günler...

Bahçedeyim şimdi;
Tek katlı kagir ev
Geniş bir taşlık
Taş merdivenler
Yüksek bahçe duvarları
Çiçek açmış kiraz ağacı
Ve erikler ...
Ve cümle çiçekler
Sokağın çağrısında
Eli nasırlaştıran misketler
Uçurtmalar, topaçlar...
Bir plastik topun peşinde
Bütün çocuklar

Bahçelerimiz çalındı
Unutuldu turunc ağacı
Boş arsalarda
Soluksuz, soysuz yükselteler
Annemin dilindeki
Karton evler

Sarhoşoğlu Sokağı
Bir uzun sokak
Ve tükenmedi
Gönül sarhoşluğum.
Bir özlemdir şimdi
İçimde yaşadığım;
Sokağı baştan sona koşmak
Yeniden bu sokakta
Çocuk olmak...

Sebahattin EYÜBOĞLU

“

İŞİN BAŞI MUHABBET

”

Kasım TİRYAKİ

Trabzon Ticaret Müdürü

Hafızam beni yanıltmıyorsa 2020 Mayısının ilk günleriydi; emniyet görevlilerinin Uzun Sokak'ın girişine bariyer kurup maskesi olmayan vatandaşların geçişine izin vermediğini görünce, takımı gol yemiş taraftar duygusuna kapılmıştım. Hâl böyle olunca, tıp risalelerinde serotonin diye tesmiye olunan hormonum entübe olmasa bile o saat yataklara düştü.

Geçen yılın mart ayından itibaren her şey tepe-taklak olmuş durumda. Bir anda milletçe “hayat memat” dediğimiz bir durumla karşı karşıya kaldık. Ancak alameti farikasını anlayıp uzak kalmaya, yakamızı kurtarmaya çalıştığımız görünmez, sinsi bir düşman, kendisine tedbirsiz ve ciddiyetsiz yaklaşanların sırtını çabucak yere getirmeye başladı.

O gün bugündür maske mesafe, hijyen elde birimiz oldu. Bundan kelli, kendinde malum hastalığın belirtisini gören vatandaş aktarları yağmaladı. Gün geldi piyasada şifalı ot bulamaz olduk. Bulabildiklerimizin fiyatı da döviz gibi günbegün arttı. Halkımız vitaminler konusunda tez yazacak duruma gelemese de uzmanlaştı. Kaç nesildir aspirinle beslenen ahalî olarak elbette şifa için ilaçlara yönelmek hususunda gevşeklik göstermedik. Vatandaş olarak üstümüze düşeni, dört dörtlük olmasa da yaptık.

Pandemi sürecinde üç grup insan türedi: aşırı hassaslar, orta yolu tutanlar ve umursamazlar. Orta yolu tutanlar, kimsenin gözüne batma-

dı, akmadı, kokmadı. Nizâ, gürültü aşırı hassas olanlarla, umursamayanlar arasında çıktı. Memlekette kadın erkek ne kadar yiğit varsa, özellikle maske konusunda, her fırsatta karşı karşıya geldiler. Söz dalaşından yumruklaşmaya varıncaya kadar her yolu denediler farkındalığı artırmak için. Toplu taşıma araçlarında zaman zaman birbirlerini yaka paça ettiklerine haberlerde şahit olduk.

Daha çok, yalnızlığı, hastaneleri, ölümü ve insandan arındırılmış hayalet sokakları çağıran, insanın yaşama azmini kıran kelimeler girdi hayatımıza; Covid, entübe, pandemi, filyasyon, bulaşı, vesaire.

Bu sayrılık günlerinin insanımıza en zor gelen tarafı sokağa çıkma kısıtlaması oldu. Eve kapanmak, kadın erkek herkeste tansiyonları fırlattı. Âtıl kalmanın, stresin ve başka sebeplerin etkisiyle cümle hastalıklarda artış oldu. Fazladan, kadınlar altın ve kısır günlerinin gümeye gitmesinden yay gibi gerildiler ki haksız da sayılmazlar; akçeyle alınamayacak onca muhabbet, onca lakırdı, dedikodu berhevâ oldu.

Esnafın çektiği zorluklar bir başka bahis konusudur ki saymakla bitmez. Her ne kadar devlet baba elinden geldiğince sahip çıksa da başları hep dumanlı, sıkıntılı oldu.

Nasıl ki insan sadece ruhtan ibaret değil, esnafılık dediğimiz şey de sadece alışverişten ibaret değil. İşin içinden merhaba çıktı, selam çıktı, gırgır şamata toptan uçtu gitti.

Hepsinden önemlisi, müşteri de satıcı da bilir ki “siftahı senden bereketi Allah’tan” diyemeyen esnaf bir ayağı olmayan tabure gibidir. Cebine dünya kadar para koysan yine de ayakta durmaz, yıkılır. Yaşadıklarımıza bu sosyal psikolojik veçheden bakınca olayın vahâmeti daha iyi tebellür eder.

Bütün mesele satmak, almak değil; kasaya para girmesiyle hallolmuyor her şey. Kepenkler açılıp, çarşı pazar insanla dolmayınca, başta esnaf milleti olmak üzere, yüzü gülmüyor ahâlinin. İçten verilmiş selamın, patavatsızca yapılmış bir şakanın, karşılıklı gülümsemenin, ayaküstü yapılan lakırdıların, latîfelerin, akşam yakın saatlerde yoğunlaşan kapı önü muhabbetlerin yeri dolmuyor.

Bütün bunlara karşın, bu zorlu süreçte, insanımızın “ek yeri” maske takmak meselesi olmuştur. Munzurlarımızı tamamen kapatan malum mecburiyet; ak saçlıları genç kızları, delikanlıları epeyi bir sarstı, ama yıkamadı elhamdülillah.

Herkesin görmeden duramadığı, diz dize oturup sohbet etmeden gönlünün teskin olmadığı bir değerlisi, bir müsekkini vardır mutlaka. Kimi için torun, kimi için sevgili, kimi için anne, nene veya evlat. Zordur onlardan uzak kalmak. Dede var torununu görmese hasta olur. Ana var, elli yaşına varsa da yavrusunu dizine yatırıp saçını okşamak ister.

Daracık evlerde hapsolmuş insanlar, her gün temiz havada atacağı beş yüz adımla, yürüyeceği üç beş kilometre yolla ayakta kalan hastalar, yaşlılar. Hepsi tıkılıp kaldı evlere. Hâliyle akıllar başta durmaz oldu, gözler hep bir yere sabitlenmeye başladı. Ya Fettah, tarafından bir kapı aç bize! Yakarışlar ve dualar arttıkça arttı.

İlaçlar, otlar ve dualar...

İnsanlara en zor gelen yine de sevdiğinden ayrılmak oluyor. Kapıyla ayrılmak, sokakla ayrılmak ve ölümle ayrılmak. Mesafeler sevgiyi ek-siltme de acılar artık yüreklerden taşar oldu. Tahammül bitti, bitecek noktaya geldi. Her şeyin tadı kekreleşti, baldıran oldu bal bildiklerimiz. Gönüllerde huzur, ağızlarda tat kalmadı.

Doktorlar ve cümle sağlıkçılar ilk günden beri, bu melanete bir çare bulmanın, şifanın, ahâliyi yeniden rahat, âsûde günlere kavuşturmanın say-ü gayreti içindeler.

Yanı başımızda hazır duran ilaçlara yakın zamanda aşılar da eklendi; ama korona günlerinde şunu daha iyi fark ettik ki insanın hamuru sevgiden, muhabbetten yoğrulmuş ve meğer ona ondan evlâ bir şey yokmuş. Sevginin, içten, gönülden bir çift sözün yanında gayrı ne varsa kifayetsiz duruyor.

Sağlıklı günler dilerim, afiyette kalın...

KOVİD 61 OLDUK

Korona gitti sanduk
Ama tabi yanılduk
Dik oynayalum derken
Koronaya kapılduk

Evden çıkamaz olduk
Saçlarımızı yolduk
Elalemin dilinde
Kovid 61 olduk

Sanmayın vezir olduk
Aleme rezil olduk
Habu ander yüzünden
Hamsi yiyemez olduk

Mutasyona uğraduk
Tüm illeri solladuk
Öyle bakmayun bize
Vallahi çok darlanduk

Hatamızı anladuk
Kendimizi kolladuk
Dik oynayun uşaklar
Koronayı yolladuk

Hemşire Esra UZUN

Fotoğraf: Gonca ARSLAN

COVID YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BİR HAFTA...

Prof. Dr. Orhan ÖZGÜR
İç Hastalıkları- Gastroentoloji

Beş Aralık 2020 günü akşam yemeği sonrası boğazımda hafif bir ağrı ve kuru öksürük başladı. Ateşim yoktu, normal zamanda olsam bu yakınmaları ciddiye almazdım. Zira, ülkemizde COVID-19 salgınında ikinci zirvenin yaşandığı günlerdi. Sabah kalktığımda yakınmalarımın benzer şekilde devam ettiğini görünce PCR testi yaptırmaya karar verdim. Hastanemizin acil servisinin üst katında COVID hastaları için ayrılmış bir ünite mevcuttu. Nöbetçi asistanımız yoğun bir şekilde çalışırken beni görünce şaşırdı. Ona durumu anlattım, PCR testi için geldiğimi söyledim. Sürüntü ile birlikte diğer testler için kan örneği alındı. Altı saat kadar sonra beni aradığında “Ne yazık ki testiniz pozitif hocam” dedi. O an COVID-19 ile tanıştım ve evimizde her şey biranda değişiverdi. Eşime artık benim izole olmam gerektiğini anlattım. Yapılması gerekenleri konuştuk. Telaşa kapılmaya gerek yoktu, zaten şikâyetlerim de çok azdı ve genel durumum çok iyiydi. Bir müddet sonra enfeksiyon hastalıkları bölümünden Prof. Dr. Gürdal Yılmaz ile konuştum ve durumumu anlattım. Tedavi planımızı yaptık. Gün içinde filyasyon ekibinden aradılar ve 1-2 saat sonra da eve geldiler. Bir kutu favipavir ilacı verdiler, ilk gün sabah akşam 8'er tablet sonraki günler sabah akşam 3'er tablet almamı önerdiler. O sırada eşimin bir yakınması yoktu. Evde bir kişinin sağlıklı olması çok önemli idi. Hastalığının 4. gününde eşimde kırınglık, hafif kuru öksürük başladı. Birgün sonra yaptırdığımız PCR testi pozitif saptandı. Artık ikimiz de hasta idik.

Dört-beş gün belirgin şikâyetim olmadı. Ateşim 37°C'yi geçmedi. Altıncı günden sonra baş ağrım ortaya çıktı. Parol almama rağmen baş ağrım geçmiyordu. Majezik tablet almak zorunda kaldım. Favipavir tedavisi 5 günde bitti. C vitamini, andorex gargara ve oxapar 0.6 ml cilt altı devam ediyordu. Ara ara parmak ucundan oksijen saturasyonuma bakıyordum. Normal sınırlarda seyrediyordu. Bu da bana bir rahatlık veriyordu. Sekizinci gün kontrol amacıyla hastaneye gittim ve kan tetkiklerimi gözden geçirdik. CRP düzeyi 14 mg saptandı. Akciğer tomografisinde hafif bir tutulum olduğu gözlemlendi. Dr. Gürdal hocaya tetkik sonuçlarımı gönderdim. Telaşlanacak bir durum olmadığını beklenen sonuçlar olduğunu söyledi. Şimdilik kortizon başlamaya gerek olmadığını anlattı. Karantina süresi 10 gün olduğu için iki gün sonra sağlığıma ve özgürlüğüme kavuşacaktım. Baş ağrım ise aynı şiddette devam ediyordu. Dokuzuncu gün akşam saatlerinde oksijen saturasyonumu %89 olarak ölçtüğümde kendimi ciddi oranda tedirgin hissettim. Otuz dakika ara ile ölçümlere devam ettim ancak hep %89 civarında seyrediyordu. Bunun üzerine yoğun bakım sorumlusu Dr. Mehtap Pehlivanlar Küçük'ü aradım ve durumumu anlattım. Hemen hastaneye gelmemi önerdi. Eşimle birlikte yoğun bakıma vardığımda nöbetçi asistanlarımız beni bekliyordu. Bana oranla daha iyi durumda olan eşimi kapıda bırakıp içeri girdim.

Beni önce boş bir odaya aldılar. Böylece yoğun bakımdaki günlerim başlamış oldu. Dr. Mehtap Hanım benden önce yoğun bakıma gelmiş beni

bekliyordu. Önce şikayetlerimi dinledi arkasından beni güzelce muayene etti. Kan tetkiklerim alındı, akciğer grafisi çekildi, sonra da tedavime başlandı. Birkaç saat içinde sonuçlarım çıktı. CRP düzeyi 2 gün öncesine nazaran 10 misli artmıştı, karaciğer enzimlerim hafif yüksekti. Tedavi şemamda; yüksek doz kortizon, clexan cilt altı, damardan serum, oksijen tedavisi ve insülin mevcuttu.

Hastanemiz yoğun bakımı çok iyi dizayn edilmiş olup odalar tek kişilikti. Odamda televizyon vardı. İlk gün genel durumum gayet iyiydi, maske ile oksijen veriliyordu, gücüm kuvvetim yerindeydi. İkinci gün sabah kan tetkiklerim alındı. CRP'de ilk güne göre hafif bir düşme vardı. Kortizon nedeniyle kan şekeri yükselmişti. Bu nedenle insülin tedavisi başlandı. Vizite saatinde Dr. Mehtap Hanımın tedaviye cevap alındığını söylemesi hoşuma gitmiş, moralim düzelmişti. Genel durumum iyi olmasına karşın halsizliğimin giderek arttığını hissettim. Sağa sola dönmem, yukarıya doğru kıpırdamam, kaşık, çatalla yemek yemem iyice zorlaşmıştı. Yemeği tek başıma yiyemediğimi fark edince personelden yardım istedim. Artık kendi başıma yemek yiyemiyordum. Ancak iştahım kortizon nedeniyle oldukça iyiydi. Getirilen yemekleri personel yardımıyla sonuna kadar yiyip bitiriyordum.

Yoğun bakımda benimle birlikte rektörümüz Prof. Dr. Hamdullah Çuvalcı, dahiliye uzmanı Dr. Hayrettin Kızılkaya ve kadın doğum uzmanı Dr. İlhan Demirel de yatıyordu. Birbirimiz hakkında doktorlar ve hemşireler vasıtasıyla bilgiler alıyorduk.

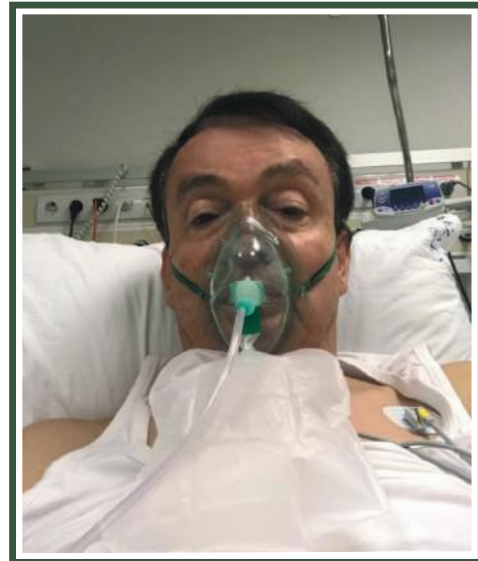
Üçüncü gün alınan kan tetkik sonuçları daha iyi çıktı. Ama şikayetlerim aynı düzeyde idi. En büyük sıkıntım aşırı derecede halsizlik ve nefes darlığı idi. Başhekim Prof. Dr. Celal Tekinbaş ve ekibi her gün ziyaretime geliyor benimle yakından ilgileniyordu. Bu durum beni ziyadesiyle memnun ediyordu. Dekanımız Prof. Dr. Neşe Kaklıkkaya birçok kez ziyaretime gelip durumum hakkında bilgiler aldı.

Yoğun bakımda tedavi altında iken 3 gün dışkılamam olmadı. Bunun zor olacağını bildiğim

için istemli bir kasılma vardı kanımca. Dördüncü gün bunu Dr. Mehtap Hanımın eşi Dr. Oğuzhan Küçük'e (Yoğun bakım uzmanı) ilettim. Anlayışlı bir şekilde "bir şekilde çözeriz hocam" dedi. O günü unutmam mümkün değil. Lavaboda yaşadıklarımı anlatmam çok kolay olmayacak. Ama sonunda başardım ve büyük bir zaffer kazanmış gibi yatağıma geri döndüm.

Sabah vizitlerinde Dr. Mehtap Hanım günlük şikayetlerimi dinliyor arkasından beni muayene ediyordu. Bu kadar riskli bir durumda Mehtap Hanımın beni detaylı olarak muayene etmesi çok anlamlı ve değerliydi. Zaten böylesine kritik bir pozisyonda benim de doktoruma güvenmem çok önemliydi.

Dördüncü ve beşinci günlerde alınan tetkik sonuçları gayet iyiye gidiyordu. CRP değerleri düşüş içerisinde idi. Bu da moral ve motivasyonumu olumlu yönde etkiliyordu. Genel olarak yoğun bakımdaki tıbbi tedaviden, takiplerden, bakımdan, ilgiden fazlasıyla memnundum. Herkes mümkün olduğunca güler yüzlü bir yaklaşım içerisinde idi. Oksijen almaya devam ediyordum. Ancak zaman zaman kısa sürelerle oksijen maskemi çıkartıp kendimi deniyordum. Durum fena değildi ve iyiye gidiyordum. Odamda televizyon olması ayrı bir güzellikti. Haberleri düzenli bir şekilde izliyor COVID-19 haberlerini yakından takip ediyordum. Bu arada eşimle telefonda görüntülü görüşebiliyorduk, aklım bir yandanda ondaydı ama çok şükür ki o hastalığı evde ve tek başına atlatmayı başardı.

Yoğun bakımdaki ilk günüm

İlk gün kortizon tedavisi başlanmış ve buna bağlı olarak kan şekeri yükselmiş, insülin tedavisi başlanmıştı. Dr. Cüneyt Bilginer şeker hastalığımla doğrudan ilgileniyor, tüm sonuçlardan onun haberi oluyor ve insülin dozlarını kendisi ayarlıyordu. Bundan dolayı Dr. Cüneyt beye ayrıca teşekkür ediyorum.

Altıncı ve yedinci günlerde kendimi daha iyi hissediyordum. Halsizliğim biraz daha azalmış nefes darlığım ise epeyce düzelmişti. Yedinci gün vizite Dr. Mehtap Hanım tedavimin yoğun bakım kısmının bittiğini servise çıkabileceğimi söyledi. Bu benim için çok sevindirici bir haberdirdi. Ancak yoğun bakımdaki tedavi ve takibin çok iyi olduğunu bildiğim ve yaşadığım için, bir gün daha kalmak istediğimi onlardan rica ettim. Son günün vizitleri yapıldı, rutin tetkikleri istendi. Günlük tedavim yapıldı. Yoğun bakımda toplam yedi gece yatmış oldum ve 8.gün alkışlar arasında tekerlekli sandalye ile yoğun bakımdan ayrıldım. Herkese defalarca teşekkür ederek, el sallayarak yoğun bakımdan çok iyi duygularla önemli oranda sağlığıma kavuşarak ayrıldım.

Yoğun bakımdan sonra hastanemizin eski bloğunda COVID hastalarına ayrılan 5. katta benim için hazırlanan odaya yerleştim. Normal servis ile yoğun bakım çok farklı ortamlardı. COVID servisinde tedavimi Prof. Dr. Selçuk Kaya ve Dr. Öğr. Üyesi Firdevs Aksoy üstlendi. Orada da günlük vizitlerim düzenli olarak yapıldı, tetkiklerim günlük olarak kontrol edildi. Oksijen gereksinimim oldukça azalmıştı. Genel durum çok iyiydi. İştahım süperdi. Çünkü kortizon almaya devam ediyordum. Servisteki tedavim salı gününden cuma gününe kadar devam etti. Son iki gün ara ara maskeyi çıkarıp oksijen ihtiyacımı test ettim. Servisteki 4. günümde neredeyse 24 saat boyunca oksijen ihtiyacım olmadığını görünce öğretim üyesi arkadaşlarıma cuma günü çıkabileceğimi söyledim.

Sonuç olarak 6 Aralık 2021 tarihinde COVID tanısı konuldu. 15 Aralık günü yoğun bakıma yat-tım. 22 Aralık günü servise çıktım ve 25 Aralıkta taburcu oldum. COVID-19'dan korunmanın en önemli yolunun aşı olduğunu bildiğim için

Biontek aşısının ülkemizdeki faz-III çalışmasına katılmak için epeyce uğraşmıştım. Ancak Trabzon'da kliniklerden bu çalışmaya katılan olmadığı için aşı çalışmasına giremedim. 60 yaşın üzerinde olduğum için de Sinovac aşısı faz-III çalışmasına katılamadım. Sonuç olarak aşı yapılamadım ve kısa süre sonra da hastalığa yakalandım. Virüsü muhtemelen endoskopi ünitesinde kaptığımı düşünüyorum. O zamanlar endoskopi öncesi hastalarda COVID-19 PCR testi rutin olarak yapılmıyordu. Benim tedavim tamamlandıktan sonra göreve başlar başlamaz serviste ve endoskopi ünitesinde COVID testini zorunlu hale getirdik. Bugün ülkemizde hem Biontek hem de Sinovac aşısı mevcut. Aşı karşıtı insanları gördükçe, onları dinledikçe hayretler içerisinde kalıyorum. Kadın doğum uzmanı Dr. İlhan Demirel'i kaybettik. Allah rahmet eylesin. Oğlum Ege'nin doğumunu gerçekleştirmişti. İyi bir dostluğumuz vardı. Yaşı benden büyük olmasına rağmen bünyesi çok sağlıklıydı. Onun gibi çok sayıda sağlık çalışanımızı ve insanlarımızı kaybettik. COVID-19 çok zor bir hastalık. Aşısının olması ise insanlık için büyük bir nimet. Hiç beklemeden, zaman kaybetmeden aşığı yaptırmak gerekiyor.

Yoğun bakımda tedavimi yürüten Dr. Mehtap Pehlivanlar Küçük ve eşi Dr. Oğuzhan Küçük'e, serviste tedavimi sürdüren Prof. Dr. Selçuk Kaya ve Dr. Firdevs Aksoy'a, ayakta tedavimi yürüten Prof. Dr. Gürdal Yılmaz'a, ayrıca Farabi Hastanesi Başhekimisi Prof. Dr. Celal Tekinbaş ve ekibine, Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Neşe Kaklıkkaya ve ekibine, öğretim üyesi arkadaşlarıma, emeği geçen tüm asistanlarımıza, hemşirelerimize, diğer yardımcı personele çok teşekkür ediyorum. Kendisi de hasta olmasına rağmen hastalık süresince daima yanımda olan, gece gündüz bana yardımcı olan sevgili eşime şükranlarımı sunuyorum.

Son söz: Hala COVID aşısı olmadınız mı? Neyi bekliyorsunuz? Ölmeyi mi?

“ Ben de Korona Virüse Yakalanmıştım...” ”

Rahman AYHAN
Araştırmacı Yazar

Tanıtım ve gelişim için çok önemli gördüğüm,

Dergi, kitap gibi basılı materyalleri yayınlamak için çabalarım...

KTÜ'de hep hayal ettiğim

Bu önemli dergi çalışmasını KTÜ'ye bağlı,

Farabi Hastanesi gerçekleştirme fırsatını bulmuş oldu...

Çok önemli olan basılı yayınlar,

Yıllar sonra bile

Günümüze ışık tutmaktadır...

İşte

Böyle önemli bir işi yapan Farabi Hastanesi

Yöneticilerini kutluyor ve çok teşekkür ediyorum...

“FARABİ AKTÜEL” adlı derginin

2. sayısının konusu,

Son 2 yıldan beri hayatımızda olan

İçimize korku ve endişeyi işleyen “Korona Virüs” tehdidi...

Farabi Hastanesine gittiğimde,

Başhekim Yardımcısı

Prof. Dr. Yılmaz Bülbül Hocam, daha önce yakalandığım

Korona Virüs anılarımı yazmamı istediğinde,

Bir anda, hastalığa yakalandığım o dönem aklıma gelmişti...

Bu hastalık çıktığından beri,

Maske, mesafe ve temizlik kurallarına uyuyor

Ancak

Bir Araştırmacı Yazar olarak,

Kalabalık ortam ve yerlerden kaçamıyordum...

Röportaj yapıyor,

Davet ve kalabalıklara karışmak zorunda kalıyor,
Kongre ve konferansları ise
Takip etmek mecburiyetinde hissediyordum...
Eşim ve çocuklarım
Adeta hapis hayatı yaşıyor,
Zorunluluk dışında
Evden dışarıya adım atmıyorlardı...
Tabi bu arada bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de,
Fedakârca hastaları iyileştirmek için
Çabalayan,
Sağlık çalışanlarının değeri anlaşıyordu...
Ailelerine ayırması gereken zamanını ve mesailerini
Hastalarına ayırıyor,
Uyumadan, dinlenmeden mesailerine devam ediyorlardı...
İşte bu ortamda
Bir Cuma günü öksürük ve ateşle uyanmıştım...
Entübe olanları, hasta olup ölenleri duyunca
Bu hastalığı “Bizden uzak olsun” diyerek, yakınımıza getiremiyorduk...
Cuma günü hastanede korona virüs tahlili yaptırmış,
Fakat negatif çıkmıştı...
Ancak hastalığının seyri, sürekli ileri gidiyordu...
Ailemin ve arkadaşların
Israrlı telkinleri ile Pazartesi günü
Tekrar tahlil yaptırmış, hastalık bu sefer pozitif çıkmıştı...
Tabi aileyi de tahlil etmeye gelen ekipler,
Ben, eşim ve 2 çocukla beraber hepimizin
Bu çağın virüs illetine yakalandığımızı, söylemişti...

Az önce söylediğim gibi
Bu çağın illeti bize bulaştıktan sonra
Her geçen gün daha da ağırlaşmaya ve yoğun öksürükle
Nefes almaya çabalıyorduk...
Hastaneler dolmuş her geçen gün ölüm haberleri
Gelmeye başlamıştı...
Entübe olanların halini gördükçe korkmaya başlamış,
Rahat bir nefes almayı,
Dünya kadar
Paraya değişmeyeceğimizi idrak etmiştik...
Birkaç defa nefes almakta zorlanmış,
Acile giderek,
Oksijen takviyesiyle rahat nefes almıştık...
Bir şeyler bütün vücudumuza batıyor,
Başka zamanda dayanamayacağımız bir şekilde
Ağrıları duymuyor,
Ölüm korkusu içimize işliyordu...
O anda,
Cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman’ın şu sözleri
Aklıma geliyordu...
“Halk içinde mu’teber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi”
Sözünün kısaca anlamı;
“Hayat, sevinç ve mutlulukla, acı ve sıkıntılarla iç içe yaşanır ve
Pek çok dert ve sıkıntı insanın karşısına çıkabilir...
Ancak bütün bu problemler sağlık kadar önemli değildir ve
Tek bir nefesin bile değeri bilinmelidir...
Bütün dünya insanın olsa bile sağlık olma-

yınca hiçbir önemi olmuyor” şeklindedir...
Eşim, nefes almakta zorluk çekince,

Ambulansla hastaneye kaldırılıyor ve tedaviye
alınıyordu...

Halen daha bu hastalığın etkisi üzerimizde dur-
makta ve bu hastalık

Bize bulaştıktan sonra 6 ay kadar geçmesine
rağmen,

Bu hastalığın getirdiği korku, travma ve etkisi
üzerimizde halen daha sürmekte...

Ancak bu dönemde güzel şeyler olmadı mı? El-
bette oldu...

Bu dönemde hastanelerimizin,
Doktor, hemşire, hastabakıcı ve kısaca bütün
sağlık çalışanlarının,

Ne kadar fedakârca çalıştıklarını ve değerlerini
anlamış olduk...

Daha önce “Filanca doktor, bu kadar maaş alı-
yor, bu kadar kazanıyor” diye hesaplarken,

Artık bazı şeylerin parayla ölçülemeyeceğini id-
rak ettik...

Gecesini, gündüzüne katıp hastaları için uğra-
şan sağlık çalışanlarına,

Tekrar teşekkürü bir borç bilirim...

Ve maske, mesafe ve temizlik kurallarına har-
fiyen uyup,

Bu virüs bize bulaştığında

Hastalığı çok daha rahat atlatmamızı sağlayan,
lütfen aşınızı vurulunuz...

Bu kurallar virüsün size bulaşmasını önlediği
gibi,

Toplum olarak komple aşı olursak, yayılmasını
da önleyebileceğiz

Ve el ele bu virüsü yeneceğiz...

Okulları, öğrencilerin şenlendirdiği, çalışma ha-
yatının sekteye uğramadığı,

Virüs bulaştığı için nefes alamayıp, ölümlerin
olmadığı, parklar ve sokaklarda herkesin

Rahatça dolaştığı bir dünya için, lütfen

AŞI OLUNUZ...

24.09.2021

YANIYORUZ ALLAHIM DUY SESİMİZİ

Bir yıldan fazla oldu hep sahadayız
Oysa ki bizler de anne babayız
Derdimiz çoktur ama dert yanamayız
Ağlamak istesek de ağlayamayız

Yanıyoruz Allahım duy sesimizi
Bu salgın en çok da mahvetti bizi
İnsanlar izlerken oturup dizi
Şu gece nöbetleri mahvetti bizi

Kurallara uyun dedik uyan olmadı
Bir yıldır konuştuk da duyan olmadı
Derdiniz var mı diye soran olmadı
Ağlasak da sesimizi duyan olmadı

Yanıyoruz Allahım duy sesimizi
Bu salgın artık bitirdi bizi
İnsanlar izlerken tatilde dizi
Şu giydiğimiz tulumlar bitirdi bizi

Hemşire Esra UZUN

“ONBİR MART 2020,”

Pervin INER
Hemşire

Her yıl mart ayı benim için büyük kayıplar yaşadığım zorlu çocukluk yılları, hayat mücadelesi, küçük yaşta annesizliğin ne demek olduğunu öğreten ve asla unutturmayan bir ay olmuştur.

Onbir Mart 1979; annem, canım annem, bana can veren annem, genç yaşında mücadele ettiği kronik hastalıklarından sonra hayatımızdan ayrılarak, yerine neyi koyarsan asla doldurulamayacak derinlikler bırakarak rahmeti rahmana kavuştu.

Yıllar önce, mesleğimin ilk yıllarında, kendimce annemin hastalıklarını teşhislendirdiğim zamanlarda

keşke şimdiki tedavi imkanları olsaydı diye çok iç geçirdiğim olurdu. Ama hiçbir şey sonucu de-ğiştirmiyor. Şimdilerde çok ağır ve çaresizce acı çeken hastalarımız için bizler de çaresiz kalıp inancımıza sığınmaktan başka bir şey yapamaz oluyoruz.

KOVİD-19 ile ilgili ilk bilgi, Çin’de insanların yüzüstü yere kapaklanıp soluksuz kalarak öldüğüyle ilgili televizyon görüntüleri ve bir hastalığın

Fotoğraf: Gonca ARSLAN

hızla yayıldığı bilgisiydi. Birçok bilinmezlikle beraber temas ve solunum yoluyla akciğerleri etkilediği ve ölüme neden olduğu vurgulanmaktaydı. Dünya genelinde virüsün yayılmasıyla, ülkemiz de bu salgından nasibini almış oldu.

Onbir Mart 2020 günü resmi devlet yetkililerinin açıklamasıyla tedbirler, tedavi seçenekleri ve en etkili koruma yöntemleri kısaca pandemi kuralları hayatımıza girmiş oldu.

Pandemi kuralları ve yönetme sürecinde dünya genelinde hızlı ve kirli bilgilerin yayılımı, tedavi ve ilaç uygulamaları bilinmezlikleri aldı başını gitti.

Dünya Sağlık Örgütü ve Sağlık Bakanlığı en güncel koruma ve tedavi yöntemleri izlemeye belirleyici oldu. Maske, mesafe ve özellikle el hijyeni hala hayatımızdaki en etkili yöntemler olarak devam ediyor.

Bu sürece klinikler olarak biz de hızla güncel eğitim alarak başlamış olduk. Bu arada korku, endişe, karmaşa ve tedirginlik aldı başını gidiyor. Kovid servislerinin açılması ve hasta kabulü gündeme geldiğinde, hiç ihtimal vermediğim halde pandemi piyangosu bizim servise çıkmasın mı? Korku, endişe hat safhaya çıktı ama bu bir görevdir. Çabuk toparlanıp malzeme temini, personel ayarlamaları derken ilk hastamızı kabul ettik.

Mart ayı sonuna doğru pandemi sürecimiz servisin açılması ile başlamış oldu. Bahar aylarında Çin önemli başarılar elde etti, hastalığın seyri azaldı. Gidişatta yaz aylarında virüsün biteceği ümidi doğmuştu. Virüs mutasyonları, biraz normalleşme derken dünya genelinde ölüm sayılarının yeniden artması virüsün bizden daha başarılı olduğunu gösterdi. Dünya ve ülkemizdeki artışlar ya ilaç ya da aşı için hızlı bir buluş yarışını tetikledi. Takiben aşının etkilerinin olumlu sonuçları dünya genelinde görülmeye başlandı. Fakat hiçbir gelişme sorunu tamamen bitiremedi.

Kovid hastalarının servislerde aniden durumlarının bozulması, hastalıklarının kötüleşmesi, servisten yoğun bakıma gönderilmeleri, uzayan tedaviler vb... Bu süreçlerin takibi hepimizi gece gündüz çok yıprattı. Özellikle genç ve hamile hastalarımızın kötüye doğru gidişleri çok fazla üzücü oldu. Hastalarımız iyileşip taburcu olduğunda, ekip olarak aramızda birbirimize yemek ödülü

sözü verdiğimiz zamanlar oldu. Hiç beklemediğimiz şekilde hızla iyileşen hastalarımız mutluluk ve motivasyonumuzun kaynağı oldular.

Yaz mevsiminin bitimi (2020) ile pandemide ikinci dalganın başlaması ve servisimizin de uzun süre hizmete devam edecek olması yavaş yavaş tükenmişlik ve bıkkınlık dönemine bizleri taşımış oldu. Bu süreçte daha az panik olduk ama ümitlerimiz azaldı. Mücadeleyi sürdürecektik kadar enerjiyle sürecimiz hala devam ediyor.

Benim için yine bir mart ayında, pandeminin daha yüksek seviyelerde olduğu dönemde ailemden on kişi Kovid oldu. Büyük küçük herkes hastanelik oldu. Hiç ihtimal vermediğim kişiler kısa sürede iyileşirken, annem yerine koyduğum, bana çok emek veren, hayatımı etkileyen kişi, ağabeyimin eşi yengemi, yaklaşık yirmi günlük servis ve yoğunbakım tedavileri sürecinden sonra 21 Mart günü kaybettik. Mart sonu çaresizlik ve acıyla birleşti. Ailemden ve çok yakın akrabalarımın, arkadaş çevremden genç-yaşlı birçok kayıplarım da oldu.

Bugüne kadar tüm rahmetli olanlara rabbim sonsuz cennetini nasip eylesin. Sağlık mücadelesinde ön safların çalışanlarından olan bütün ölenlerimize Allaha rahmet ve merhamet diliyorum. Ölüm her zaman sözün bittiği ve duanın başladığı yerdir.

Bir doyumluk nefes bu dünyanın yaşam başlangıcı, son bir doyumsuz nefes ise dünyanın son günü oluyor.

Sağlık ordusunun savaşanı ve kaybedeni olmaması dileğiyle. Her şeye rağmen iyi ki sağlık çalışanıyım ve insanlık için emek veriyoruz...

Mustafa Ertan ERTEM
Mimarlık Öğrencisi

"K.O"VID

Öncelikle bu yazımı okuyacak olan ailem, arkadaşım, hocam, büyüğüm ya da küçüğüm hepinize selamlarımı iletiyorum. Yazımda bahsedecek olduğum konular tecrübelerim ve tecrübelerimin bana hissettirdikleri olacak. Ben yaşadıklarımı, hissettiğimde korktuğum duyguları kimsenin tecrübe etmemesi için bu yazıyı kaleme alıyorum. Bilmiyorum ne kadar ciddiye alıp hayatınıza uyarlısınız. Hem belki şu an okuyan sen, benim kadar dikkatsiz değilsin. Fakat dikkatli davranıyorsan bile önemini kavraman için okumaya devam etmeni öneririm.

Ben korona sürecinde virüs riskine karşı davranışlarımda çok dikkatli değildim. Dikkatliydim fakat tamamen dikkat ettiğim söylenemezdi. Kalabalığa girerken maskemi takardım. Ellerimi sürekli temiz tutma konusunda gayret gösterirdim. Ortalamaya göre dikkatli davranı-

yordum bile diyebilirim aslında. Fakat bu davranışlarım virüse yakalanmamam için yeterli olmadı. Ben okul arkadaşlarımla temmuz ayında tatil için Bodrum'a gitmiştim. Tatil sırasında tedbirlerimi alıyordum ama dikkatim yeterli kadar değildi. Çünkü eğleniyorduk ve maske takarak ne kadar rahat olabilirdik ki? Aslında virüse yakalanacağım aklımın ucundan bile geçmiyordu.

Gel gör ki tatilimizin son akşamı kendimi kötü hissetmeye başladım. Eklem ağrılarım, halsizlik, öksürük... Kendimi çok rahatsız hissediyordum. O gece çok uyuyamadım. Anlamıştım virüse yakalandığımı. Daha sonrasında Trabzon'a dönüş yaptım. Döndüğümde bilinçli davranarak hemen babamı aradım ve babam beni arabayla alarak hastaneye götürdü. Test yaptırarak ve hemen eve döndük. Ve akşama gelen haberle

sonucumun pozitif çıktığını öğrendim. Herkesin bildiği bu evreleri atlamak istiyorum aslında. Bu yazıyı yazmamın amacı buradan sonrası.

Virüs testimin pozitif çıkmasının ardından önümde evde geçireceğim 14 gün vardı. Düşünüyordum ki sıkıcı geçer ama çeşitli aktivitelerle can sıkıntımı gidererek 14 gün durabilirdim. Ta ki bir sabah uyandığımda nefes alamadığımı fark edene kadar. İlk günler normal geçiyordu aslında. Ara sıra ateşim çıkıyordu fakat kendimi çok rahatsız hissetmiyordum. Tat ve koku duyugum da hala gitmemişti. Normal bir grip ten bile hafif geçiyordu diyebilirim. Ağrılar oluyordu vücudumda ama ben zaten hayatımın çoğu kısmında futbol oynadığım için ağrılara alışkıttım. Fakat o sabah bir uyandığımda nefes alamadığımı fark ettim. Daha doğrusu nefes alabiliyordum ama hemen öksürüyordum ve nefesim kesiliyordu. Tam bu kısımda düşünüp hayal etmenizi istiyorum. Gerçekten yapın bunu. Bir sabah uyanıyorsunuz ve tam o an nefes alamadığınızı fark ediyorsunuz. Hayatımızın normal bir gününde yaptığımızı bile fark etmediğimiz bir olay. İnanın bana insan boğularak öleceğim diye korkuyor. Hal böyle olunca babamı aradım ve hastaneye gittik. Hastaneye gittiğimizde çeşitli testler yaptırdıktan sonra beni poliklinikte bir odanın içine yatırdılar. Test sonuçlarım çıktığı anda bir tane hemşire odama gelip bana oksijen maskesi taktı. Yazarken basitmiş gibi geliyor. Okurken de öyle. İnanın yaşarken hiç öyle değil! Hemşire maskesini taktığında ben ağlamaya başladım. Babam da orada olduğu için beni görmesini istemediğimden kendimi tuttum fakat yaşadığım psikolojiyi inanın yazıya dökemiyorum. Acınası bir halde olduğum için ağlamıyordum. Ağlamamın sebebi korkuydu. Hayatımda ilk defa ölümden korktuğumu hissetmişim. Şimdi düşünün, sabah kalkıyorsunuz nefes alamıyorsunuz. Hastaneye geliyorsunuz. Testler yaptırıyorsunuz. Bir odada beklerken hemşire gelip aniden oksijen maskesini suratınıza geçiriveriyor. Maskenin içinden dumanlar falan çıkıyordu. Ben anlamam, belki siz anlarsınız diye söylüyorum. Ben o an sadece korkuyordum ve ağlıyordum.

Mecburi yatış pozisyonu; yoğun nefes darlığını bir nebze azaltabilmek uğruna saatlerce bu şekilde mecburen yatmak zorunda kaldım.

Beni daha sonrasında servise yatırdılar. Ne kadar korksam da durumumun ciddiyetini anlamıyordum .

Hastaneye yattığım ilk gün baya kötüyümüşüm. İlk gece ailemdeki herkes korkudan ağlamış. Babam gözyaşlarını saklamak için arabaya gidip gizlice ağlamış. Halamların ellerinde Kur'an sabaha kadar okuyup dua etmişler.

Hastane günlerim çok kötü geçmedi aslında. Sadece ilk gün kötüydüm. Sonrasında sürekli iyiye giden bir grafik çizdim. Oksijen takviyesiyle geçiyordu günlerim ama takviye aldığım oksijen derecesi günden güne azalıyordu. Doktor gelip iyi olduğumu görünce oksijen takviye derecesini azaltıyordu. En son oksijen takviyesiz bir gün geçirdikten sonra taburcu oldum ve eve gittim. Buraya kadar anlattıklarım bile sizi etkilemek için yeterli olacaktır fakat buradan sonrası da var. Bu virüsün ne kadar kötü bir şey olduğunu belli etmek için yaşadığım her şeyi anlatmak istiyorum.

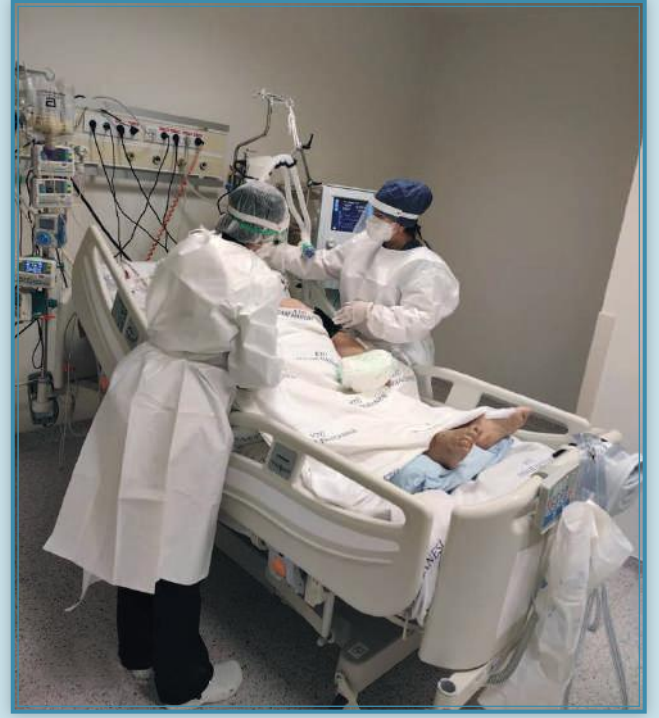
Hastaneden taburcu olduğumda eve gittim. Karantina sürem bitmesine birkaç gün daha

vardı. O günleri rahat geçirdim. Sonrasında artık normal yaşama dönmem gerektiğini, oturduğum yerden kalkmak istediğimi fark ettim. Evin içinde sürekli yatmıyordum. Yürüyordum tabii ki fakat dışarı çıktığımda evin içiyle dışının aynı olmadığını anladım. Bir sabah, tahminimce taburcu olduğumdan sonraki 5. gün, markete gitmek için dışarı çıktım. Hava almak iyi gelir diye düşünmüştüm. Yürürken kendimi garip hissediyordum. Adımlarım stabil değildi. Yürürken sağa sola sendeliyordum. Aileme bunu söylemedim çünkü onları korkutmak istemiyordum. Babam çoğu zaman ben üzülmemeyim diye duygusunu belli etmezdi. Ama annemin bana bakışını görseydiniz dediğimi anlardınız. Bu yüzden böyle geçebilecek şeyleri de dert etmesinler diye söylememiştim. Adım atmakta zorlanıyordum. Daha bir ay öncesinde günde iki halı saha maçı olsa oynarım diyen ben, o gün markete gidip gelebildiğime seviniyordum. O günleri de yürüyüşler yaparak, günden güne attığım adım sayısını artırarak atlattım. Fakat hala koş deseniz koşacak gücüm yok. Kullandığım ilaçlara gelecek olursak, konusunu açmıyorum bile. İlaçlar hakkında yazacak olsam sahifeler yetersiz kalır.

Demem o ki arkadaşım, bu yazıyı senin dostun olarak kaleme alıyorum. Umarım virüse yakalanmazsınız. Çünkü gerçekten yaşadıklarımı düşmanımın yaşamasını istemem. Virüsten öncesi ve sonrası olacak şekilde hayatınız değişiyor. Belki siz yakalandığınızda çevrenizden duyduğunuz karantina süreçleri gibi geçireceksiniz. Size bir şey söyleyeyim mi? Ben de çevremden öyle rahat geçirenleri duymuştum. Ama hastanede oksijen takviyesiyle yatarken hiçbir aklıma gelmiyordu. Benim ne bir şeye alerjim vardı ne de kronik bir rahatsızlığım. O yüzden sen de bu kadar rahat olma. Yoksa Allah korusun, bir sabah uyanıp nefes alamadığını fark ettiğinde bu söylediklerimi anlarsın. Ama umarım hiçbir zaman anlamazsın. Sağlıkla kalın.

Dipnot: K.O: Bilgisayar oyunlarında nakavt anlamına gelen bir ifade

Pandemi Gölgesinde “Değişen Hayatlarımız...”

*Dr. Öğr. Üyesi Mehtap PEHLİVANLAR KÜÇÜK
Göğüs Hastalıkları -
Yoğun Bakım*

Ülkenin her yerinde olduğu gibi bizler de kendi fanusumuzda ruhsal ve bedensel yıkımlar yaşıyoruz... Sürecin başından bu yana en ağır covid hastalarına hizmet veren üçüncü düzey bir yoğun bakımın sorumlusu olarak kendimi bir savaşçı olarak konumlandırılı bir hayli zaman olmuş. Bu bir savaş...Kelimelerin kifiyet edemeyeceği bu ordunun içinde olmadan, görerek, duyarak, okuyarak asla anlayamayacağınız bir savaş. Çok defa yenilip, daha çok defa doğrulmak zorunda olduğunuz ve bunu yaparken de silah arkadaşlarınızı sürekli “hala sağlar mı, sağlıklılar mı?” diye kontrol etmeniz gereken çok üzücü ve de bitmeyen bir akış...

Mesleğini tutkuyla yapan bir yoğun bakım uzmanı olarak hastanem evimdir. Her sabah evimden çıkıp beni bekleyen, bana ihtiyaç duyan hastalarımın olduğu bir diğer evime gide-

rim. İş arkadaşlarım, ekibim ailemdir. Ama artık yorulduk... Acıyı ve çaresizliği yaşamaktan, en çok da bu kadar acıya şahit olmaktan yorulduk.

Ayaklarımızın bizleri taşımakta zorlandığı günler ve geceler yaşıyoruz bütün sağlık çalışanları olarak. Gözümüzün önünde anneler öldü. Kiminin kendisi taburcu olurken kardeşi kaybetti savaşı. Bir diğeri annesi ile aynı anda yoğun bakıma yattı annesini kaybetti. Kendisi güçlükle taburcu olabildi. On beş yaşında hayatını kaybetti birisi, henüz çocuktu. Bir diğerine yeni doğan bebeğini getirdik kokusu belki hayat verir annesine diye. Başkası, doksan yaşında yaşam destek cihazından ayrılarak taburcu olabildi, biri tam otuz gün yüzüstü yattı, savaştı, makineye bağlanmaktan kendi kurtuldu, taburcu olabildi. Bir başkası üç ay boyunca hastanede kaldı, kımıldamadan yattı suyunu zor içti, ya-

ralar aldı ama hayatta kaldı. Biri için gecenin bir yarısı “bu şartlarda transfer olamaz, ambulansa ölür” dedik. Tek şansı olan bir hekimin kollarında yine de geldi, o direndi, biz direndik. Beş günde ECMO dediğimiz cihazdan ayrıldı, hayata döndü. Artık başka biri, o da bir savaşçı...Birinin kımıldamaya hali yoktu, sağına dönse oksijensiz kalıyor nefes alamıyordu, gencecikti. Her sabah entübe edip makinaya bağlayalım mı diye konuşuyorduk ziyaretlerimizde. Sağını ördük, makyajını yaptık çünkü hayattan bir şeyler lazımdı devam etmesi için... Mutlu oldu, taburcu oldu...Birisi ise meslektaşımızdı. İlk defa gencecik bir silah arkadaşımızı göz göze gelmekten korkarak, kimi zaman hastalığı ile ilgili küçük yalanlara inandırarak takip ettik. Kızının çizdiği resmi duvarına astık ve sonunda onu, resimdeki güneşli güne kavuşturabildik. Diğeri gebe idi, acil sezaryen...Yoksa anne ölecek dedik yakınlarına. Anne bebeğini göremedi, yoğun bakımda makineye bağlandı, bir gün taburcu oldu. Bir başkası ise bu kadar

şanslı olamadı. Otuz iki yaşında yeni anne olacaktı...Muayene ettim, baktım kulağında dört adet küpe deliği var. Ne kadar genç ne kadar yaşam dolu diye içimden geçirdiğimi hatırlıyorum. Yirmi dört gün yattı, makineye bağlandı, diyalize girdi, o kaybetti, biz kaybettik. Bir bebek annesini, bir eş evini, bir baba yavrusunu kaybetti. Hatırlıyorum... Kendi daha yirmi iki yaşında bir anne. Yine bir süre ECMO ile olmak üzere iki aya yakın takip ettik yoğun bakımda. İçimizden biriydi artık ama ciddi akciğer hasarı vardı. Çok sayıda ameliyat geçirdi, trakeotomi açıldı (soluk borusundan hava yolu sağlanması için delik). Kendi sesini duyamadı, konuşamadı aylarca, çok savaştı...

Bir gün trakeotomiyi kapattık, tekrar kendi sesini duyabildiği ilk an öyle bir ağladı ki...Odada o ana şahitlik eden ekip arkadaşlarımı gözleri dolu dolu hatırlıyorum. Bizi her ziyarete geldiğinde karşımda kanlı canlı halini her gördüğümde bu anlar aklımda, inanmakta güçlük çekiyorum...Bir gün teknisyenim bir hasta odasından ağlayarak çıktı. Hastayı solunumunun en iyi olduğu pozisyonu bulabilmek için pozisyonlamışlar ve hasta çok zorlanmış, oksijen değerleri çok düşmesine rağmen kendinden isteneni yapmak için elinden geleni yapmış. “Hocam bu hastayı kurtaralım ne olur çok uyumlu, çok iyi biri” dedi bana. Yirmi gündür yatıyordu o hasta ve günlerce bir adım ileriye gidememiştik. Yakınları meyve suyu kutusuna “bizi merak etme, her şey yolunda sen iyi ol “diye yazarak mesaj yollamıştı bir gün. Neyse ki o da yoğun bakımdan çıkabildi, ailesine kavuşabildi...

Covid yoğun bakımda o kadar çok iş vardır ki, gün olur nefes alamazsınız, ayaklarınızı dinlendiremezsiniz. Yine öyle bir gündü...Bir hemşiremiz geldi ve şöyle söyledi; “Hocam bu hastayı pencereli bir odaya alalım, biraz güneş görsün, çok demoralize, iyice kapattı kendini “. “Alalım tamam ama çok yorulunuz bugün, yarın bakarız” dedim, “Olsun hocam, bizim yorgunluğumuz başkalarına şifa, hallederiz biz” dedi... Bir gün bir hemşire yardımcısı personelimiz geldi; “Hocam 5 numaranın doğum günüyümüş

bugün küçük bir pasta hazırlayalım mı” dedi. Ne hastanın yiyebilecek hali vardı ne de bizim pasta hazırlayacak vaktimiz... Buldu getirdi yaş günü pastasını. Yaş aldı öyle taburcu oldu hasta...Daha nice hastamız, arkadaşımız, kaybımız oldu bu süreçte...

Yoğun bakımlar hiç bu kadar genç, oksijen ihtiyacı yüksek, makineye bağlanma sınırında ama uyanık, her şeyin farkında olarak boğulma hissini yaşayan hasta ile sinanmamıştı...Yoğun bakım uzmanları kendilerini hiç bu kadar çaresiz, yorgun hissetmemişti...Sağlık emekçileri hiç bu kadar hırpalanmamış, tükenmemişti... Bizler nasıl eski biz olacağız bu kadar acıyla, nasıl normal hayatlarımıza döneceğiz bilemiyoruz...Elbette ki görevimizdir...Biz sağlık çalışanları hastanın, düşkünün sesi olacağız, bir bardak su içemeyenin suyu olacağız. Yemeğini kendi yiyemeyenin eli, kolu olacağız.

Haklının, kendini savunamayanın savaşçısı olacağız. Güneşli sabahları özleyenlerin, gece-gündüzü karışanların ışığı olacağız...

Bu yüzyılda bu mücadeleyi vermek ve bunu yaparken “insan” kalabilmek çok zor. O tek bir nefesi alabilmek için savaşırken “keşke” diyenlerden olmayın. Biz üzerimize düşeni yapıyoruz ve hep yapacağız. Siz de yapın... Şu an yoğun bakım ünitesi hastalarımızın tamamına yakını aşısız, aşılı olanların ise dozları eksik. Biz aşının bu virüse karşı koruyucu olduğunu artık net bir şekilde biliyoruz. Acılarla öğrendik. Aşınızı olun, kendinizi bu hastalıktan koruyun... Lütfen tanışmayalım, bu şartlarda karşılaşmayalım. Elimizdeki hiçbir güç, hiçbir özveri, hastalığın bu şekildeki yayılma hızında sağlık hizmeti sunmaya yetmez, bunu unutmayalım...

PAZAR

Bu gün günlerden Pazar
Sorumlum nöbet yazar
Sokağa çıkamayrum
Polisler ceza yazar

Bu salgın da bitmedi
Bi yüzümüz gülmedi
Aşılar geldi ama
Kovid hala bitmedi

Kimse beni görmedi
Ne derdun var demedi
Hele dinleyin beni
Sözüm henüz bitmedi

Bu gün günlerden Pazar
Pazar olsa ne yazar
Nöbete gideyirum
Gitmesem sorumlum kızar

Evet günlerden Pazar
Bunaldum oldum yazar
Evde kaluncanlarum da
Şu hastane olmasun bize mezar

Hemşire Esra Yavuz

PANDEMİDE “ÖZEL HAYATLAR”

Muzaffer KURU

Mikrobiyoloji Lab. Sorumlusu

**İbrahim ve en küçük kardeşi Mustafa
Kerem Zağnos Vadisi Parkında (2017 yılı)**

Sekiz Mart 2006 yılı çarşamba günü ikinci oğlumuz İbrahim dünyaya geldi. Günler geçip, zaman ilerledikçe, çocuğun davranışlarındaki farklılık annesinin dikkatinden kaçmadı. İki yaşında bu farklılık daha belirgin hale gelince, 13 Mart 2008 günü onu önce çocuk nöroloji polikliğine, sonra da çocuk psikiyatri polikliğine götürdük. O gün İbrahim'e atipik otizim teşhisi konuldu. Bir baba olarak çok üzüldüm, o an kendimi bir boşlukta imiş gibi, karışık duygular içinde hissettim. Zor bir süreç artık bizi bekliyordu. Ancak, insan evladı için neler yapmazdı ki. O günden sonra doktorların ve uzmanların tavsiyesi doğrultusunda hayatımızda radikal değişiklikler yapmaya başladık. Öncelikle özel eğitim okuluna kaydını yaptırdık. Artık çocukla birebir iletişim kurmamız, araçları (telefon, televizyon vb.) ortadan kaldırmamız gerekiyordu. İlk önce televizyonu kaldırdık

ve İbrahim ile daha uzun süreli ve kaliteli zaman geçirmeye gayret ettik. Ya-Pa Yayınlarının özel eğitici kartları ile her gece yatmadan önce eğitim ve tanıtım yapmaya başladık. Her gittiğimiz ortama O'nu da götürüyorduk. Zamanı gelince kreşe gönderdik ancak İbrahim bu ortama uyum sağlamada çok güçlük yaşadı.

İbrahim küçük ayrıntılara dikkat eder, yüksek seslerden ve gürültüden kaçardı. Bir gün kanepenin üzerine çıkarak keçeli kalem ile adeta bir ressam edasıyla bütün duvara resim çizmeye başladı. Öyle ki, sanki önünde bir tuval varmış gibi duvara hakimdi. Ancak biz, boya kurumadan resmi sildik ve duvarı temizledik. O anda farkında olamadım ama sonra çok üzüldüm. Olan olmuştu bir kere. Sonrasında bir daha hiç resim çizmedi İbrahim. En çok zevk aldığı oyun legolar idi. İlk önce orijinalini yapar bir müddet oynadıktan sonra ise bozup, diğer legolar ile birleştirerek büyük oyun parkı yapardı. Kışın kar yağmasından da korkardı. Çünkü her şeyin kar altında kaybolacağını sanırdı.

**Otizimde sosyal faaliyetler oldukça
önemli. Bu kapsamda yaptığımız radyo
maketi**

Kar yağdı ve eridi korkusu kayboldu. Evdeki eşyaların yerinin değişmesini istemezdi.

Beş buçuk yaşında konuşmaya başladı İbrahim. Bir ortama girdiğinde selam verir, kurallara harfiyen uyar, uygun davranmayanları gördüğünde uyarırdı. Sonraki yıllarda İbrahim'in bazı davranışları 2013 yılında Ankara'ya gitmemize sebep oldu. Ankara'da Artı Özel Eğitim'e başvurduk ve buradaki eğitimin İbrahim'e çok büyük katkıları oldu. Biz de hem akademik ve hem de sosyal olarak nasıl yaklaşım göstereceğimizi öğrendik.

Mart 2020'de Türkiye'nin COVID-19 ile tanışması ile bizim için zor günler başlamış oldu. Daha önce sosyalleşme ve iletişim yolunda attığımız her türlü adım, ülkede gündeme gelen kapanma ile birlikte sekteye uğradı. Ben bir sağlık çalışanı olarak işe giderken, çocuklar evde kalmak zorundaydılar. Gerçi İbrahim daha bilinçli ve iletişime açıktı. Onunla iletişimimiz geçmişe nazaran daha iyi ve kolaydı. Ancak kapanma ile sürekli evde kalıyor olması nedeniyle kendi içine dönmessin diye evde her gün annesi ve kardeşi ile etkinlik düzenlemeye başladılar. Akşamları ise birlikte spor yapıyorduk. Çocuklar doksan gün boyunca hiç evden çıkamadılar. Her gün sabah ve akşam bana "COVID bitti mi?" diye soruyorlar, ben ise "biraz daha var az kaldı" derdim. Akşam eve girince öncelikle iyice ellerimi yıkardım. Biraz gecikirsem, İbrahim he-

Legolar eğitimsel ve sosyal faaliyetlerde önemli yer kaplıyor.

men ellerimi yıkamam gerektiğini hatırlatırdı. Mayıs - Haziran ayından sonra vakaların azalması ve sokağa çıkış yasağının kaldırılması ile İbrahim'in yeniden sokağa çıkışı biraz zorlama ile oldu. İlk günler COVID olacağı korkusu nedeniyle dışarı çıkmak istemedi.

Yirmibeş Kasım 2020 Çarşamba günü benim için her zamanki olağan günlerden biriydi. Sabah işe gittiğimde bir şeyim yoktu. Saat on ikiye doğru ateşimin çıktığını hissettim. COVID polikliniğine başvurdum. Ateşim 38°C derece ölçülünce sürüntü testi verdim ve eve gittim. İki saat sonrada testimin pozitif olduğunu öğrendim. Çalışma arkadaşlarıma da testimin pozitif olduğunu söyledim. Daha önce hastalığı geçiren arkadaşım Bahar, beni telefonla aradı ve "bir ihtiyacın var mı?" diye sordu, teşekkür ettim. Fakat ertesi sabah işe giderken bütün ihtiyaçlarımızı görmüş ve kapıya bırakıp gitmişti. Sonrasında da komşularımız bizi hiç yalnız bırakmadı. Kapı çalınıyor kimliği belirsiz insanlar ihtiyaç duyabileceğimiz ne varsa kapı önüne bırakıp gidiyorlardı. Bu güzel insanlara ne kadar teşekkür etsek az, Allah hepsinden razı olsun...

Bugün itibarıyla İbrahim 15 yaşını tamamladı. Yüzmeye gidiyor. "Türkiye iyi, dünya iyi, insanlar ölmesinler, yok olmasınlar" diyor. "Beni sev" diyor. Geleceğe umutla bakıyor. İbrahim'imizin bugünlere gelmesinde ve gelişiminde katkısı olan herkese teşekkür ediyorum.

"Her olumsuzluğun bir güzelliği var, yaşayıp anlayabilene ..."

İbrahim (solda, başta) ve arkadaşları yüzme kursunda

COVID YOĞUN BAKIMDA “HAYAT”

Aysel ÇİÇEK
Hemşire

KTÜ Farabi Hastanesi Yoğun Bakım Ünitesinde beş yıllık klinik ve yoğun bakım hemşireliği tecrübesiyle görevini ifa etmeye çalışan biri olarak sözlerime hemşireliğin çok kutsal bir meslek olduğunu ve gerçekten bilgi, beceri ve özveri gerektiren bir meslek olduğunu belirtmekle başlamak isterim. Bu pandemi sürecinde tüm sağlık çalışanları el ele verip elinden geleni yapmaya çalışsa da, COVID Yoğun Bakım Ünitesi çalışanı biz hemşireler ve doktorlar, hasta bakım personeli, anestezi teknikerleri ve temizlik personellerinin ekstra saflarda yorulduğu kanaatindeyim. Hasta odasına girip onlara birebir tedavi veren, bakım yapan, yemek yemesine yardımcı olan bir meslek grubu olarak, hastaların hem refakatçisi ve hem de tedavisini düzenleyen sağlık personeli rolünü en iyi şekilde yapmak için emek veren konumdayız.

O yüzden yoğun bakımlar her zaman yorucu, ilave emek ve efor harcanan bir görev sahası olmuştur. İşimiz sadece hastaları tedavi etmek değil, aynı zamanda onların moral ve motivasyonunu artırmak, taburculuğa hazırlamak ve ailelerine en sağlıklı ve en iyi psikolojiyle teslim etmeyi sağlamaktır. Biz kendimizi bu bilinçle yetiştirilmiş yürekler olarak görmekteyiz.

COVID hastaları bizim için her zaman baktığımız olağan hasta profilinin dışındaydı. Koruyucu ekipmanlar giyerek ve ter içerisinde kalarak, kapalı çadırlar altında hastaları tedavi etmeye çalışmanın zorluğu yanın da, hastaların “bulaşıcı hastalık bu, asla iyileşemeyeceğiz!”, “yoğun bakımda öleceğiz, buradan çıkamayacağız” gibi negatif düşünce ve korkularını ortadan kaldırmak, onların moral ve motivasyonunu iyileştir-

mek için de mücadele ettik. Ölüm korkusu ile bakan gözlerde sakinlik oluşturmaya çalışmak çok zor gerçekten. COVID salgını bitse de, bir süre daha “hadi nefes al, sakin ol”, “az kaldı, beraber başaracağız, yeter ki bana güven” gibi telkinler uzun bir süre daha kulaklarımızdan gitmeyecek. Yine de, bu salgınla mücadelenin ana parçalarından biri olmak, hastayı tedavi etmeye çalışırken bir yandan da pandemi sürecinde sürekli yeni bir şeyler öğrenmek benim ve arkadaşlarım için çok farklı, inanılmaz bir deneyim oldu. Sadece içinde olanın anlayabileceği, kelimelere sığmayacak ya da anlatılamayacak bir duygu diye düşünüyorum.

Bu zorlu süreçte her meslek grubu etkilendi. Fakat direkt COVID hastalarıyla temas eden bir grup olarak, her ne kadar sağlık elemanı da olmanız psikolojik olarak çok etkilendik ve yıprandık. Sonuçta hiç bilinmeyen bir salgın. Tanısı, tedavisi, korunması konusunda netlik olmayan bir durum mevcut ve siz bunun tam ortasındasınız. Pandeminin ilk günlerinde yaşadığım anksiyete ile salgının üzerinden bir yıl geçtikten sonraki anksiyete düzeyim aynı olmasa da, bir şeyler tam yerine oturuncaya kadar bizler de kendimiz ve ailelerimiz ve tüm insanlar için çok korktuk ve korkmaya devam ediyoruz.

Salgının başından beri bizi temsil eden Türk Hemşireler Derneği ve Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği başkanlarının da konuşmalarında hep belirttikleri gibi, yoğun bakım hemşirelerinin eksikliği bütün hastanelerde hissedildi. Bizim ünitemiz 16 yatak kapasitesine sahip olan fakat hemşire olmadığından mütevellit pandemi öncesinde sadece 8 yatağını kullanabilen bir

yoğun bakımdı. İl Sağlık Müdürlüğü'nün sağladığı hemşire desteği ile pandemi döneminde 16 yatak kapasiteyle çalışır duruma geldik. Buradan çıkarmamız gereken ders şudur ki; özellikle üniversite hastaneleri ve yoğun bakımlar eksik eleman ile zor şartlarda işleri eksiksiz yürütmek için çaba sarf etmektedir. Süreç içinde bir yandan kendimizi COVID pandemi sürecine adapte etmeye çalışırken, diğer yandan da farklı hastanelerden desteğe gelen personeli sürece uyumlandırmaya çalışıyorsunuz.

Pandemi sürecinde hem COVID hastası bakıp, hem de fazla mesai yaparak, dinlenmeden çalışmak zorunda kaldık.. Tabiri caizse “yatıp kalkıp işe geldik” dedikleri bu olsa gerek. Virüs yüküne maruz kalma süremizin fazla olması doğal olarak bizim de tedirginlik katsayımızı artırdı. Elbette koşullarımızı iyileştirmek için uğraşan bir yönetimimiz vardı ancak yine de fazla çalışma nedeniyle bedenlen ve ruhen çok yıprandık.

Çalışma koşullarımız istediğimiz düzeyde olmasa da, her şeyden önce iyi bir ekip şefiyle çalıştığımız için şanslı olduğumuzu belirtmek isterim. Bölüm hocamız Dr. Mehtap Pehlivanlar KÜÇÜK ve eşi Dr. Oğuzhan KÜÇÜK'e sağlık işinin bir ekip işi olduğunu ve ekibin her üyesinin değerli olduğunu hissettirdikleri için ve ayrıca sıkıştığımız her anda bizimle beraber hasta odalarında gecenin en derin saatinde desteğe geldikleri ve ter döktükleri, tabiri caizse “hoca gibi hoca “oldukları için teşekkürü borç bilirim. Ayrıca bizi elinden geldiğince güzel çalışma listeleri ile adil bir şekilde çalıştırmaya gayret eden sorumlu hemşiremiz Fatime Alp KURU 'ya ve omuz omuza çalıştığım hemşire arkadaşlarım başta olmak üzere tüm ekip arkadaşlarıma teşekkür ediyorum...

BU DA BENİM HİKAYEM...

Ömer KÖSE
Teknisyen

2020 yılı sonlarıydı. Bilgisayara gelen bir elektronik mektubun başlığında Çin' in Wuhan kentinde dünyayı etkisi altına alacak bir virüsten bahsediliyordu. Önce bunun bir bilgisayar virüsü olabileceğini düşünerek içeriğine bakmadan hemen bilgisayarımdan sildim. Daha sonra bu haber televizyonlarda manşet olduğunda, bunun aldatıcı bir mektup olmadığını, virüsün covid-19 olduğunu anladım ve daha bir tedirgin oldum. Tek tesellim Çin'in ülkemize uzak olması, virüsün kolayca Türkiye'ye ulaşamayacağını düşünmemdi. Virüsle ilgili yeni haberler duyunca, bu nasıl iştir? Neden bir çözüm bulunamıyor diye düşünmeye başlamıştım. Böylece farkına varmadan bende de covid-19 fobisi başlamış oldu. Artık her yeni gün virüse karşı güzel haberleri bekler olmuştum. Gün geçtikçe de bunun kolay olmayacağını anlıyor, umutsuzluk içinde hızlı bir şekilde dünyaya yayılışını endişeyle takip ediyordum.

Virüsün yayılımını engellemek için bütün dünyada sıkı önlemler alınıyor, ülkemizde de dikkat edilmesi gereken konular basında ve televizyonlarda anlatılıp tanıtılıyor, sağlıklı bir yaşam için önlemlere daha bir dikkat edilmesinin önemi vurgulanıyordu. Ülkemizde de Mart 2020 de ilk vakaya rastlanmış, covid 19 ülkemize kadar ulaşmıştı. Hükümetimizin erken önlemleri bile virüsün yayılım hızını kesmiyor ve daha radikal kararların alınması gerekiyordu. Bu kapsamda bizler de ilk defa sokağa çıkma yasağı ile tanışmış olduk ve virüsten uzak kalmak için evlerimize kapandık. Bu süreçte en yakınımızdaki aile bireylerimizle dahi aramıza mesafe koyuyorduk. Zorunlu ihtiyaçlar haricinde evlerden dışarı çıkılmıyordu. Maske, dışarı

Hastalığa yakalanmadan önce sağlıklı günlerimde, Derecik-Karaman Köyündeki evimde

çıkma zorunluluğunda, yüzümüzde koruyucu bir aksesuar gibi yerini almıştı. Marketlerden alınan ihtiyaçlar bir müddet bekletiliyor, ambalajları deterjanla yıkandıktan sonra kullanıma alınıyor hijyenine daha bir itina gösteriliyordu. Bizler evlerimizde kapalıyken, sağlık çalışanları bu virüsle büyük bir mücadele veriyor, ailelerinden uzak gece gündüz savaşıyorlardı. Covid-19 nedeniyle kaybettiğimiz sağlık çalışanlarımız virüse karşı mücadelede büyük bir karamsarlık yaratıyordu. Sıkı önlemler çerçevesinde okullar kapanmış, uzaktan eğitime geçilmişti. Sağlık kurumları ve güvenlik birimleri dışında, önceden hiç bilmediğimiz yeni bir çalışma düzenine, evden çalışma düzenine geçilmişti. Tek ümidimiz, aşı çalışmalarının sonuç vermesi veya virüsün mutasyona uğrayarak yok olmasıydı. Virüse karşı mücadele ederken, hayatımızı kontrollü bir şekilde de yürütmek zorundaydık. Nihayetinde aşının geliştirilmesi herkesin yüreğine su serpmişti.

Aşılanmanın ülkemizde de başlamasıyla, ilk olarak yaşlılar ve sağlık çalışanlarının aşılanması-

na başlandı. O dönem annemin aşısını hemen yaptırdım. Bu sayede olur da virüs bizim eve de ulaşırsa, hiç olmazsa annemi koruma altına almış olacaktık. Başlangıçta aşılanmanın ülkemizde de çok kısıtlı olması nedeniyle diğer aile fertlerimizin aşı olma şansları yoktu. Artık sıramızın gelmesini bekliyorduk.

Virüsün ilk çıktığı günden bu yana her an tedirginliğini yaşadığım, korkularını hissettiğim covid-19, artık bana da bulaşmıştı. 9 Nisan 2021 günü vücudumda bir şeylerin yolunda gitmediğini fark ettim. Eklemlerimde ağrılar, halsizlik zaman zaman titremelerim ve ateşim oldu. Tat ve koku alma duyularında herhangi bir olumsuzluk olmayınca, biraz olsun virüs değildir diye kendi kendimi teselli ediyordum. Her yıl düzenli olduğum grip aşısının, o sırada ülkemizde yeterli miktarda bulunmaması nedeniyle aşı olamadığımdan, gribal bir enfeksiyon geçiriyor olabildiğimi düşünüyordum. Ama ağrılar çok farklıydı, grip mi oldum derken covid belirtileri daha bir belirgin hale geldi. Bu durum benim için korku çanlarının çalması gibiydi. Aile doktorumun da önerisiyle vakit geçirmeden test için hastaneye başvurdum ve durumumu özetleyip test yaptırmak istedim. Artık kâbusum olan virüsün bende varlığını görmek için endişeli bir bekleyiş başlamıştı. Bu bekleyiş ömrümden ömür eksiltiyordu. Gece saat 23.00 gibi telefonuma gelen mesajla bir anda yıkılmışım. Covid testim pozitif çıktı. Korkularım artık gerçek olmuştu. Kendime gelmem biraz zaman alsa da ilk yapmam gerekeni yaptım ve kendimi aile bireylerinden izole ettim. İlk gecenin ardından yeni güne virüsle başlamıştım. Aşı sıramın şimdiye dek gelmemiş olması en büyük şanssızlığımdı.

On nisan sabahı filyasyon ekibi evimize kadar gelip ilaçlarımı verdi. Yapmamız gerekenleri anlattılar ve karantinada olduğumu, bir sorun olursa acil 112'den yardım istememi söylediler. Son günlerde çevremde virüse yakalanıp ilaç tedavisi alarak düzelenler beni rahatlatıyordu. Tedavimin bir an önce bitmesini heyecanla bekliyordum.

İlaç tedavi sürecimin bitmesi, karantina sürecinin 9'uncu gününe gelmesi ile sevinliyordum.

Fakat ateşim ve ağrılarım bu dokuzuncu günde (19 Nisan günü) daha da arttı ve solunum sıkıntısı başladı. Aile doktorumuzu arayarak ne yapmam gerektiğini sordum. Bana bir an önce acil 112'den yardım isteyerek hastaneye gitmemi söyledi. Bunun üzerine zaman kaybetmeden 112'yi arayarak yardım istedim. Zaman geçmeden 112 acil geldi ve beni en yakın hastane olan, Trabzon Fatih Devlet Hastanesine intikal ettirdiler. Burada yapılan muayene ve tetkikler sonucunda hemen yatışımın yapılması gerektiği söylendi. Artık ayakta duracak direncim kalmamıştı. Görevli personel yatışımı yapıp beni covid-19 servisine çıkardı. Servise çıktığımda kendimi biraz toparladım.

Hastanedeki ilk gecem benim için kabusların başlangıcı gibiydi. Aklıma korkunç şeyler geliyordu. Bu hastalık kaynaklı intiharların sebebini daha bir anlıyor, kendi kendimi teselli etmeye çalışıyordum. Olumsuzlukları beynimden silerek evdekileri düşünüyor ve onların hastaneye düşmeden bu illetten kurtulmaları için dua ediyordum. Annem aşılıydı ve bu benim tek tesellimdi. Eşimin, oğlumun ve kız kardeşimin aşılarının olmayışı beni endişelendiriyordu.

Hastanedeki ilk sabah doktor ve hemşireler odaya girmişler ama ben kimin doktor kimin hemşire olduğunu anlayamamıştım. İzolasyonlu elbiseleri, maskeleri, siperlikleri ile artık televizyonda gördüğüm o covid-19 sahnelerinin tam içerisindeydim. Odaya gelenlerden bir hanımefendi öne çıktı ve doktorum olduğunu, panik yapmamam gerektiğini, tedavimizin hemen başlayacağını, bu virüsü el ele verip birlikte yenebileceğimizi söyledi. Doktorumun bu sözleri bana büyük bir moral, yeni bir umut aşısı olmuştu. Aradan yarım saat geçmişti ki, hemşireler tedavi aracıyla odaya geldiler ve bir takım ilaçlar uygulamaya başladılar. İlk günüm büyük bir moralle iyi geçmiş, ilaçlarımı da düzenli olarak almıştım. Tedavinin başlamasıyla ateş kontrol altına alınmıştı ama nefes darlığı beni daha fazla zorluyordu. Kan oksijen değerim düşmüştü ve bu yüzden oksijen desteği başlanmıştı.

Hastanedeki üçüncü günün sabahında lavabo dönüşünde kendimi çok güçsüz hissettim ve nefesim daraldı. Bir an önce odaya girip

oksijen desteğine bağlanmam gerekiyordu. Koridorda dengesiz yürüdüğümü gören hemşireler son anda yetişip beni odaya aldılar ve oksijene bağladılar. Çok üzuldüm ve bu durum beni daha bir ümitsizliğe itti. İyileşebilmeyi ümit ederken, birden olumsuz düşüncelere daldım. Verilen oksijen desteği ile kendime geldiğimde, hemşire kapıyı açıp içeriye girdi ve evden bir refakatçi çağırmam gerektiğini söyledi. Fakat bunun olamayacağını, evde herkesin covid olduğunu söyledim. Hemşire gülerek “daha iyi ya, biz de zaten covidli bir refakatçi istiyoruz” dedi.

Benden hemen evin telefonunu istedi ve kimlerin gelebileceğini sordu. Eşimin kronik kemik enfeksiyon hastası ve protezli, annemin yaşlı olması nedeniyle yanıma gelebilecek en uygun kişi kız kardeşimdi. Bana, merak etmeyin biz şimdi kardeşinizi evden aldırıp yanınıza getiriyoruz dediler. O anda her şeyi unutmuş sanki yeniden doğmuş gibi kardeşimi heyecanla beklemeye başladım. Evimiz de hastaneye yakın olunca 15 dakika sonra kapı çaldı. Beklediğim an gelmişti ve kız kardeşim artık yanımdaydı. Bana ilk söylediği kelime halen kulaklarımda çınlıyor. “Abi merak etme biz bunu da atlatacağız ve geldiğimiz gibi yine evimize geri döneceğiz” sözleriydi. Kardeşimin bu sözleri bende sanki doping etkisi yaratmıştı. Hemşireler kardeşimi yapılması gerekenler hakkında bilgilendirdiler. Özellikle benim yataktan yalnız başıma çıkmamam gerektiğini söylemişlerdi. Günler sanki hiç geçmiyor, zaman durmuş gibiydi. Tedavim devam ediyordu ancak güç kayıplarım daha da artıyordu. Kalkıp yürümek istememe rağmen, kendimde bunu yapacak gücü bulamıyordum. İştahsızlığım da başlamıştı. Zayıf kalmam bende daha bir moral bozukluğu yaratıyordu. Kendi kendimi teselli ederek, “hayır sen bunların üstesinden gelmelisin, kendini bırakmaya hakkın yok” diyordum. “Evdekileri, aileni düşün” diyerek kendime moral veriyor güçlü olmaya çalışıyordum. Bu arada kardeşim hiç durmuyor, bana destek olmak için elinden gelen gayretleri gösteriyor, yapabildiği kadarıyla masaj yapıyor ve kan dolaşımım kendince hareketlendirmek istiyordu. Yaptığı bu masajlar bana iyi geliyor, ağrılarım biraz olsun rahat-

lıyordu. Bu arada nefes darlığım başlı başına büyük bir sorun olmaya devam ediyordu. Artık kendi kendime doğal solunum yapamıyordum ve oksijene bağımlı olmuştum. Artık her yeni günün sabahında bir önceki günü arıyordum. Bunları kardeşime söyleyemiyor, sadece üzülme kardeşim bu günler geçecek, bu hastalığı yeneceğim diyordum. Ama kardeşim her şeyin farkında idi. Benden gözlerini kaçırmıyordu. Tedirginliğini yüz ifadelerinden okuyabiliyordum. Belki de birbirimize söylemeden tam bir yaşam savaşı veriyorduk. Kardeşimin üzerinde bir sorumluluk daha vardı. O da karantinada olan ev halkının moralini yüksek tutmaktı. Sonradan öğrendiğime göre evde de moraller düşmüş, ümitler tükenmeye başlamıştı. Her sabah doktoruma sorduğum soru “tünelin ucunda ışık var mı? Işığı görebilecek miyiz?” sorusuydu. Doktor ilk günler bu soruma cevap vermeden “tedaviye devam, yeni tetkikler” deyip geçiştiriyordu. Çok geçmeden bu soruları soracak gücü de kendimde bulamaz oldum. Bu zor süreçte ihtiyaçlarım kardeşim tarafından gideriliyor, bana “abi sen üzülme, bu günler geçecek” diyor beni kendince pozitif olmak için motive etmeye çalışıyordu. Kardeşimin bu zor günlerde yanımda olması benim için en büyük kazanç, en büyük şanstı. Düşünebiliyor musunuz, tuvaletinize varıncaya kadar hiçbir şeye hükmedemiyor, elinizden hiçbir şey gelmiyor. Tek çareniz yanınızda refakat eden yakınınız.

Günler ilerliyor ama iyileşme olmuyordu. 23 Nisan gecesı vücudumun direnci iyice kırılmış harici aldığım oksijen yetmez olmuştu. Sonradan kardeşimin anlattığına göre, kendimi kaybetmişim ve anlamsız hareketler yapmışım. Kardeşim büyük bir panikle hemşire odasına koşarak, “abim iyi değil koşun” demiş. Hemşireler daha önceden hazır tuttıkları solunum destek ünitesini getirerek bende aktif hale getirmişler. Kardeşime “korkmayın, şimdi kendine gelir” demişler. Yine sonradan öğrendiğime göre, aynı anda yoğun bakım ünitesini de hazır hale getirmişler. Sanırım olumsuzluğun devamı halinde beni hemen yoğun bakıma alacaklardı. Bir süre sonra kendime gelip gözlerimi açtığımda kardeşimi yanımda gördüm. Elimi tutmuş, yaşlı gözlerle bana bakıyordu. Ben ha-

len ne olup bittiğini anlayamıyordum. Tek fark ettiğim sadece yanımdaki kocaman bir cihaz ve yanındaki hemşireydi. Hemşire hanım bağlı bulunduğum cihaz üzerinden belli ölçümler ve testler alıyordu. O anda benim hemşireye söylediğim sözü anımsıyorum. Kendisine “bu cihaz vardı da bana neden bu kadar eziyet ettiniz” dedim. Ardından ne olursa olsun ben o yoğun bakıma gitmeyeceğim dediğimi hiç unutmuyorum. Hemşire hanım da bana “tedirgin olmayın her şey yolunda” gidiyor dedi. Böylece verdiğim yaşam savaşını kazanıp yoğun bakıma gitmekten kurtulmuştum. Kardeşimin gözleri sevinç gözyaşları ile gülüyordu. Hemşire de benim kendime geldiğimi görünce, kardeşime direktifler vererek yanımdan ayrıldı ve gece boyunca bizi düzenli aralıklarla kontrol etti. Bu dönem o kadar çok zayıflamıştım ki, iyice yatağa bağlanmıştım ve artık hiç kıpırdayamaz olmuştum. Tek tesellim solunum destek cihazı ile rahatlamış olmamdı. İştahım iyice kesilmişti ve gücüm kalmamıştı. Yeme içme zorluğu çekiyordum. Ancak su içmek ve beslenmek için kendimi zorluyordum.

Kardeşim benim her şeyimdi. O’nun verdiği mücadeleyi ben de gücüm yettiğince desteklemeye çalışıyor ayakta durabilmek için kendimi zorluyordum. 23 Nisan sabahı benim için belki de yeni bir başlangıcın ilk ışıklarıydı. Doktorum vizit için geldiğinde, gece yaşananları hemşire hanım adım adım anlattı. Ben de bunları ilk kez şaşkınlık içinde duyuyordum. Doktor hemşirelere yeni önerilerde bulunurken, ben de daha önce hiç cevap alamadığım soruyu tekrar kendisine sordum, “Doktorum tünelin ucunda ışık var mı?” Maskesi ve siperliği arkasından gülümseyerek, “evet gözün aydın, tünel biraz uzun fakat küçük bir ışık belirtisi doğdu, ama yine de röntgen ve yeni testleri beklememiz gerektiğini” söyleyerek odadan ayrıldı. Bu cevap hayatımın en büyük ödülü oldu. Yeniden doğmuş gibiydim. Kardeşim de çok sevinmiş ve ilk iş olarak bu haberi evdekilerle paylaşmıştı. Yerimde kıpırdayamıyor olsam da artık ayağa kalkıp koşabilecek kadar hafif hissediyordum kendimi. Solunum destek cihazı akciğerlerim için yeni bir başlangıç olmuştu. Fakat bu cihazın verdiği oksijen miktarının yoğunluğu bur-

numu yakıyor, istem dışı aralıksız gözlerimden yaşlar akıyordu.

Bu arada aile doktorumdan bahsetmek istiyorum. Kendisi kardeşim kadar bana yakın bir arkadaşım. Her gün kardeşimi arayarak benden bilgi alıyor, e- nabız üzerinden testleri takip ediyor, yeni test sonuçlarını değerlendiriyor sadece iyi taraflarını bizimle paylaşıyordu. Her iyi sonuçta bu iş tamam artık her şey yoluna giriyor diyerek o da sevincini bize aktarıyordu. Konuşma zorluğu çektiğimden, aile doktorumun telefon konuşmalarını ancak kız kardeşim telefonun sesini açarak bana dinletiyordu. Ancak benim için asıl önemli olan, tedavi sürecimin seyrini sabah doktorum geldiğinde ondan duymaktı.

Sabah vizit saatinde doktor ekibiyle odaya geldiğinde, gözleri artık daha bir gülümsüyordu. Söze “günaydın bugün nasılsın bakalım” diyerek başladı. Ben sorularımı sormadan O bana göz aydınlığı dileyerek “tünelin ucu göründü şimdi daha bir güçlendik” dedi. Halen yerimden kalkamıyor olmama rağmen, Allaha dua ediyordum. Bana ümit dolu günler verdiği için hamd ediyordum. Bir mutluluğum da evde herkesin sağlıklı olması ve covidli zor günlerin bitmesiydi. Evde, benim dışımdakiler hastalığı ağır geçirmemişti. Evden hastaneye gelebiliyorlar ihtiyaçlarımı nöbetçi memurlar ile ulaştırıyorlardı. Zaman zaman kardeşime sorduğum soruyu, doktora sormak istedim ve ona yataktan kalkıp yürüyecek miyim, yatakta kalmaktan çok yoruldum, kalkıp yürümek istiyordum dedim. Doktorum, acele etme tabii ki yürüyeceksin dedi. Fakat bunca yaşadıklarımdan sonra, bende yürümekle ilgili hiç bir icraat yoktu ve bu beni çok üzüyordu. Ama kendimi, kendime şikâyet ediyor ve yeter artık ayağa kalkmalıyım diyordum. Böyle sürekli yatmakla nasıl yol alabilirdim ki. Kendime olan şikâyetimin cevabı olması için büyük bir heyecanla, ilk kez yataktan yere inme cesareti gösterdim. Ayaklarım yere değdiğinde yürüyemedim, dizlerim titredi oksijen seviyem düştü, hemen yatağıma dönmek zorunda kaldım. Bu kısa süreli deneme, zor da olsa benim için çok büyük bir kazanç olmuştu. Bir müddet sonra doktorum bana artık yürü-

men, hareket etmen ve küçük egzersizler yapman gerekiyor dedi. Ne olursa olsun, yürümem gerektiğine iyice inanmış, yatmakla bu sorunun halledilmeyeceğini anlamıştım. Hareketli olabilmek için yatakta sürekli pozisyon değiştiriyor, zaman zamanda yüzükoyun yatmaya çalışıyordum. Kardeşim de elinden geldiğince sürekli masaj yapıyor, akciğerlerimin açılması için bana solunum terapileri yaptırmaya gayret ediyordu. Ancak, nefes darlığım halen büyük bir problemdi. Yine de moralimi düşürmüyor, yataktan nasıl kurtulurum hesapları yapıyordum. Ertesi sabah rutin yapılan nevrosemilerin değiştirilmesi işi için gelen görevli benden kendisine yardımcı olmamı istedi. Yataktan çıkmak için gelen bu fırsatı değerlendirmeliydim. Almakta olduğum oksijen akımını üç birim daha artırarak yataktan indim. Artık yatak dışındaydım. Heyecanlıydım. Dizlerim titriyordu ama pes etmeye hiç niyetim yoktu. Görevli işini bitirince tekrar yerime dönerken, çok yorgun ama bir o kadar da mutluydum. Çünkü 5 adım gidiş ve 5 adım da dönüş olmak üzere 10 adım atmıştım.

Tam gününü hatırlayamıyorum ama bir sabahki vizitede doktorum, bugün kortizon tedavimizi tamamlıyoruz bundan böyle vitaminler ve destekleyici ilaçlarla devam edeceğiz dedi. Bu bende büyük bir sevinç yarattı. Çok mutluydum ve kardeşimle bu mutluluğu paylaşıırken, kardeşim de aynı mutluluğu evdeki ailemizle paylaştı. Bütün aile mutluyduk, güzel günlerimiz yaklaşıyordu. Hastalık sürecince çok kilo kaybetmiştim. Altmış beş kiloyla girdiğim hastanede kırk beş kiloya düşmüştüm.

Günler farkına varmadan ilerliyordu. Ramazan ayı hastanede geçmiş, bayrama girmiştik. Doktorum Ramazan Bayramı vesilesiyle son vizitinde bayram tebriklerini iletmış ve bayramdan sonra bir aksilik olmazsa taburcu olabileceğimizi ifade etmişti. Bu bende heyecanla birlikte tedirginlik yarattı. Zira hala sürekli oksijen almak zorundaydım. Nitekim, Ramazan Bayramının ikinci gününde doktorum hastalarını görmek için servise geldiğinde bana, oksijen cihazı bulursanız bayram dönüşü sizi eve gönderebilirim dedi. Bu bana en büyük bayram hedi-

Taburculuk sonrasında evde ilk günler.

yesi oldu. Ancak ben oksijen tüpü olmadan eve gitmeyi planlarken artık oksijen tüpüyle eve gitmeye razı olmuştum. 19 Nisan'da girdiğim COVID servisine 19 Mayıs'ta veda ediyordum. Daha önce hiç oturmadığım tekerlekli sandalye ile oksijen tüpü kucağımda, buruk bir mutlulukla ve ambulansla evimizin yolunu tutmuş, uzun bir aradan sonra tekrar evime ve aileme kavuşmuştum.

Taburcu olduktan sonra evde kullanmam gereken ilaçları tedarik edip, tedavimin kalan kısmına evde devam etmeye başladım. Oksijen desteği ile evdeki yeni ortamıma alışmaya çalışıyor, küçük adımlarla evde yürüyor, kendi ihtiyaçlarımı gücüm yettiğince yavaş yavaş karşılamaya çalışıyordum. Dinlenirken oksijeni çıkarıyor, doğal solunum yapmaya gayret ediyor, kendimi oksijen cihazından uzak tutmaya alıştıırıyordum. İlaçlarımın kullanım süresi bitince artık evde kısa mesafeli dolaşıyor, yine de zorluk çektiğimde oksijen desteği alıyordum. Hareket sonrasında oksijen saturasyonumu ölçüyor %85 civarında olması beni rahatsız ediyordu. Hastaneye tekrar gitmek yorucu olacağından, evdeki durumumu ve tedavi seyrimi bir mektup yazarak doktoruma ilettim. Doktor cevabında her şeyin yolunda olduğunu tedavime aynen devam etmem gerektiğini söyledi. Çok tatmin olmasam da, doktorumun söylediğine saygı duymam ve söylediklerini aynen uygulamam gerekiyordu.

Eve dönüşümle zaman hızla ilerlemiş ve huzurlu bir aya ulaşmıştık. Kendimde daha bir iyileşme beklerken, sanki her şey tersine dönmüş, solunum problemim yine ortaya çıkmış ve sa-

Kardiopulmoner rehabilitasyon ünitesinde.

turasyon %80'lere kadar düşmüştü. Artık yüksek miktarda oksijen desteği almam gerekiyordu. Tekrar yürüyemez hale gelmiştim. Moral bozukluğu, güvensizlik bir anda geri dönmüş, beni daha bir demoralize etmişti. Artık yeniden doktor desteği gerektiriyordu ve bunun için Fatih Devlet Hastanesine değil, KTÜ Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Bölümünde Prof. Dr. Yılmaz Bülbül hocamıza başvurdum. Bu şekilde tedavi tekrar düzenlendi ve öneriler ile eve gönderildim. Bu yeni tedavi sürecinde sürekli oksijen kullanmam, yürürken ya da diğer ihtiyaçlarımı karşılarken oksijen miktarını artırmam söylendi ve ilaçlarım yenilendi. Daha önce tedaviden kurtuldum derken, yeniden tedaviye başlamıştık. Ancak bu defa ruhsal olarak rahatlamıştım.

Fakülteadaki ilk kontrolüme yine tekerlekli sandalyede ve oksijen tüpü kucağımda geldiğimde doktorumla ilk görüşmeyi yaparken,

bendeki gelişmeyi görmüş olacak ki, oksijeni çıkarmamı istedi. Heyecandan kalbim duracaktı sanki. Usulca oksijen gözlüğünü burnumdan çıkardım. Bir süre sonra doktorum oksijen saturasyonumu kontrol etti ve bana, bundan böyle otururken ve istirahat ederken oksijeni çıkarabileceğimi, yine de bir müddet daha ilaçlara devam etmemiz gerektiğini söyledi. İlaç tedavi sürecimi tamamladığımda her şey yoluna girmişti. Testlerim ve röntgen sonuçları beni mutlu ediyor, yüzümü güldürüyordu. Oksijenden kurtulmuştum. Yavaş da olsa küçük adımlarla yürüyordum. Yorulduğum yerde yanımda taşıdığımız sandalyeye otuyordum. Bu yürüyüşler iki hafta kadar devam etti ve artık yanımda sandalye taşımadan yürüyebiliyorum kendi ihtiyaçlarımı yardım almadan halledebiliyordum. Saturasyonum artık düzelmiş benim için yeterli düzeye gelmişti.

Ağustos ayı itibari ile kendimi daha sağlıklı hissetmeye başladım. Fakülteadaki periyodik kontrollerime gidiyor ve artık kendimi çok daha güçlü hissediyorum.

Covid-19 sürecinde kaybettiğim kilomu tekrar geri aldım, artık daha kontrollü beslenmeye devam ediyorum. Son dönemde doktorumun da tavsiyesi ile Tıp Fakültesi Kardiopulmoner Rehabilitasyon Ünitesinde tedavi almaya başladım ve terapi sürecim halen devam ediyor. Bu yazıyı kaleme almamı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Celal Tekinbaş ve tedavimi yürüten Prof. Dr. Yılmaz Bülbül hocama, desteği ile her zaman yanımda olan Prof. Dr. Kadriye Yıldız hocama, bu süreçte beni yalnız bırakmayan aile doktorum Dr. Dilaver Yıldırım'a, Fatih Devlet Hastanesinde tedavimi yürüten Dr. Leyla Bostan Durmuş'a ve Covid 19 servisi personeline ve halen kardiopulmoner rehabilitasyon tedavimi yürüten Dr. Öğr. Üyesi Hanife Baykal Şahin'e ve ekibine, bu zor süreçte moralimi bir an olsun hiç düşürmeyen sevgili aileme arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Hastama Dokunan

O Ellerinizi Öpeyim...

Saffet ARACI
Hemşire

Kalemimi aldım elime. İçimde biriken; bana, bize, herkese birçok şey öğreten bu zamanı kendimce kağıda dökmeye niyetliydim. Sahi en fazla neyi öğretmişti bu zaman? Ya da öğretti dediğimiz şeyi daha önce bilmediğimizi fark etmek neler değiştirdi bizde? Kafamda beliren cevaplar yetersizdi sorularıma. Belki de cevapları zaman verecekti kim bilir.

Gel gelelim şimdiye. Pandemiyle birlikte yaşadığımız bir buçuk yıla. Annenin dahi evlada dokunamadığı, sarılamadığı, koklayamadığı bu zamana. Biz dokunduk hastalarımıza evet. Hiç korkmadan hem de. Hiç bırakmadan tuttuk umutla bizden yardım bekleyen o elleri. Dokunmakla kalmayıp nefes alamayana nefes, adım atamayana adım, susayana yudum olmaya çalıştık. "Oğlum hastam sana emanet onun ölmesine, benim yalnız kalmama müsaade etme" diyen bir sese nasıl cevapsız kalabilirdik? "Eşime en son siz dokundunuz verin o elinizi öpeyim" diyen eşinin minnettarlığını gördükçe, evet biz korkmadan o elleri hep tuttuk.

Tutarken çoğu zaman canımız yansa da tuttuk. Ekranlarda saatlerce maske altında kalan yüzümüzdeki izlerden sırtımızdaki terden bahsettiler hep.

Oysa acıyan yanlarımızın izlerini gören olmadı. Bu süreçte insanların annesini, babasını, eşini, dostunu, kardeşini, evladını ve dahasını kaybettiğine şahit olduk. Yorulduk, yıprandık, hatta tükendik nidaları dilimizden hiç düşmese de emin olun bizim için en zoru; son nefesini almaya çalışan hastalarımızın gözlerindeki o

korkuyu unutmaya çalışıp, işimize kaldığımız yerden devam etmektir. İçinde bulunduğumuz bu zor zamanların geçecek olmasını herkes gibi bizde çok istiyoruz evet.

Bu zor zamanları atlatacak olmanın ümidi ve bu ümidin yeşermesinde bize düşen payı biliyoruz. Biliyoruz ki biz, bu zincir halkasında kilit role sahibiz. Tüm meslektaşlarımızın ve ekip arkadaşlarımızın, mesleğe başlamadan önce ettiği yeminin hakkını verdiğinden ve mesleğe başladığı ilk günün heyecanı ile bu karanlık süreci aydınlatmaya çalıştığımızdan hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Satırlarıma şu cümlelerle son vermek istiyorum; geçip giden onca zamanda yaşanan kayıpların, acıların, zorlukların yanında; yaşama yeniden tutunanların yanında var olup ve her gün yepyeni umutlarla güne başlayan bu sağlık ordusunun bir neferi olduğum için çok mutluyum. Biz hastalarımız için her zaman buradaydık ve hep burada olmaya devam edeceğiz.

“KEŞİŞ,”

...Daha bir delişmence ve coşkuyla kuşandım yaşamı!.. Özürlerle sığındım tâ iliğine dek. Ve, memnuniyet nağmeleri mırıldandım mahcubiyetle.

Zira, meğer ki, bu hayat bana ilişkin ne yüce nimetler sunmuştu!..

Gafletteymişim. Tâ ki, Covit-19 pandemisinin o ölümcül gerçeğiyle yüzleşinceye kadar!..Sonrası ise, yaşamsal bir içsel devrim.

Müthiş ve ısrarlı bir sorgulama süreci.

Düşünsel ve duygusal depresyon.

Ve, nihayetinde, ruhsal bir cennete ulaşma sevinci.

Iskaladığım onca şeyleri, ihlasla kucaklar oldum.

Sağlıklı bir soluktan, bir yudumcuk suya kadar... sayısız şükür vesilelerim varmış meğer.

Emekliyim ya...

Hemencecik bir inek, bir-kaç tavuk alarak köye göçtüm. Orada kediler-köpekler filan vardı zaten. Küçük tarlamı işleyip-ektim.

Artık, ailemin ihtiyacı olan tarım-hayvan ürünlerini kendi emeğimizle ve en doğayla sağlıklıydık. Böylesi kaotik bir ortamda, bu tür bir seçenek, inanılmaz bir hoşnutluk vesilesiydi. Ve, doğayla dostlaşıp bütünleştim. Zamanla, doğanın sırrına eriyordum. Doğaya iyi niyetle ve şefkatle yaklaştığımda, o, bütün gizemiyle beni sarmalıyor ve egzotik şarkılar fısıldıyordu kalbime. Gördüm ki, toprak çözümümü, çareymiş, dermanmış...

Dereler, gönlümüzün çağrışımlarıymış.

Gökyüzü, özgürlük alanımızmış.

Anladım ki, doğa insanoğlunun özü ve özetiymiş...

Hep düşünmüşümdür, şu “mutluluk” denen

İhsan AKOVA

Yazar

yanılsamanın bir formülü var mıdır, diye... Müjdeliyorum; varmış!..

O da olabildiğince fitratı yaşayabilmek!..

Evet, şüphem yok ki nedenli fitratı yaşayabilirsek, o denli mutlu oluruz.

Kendi dünyamızda, yuvamızda, okulumuzda, işyerimizde, toplumda... her yerde...

Yani, yüreksel bir ömür...

Yani, ruhsal ezgilerimiz eşliğinde

Hadi, birilerine göre delice!..

“Ne derler-ne demezler”, mengenesini aşarak, içsel çağrılarımızın öncülüğünde bir hayat yani. İnanın bu, her türlü pandemiye de yener. Şifanın ve huzurun kaynağı, doğa ve doğallıktır. Benim sevgili ve rahmetli babaannem, Birinci Dünya Savaşı’nın o trajik, vahim ve de ölümcül koşullarını doğrudan yaşamıştı!.. Hem, onca körpe-cik yavrularıyla. Bir çift ham çarık, bir parçacık yavan ekmeğin bile olmadığı bir ortamda!..

Empati lütfen!

O günden bu güne şöyle bir bakalım. Ak ile kara kadar bir fark, değil mi?

Çok yazık. Bu gün bizler bolluğun hezimetini yaşıyoruz. Çünkü, bolluk değil bereketir asılan!.. Aşırı bolluk ve çeşitlilik bereketi kovar.

Bereketsizleşen bir yerde de sağlık ve memnuniyet olmaz. İşte bizler!..

Dolayısıyla ebeveynlere hep söylüyorum:

“Lütfen”, diyorum; “Evlatlarınıza yok'u ve az'ı öğretin. Bu işi telkinle değil, doğrudan yaşatarak hissettirin. Her şeye sahip olmasınlar. Kimi şeyleri özlesinler, beklesinler, o şeylere ulaşabilmek adına bir emek sarf etsinler, sabretsinsinler.

Değilse bir ömür kırgın, agresif ve de mutsuz olurlar.

Çünkü bir akvaryum balığını okyanusa, bir kafes kuşunu ormana salmak gibidir...Her şeyle-hiçbir şey arası bir denge oluşturabilmeliyiz. Bir çiçeğin kokusundan, bir kuşun ötüşüne kadar, hiçbir ekonomik külfeti olmayan bunca nimetlerden keyif duymayan bir insanın, dünyevi mallarla, servetlerle, istiflenmiş paralarıyla tatmin olabilmesi olanaksızdır.Zira, ruhsal hoşnutluk hali, ekonomik yığıntılarla değil, insani farkındalıklarla elde edilir. Yani, kapitalizmin kriterlerine endeksli yaşamak hüsrana, insan-cıl odaklı hayat ise selamete ulaştırır. Demek ki yığmayacağız, çoğaltmayacağız, çeşitlendirmeyeceğiz...

Vereceğiz, paylaşacağız, azaltacağız...

Dünya malı, sadece, insani ihtiyaçlar kadar olabilmeli. Ötesi, tümüyle infak edilmelidir. Değilse, o külfet enkazı, muhataplarına, hayatı zindan kılar.Evet, bu salgın hastalık, bana dervişçe dersler verdi. Hayatı ve ölümü, ölüm ötesini yeniden ve bilgece değerlendiren yorumladım. Daha çok okudum. Daha çok şarkılar dinledim. Daha çok kültürel ve sanatsal ürünlerle yoğrul-dum. Ve, arındıkça-arındım!..Patikalarda ve geceleri bile koştum. Yağmurlarda ve delişmence islandım. Yıldızlara bakarak dualar ettim. Çağlayanların ortasına oturdum. Rüzgâr uğultularıyla uyudum. Şiirler ezberledim...Ve emin olun ki, diktiğim-aşıladığım bir meyve fidanının yeşermesinden sonsuzca zevk aldım. Hani, o, sizin en ileri marka-model bir araba, telefon, eşya, ya da sarayvari bir ev edinmenizden çok çok daha ileri oranda keyifler duydum ve de duyuyorum!..

Ben dünyaya eser bırakıyorum, siz ise varisleri-

nize ilişkin fani mallar.

Asla anlamıyorum:

Ya hu, marka-model fetişizmi konusunda, kapitalizm, sizi, “Şu gökkuşağının altından geçin.” talimatı verircesine bir aldatmacaya kurban ediyor, sizler ise, saf kuzular misali, bir ömür koşturup-yırtınıyorsunuz menzile varacağım diye!..

Allah aşkına, mümkün mü?

Hiç, o marka-modelin sonuncusu mu olur?

Teknoloji habire yavruluyor.

Lütfen, benim gibi sizler de, bu salgın hastalık sürecini, ulvi bir nimete dönüştürün.

Okuyun, öğrenin, anlayın ve bilenlerden olun.

Bilgeleşin yani.

Böylece irfani bir boyut edinmiş olacaksınız.

Ve, bileceksiniz ki, bizim olan şeyler, son nefeste terk etmeyenlerimizdir. O sonsuz yolculuğumuzdaki vefakâr yoldaşlarımızdır bizim olan. Onlar ise verdiklerimizdir, yardımcı olduklarımızdır, yarasını yüreksel merhemimizle pansuman ettiklerimizdir, tebessüm ettirdiklerimizdir. Yani, manevi zenginliğimizdir bizimle sonsuzlaşacak olan.

Ne mutlu bu hal üzere yaşayıp-ölebilenlere.

... Hadi artık, geliniz, bundan böyle dervişçe bir hayatı özümseyip-yaşayalım.

Böylece bu hayat, hepimizin, dünyevi cenneti olsun.

Usanmışlıklarımız, coşkuya dönüşsün.

Yani, tümüyle insanlaşalım!..

Ve, unutmayalım ki, parasal varlığımızla orantılı olarak ömrümüz uzamıyor, hastalıklardan beri olmuyoruz, yaşlanmamızı önlemiyor. En önemlisi de hiçbirimizi ölümsüzlüğe erdirmiyor!..

Demek ki, temel konularda, bütün insanlık olarak kaderdaşız!..

Ayrıntılar, öte dursun....

“Bilenlere selam olsun.” !..

AŞI OLMADIM DİYE AZ DAHA ÖLÜYORDUM

Öncelikle göstermiş oldukları ilgi, alaka ve desteklerinden dolayı Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Hamdullah ÇUVALCI, Rektör Yardımcılarımız Sayın Prof. Dr. Halil İbrahim OKUMUŞ, Sayın Prof. Dr. Akif CİNEL, Sayın Prof. Dr. Cemil RAKICI, Genel Sekreterimiz Sayın Prof. Dr. Bünyamin ER, Mühendislik Fakültesi Dekanımız Sayın Prof. Dr. Gençaga PÜRÇEK, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölüm Başkanımız Sayın Prof. Dr. İsmail Hakkı ALTAŞ, KTÜ Farabi Hastanesi Başhekimi Sayın Prof. Dr. Celal TEKİNBAŞ, Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimi Sayın Prof. Dr. Süleyman TÜREDİ, ATİGEN-CELL yöneticileri ve çalışanları, tedavim boyunca büyük bir özveri ve titizlikle benimle ilgilenen doktorlarımız, hemşirelerimiz ve diğer personelimiz, ailem ve sevenlerime en kalbi şükranlarımı sunuyorum.

Aşı karşıtı olmamakla birlikte mevcut aşılarla ilgili şüphelerim ve yerli aşığı beklemem nedeniyle maalesef aşı olmamıştım. Pandemi başladığından beri maske, mesafe ve hijyen kurallarına dikkat ediyor ve kalabalığa karışmıyordum. Bu süre zarfında en basit bir hastalık geçirmedim ve ilaç kullanmadım. Süreci iyi yürüttüğüm düşüncesi ve oluşan özgüven aşı olmam gerekliliğini ihmal etmeme yol açtı. Bu benim yaptığım en büyük hataydı ve gün geçtikçe yaptığım hatanın vahametini daha iyi anlıyorum. Gerekli olmadıkça evden çıkmıyor ve çıkınca da çift maske takıyordum. Özel arabamda ve açık alanda bile yanlışlıkla elim ağzıma veya burnuma gider diye eve dönünce-

*Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ÇAKIR
Elektronik Müh. Fakültesi*

ye kadar maskemi çıkartmıyordum. Ancak hiç beklemediğim bir anda virüse yakalandım ve ardından bir akıl tutulması ve hatalar silsilesi başladı.

Dokuz Eylül Perşembe günü kas ağrılarım başladı. Ağrılar uzun zaman spor yapmayıp, birden ağır spor yapınca ortaya çıkan kas ağrılarına çok benziyordu. Soğuk algınlığı veya grip olduğumu düşünüp ilaç kullanmaya başladım. Bu ilk belirtide koronadan şüphelenip, test yaptırsaydım hastalığı çok daha hafif atlatabilirdim. Ancak bir akıl tutulması yaşıyordum.

Onbir Eylül Cumartesi günü aşırı terleme ve yüksek ateş başladı. Ateşim 39 °C'ye kadar çıkıyor ve bir anda ter boşalıyordu. 13 Eylül Pazartesi günü hafif öksürük ve tat kaybı yaşayınca sonunda COVID olduğumu anladım ve PCR testi yaptırdım. Test pozitif çıkınca 14 Eylül Salı sabahı filyasyon ekibi eşime de test yaptı ve ilaçlarımızı verdi. Aynı gün eşimin de pozitif olduğunu öğrendik. Eğer ilk belirtide korona virüsten şüphelenip, test yaptırsaydım hastalığı eşime bulaştırmayacak ve ben de evde tedavimi tamamlayacaktım. Ancak hastalık belirtilerinin hafif seyretmesinin verdiği öz güven çok büyük bir hata yapmama ve ölümle burun buruna gelme yol açtı. İlaçları kullanmama

Yoğun bakım sonrası servis

rağmen bir türlü toparlayamıyordum. Bu nedenle 112 acil servisi aradım ve Trabzon Kanuni eğitim Araştırma Hastanesi aciline kaldırıldım. Burada çekilen tomografide akciğerlerimde yoğun enfeksiyon tespit edildi ve yoğun bakım için işlemler başlatıldı. Yoğun bakıma yatış için hazırlanırken büyük bir panik yaşadım, boğuluyor gibiydim ve ölümle karşı karşıya olduğumu hissettim. Durumumun ciddiyeti nedeniyle o gece entübe edildim. Uygulanan kök hücre tedavisi hastalığı atlatmamda çok etkili oldu. Tedavimin daha iyi devam etmesi için KTÜ Farabi Hastanesi yoğun bakımına naklim yapıldı ve bir gün daha entübe kaldıktan sonra 24 Eylül Cuma günü uyandırıldım. 4 günlük başarılı bir tedavinin ardından 28 Eylül Perşembe günü servise çıkarıldım ve 5 Ekim Salı günü taburcu edildim. Doktorlarımız, hemşirelerimiz ve diğer personellerimizin uzmanlığı, profesyonelliği ve özverili çabalarıyla rahat bir tedavi süreci geçirdim. Yoğun bakım ve servisteki tedavi sürecimin ardından, Allah'ıma şükürler olsun ki ailem ve sevdiklerime kavuştum. Benim gibi aşı olmayan pek çok tanıdığım yaşadığım bu süreçten ders alarak aşılarını yaptırdılar.

Mevcut COVID aşılarının olası yan etkilerine karşı aşı olmayı reddeden vatandaşlarımızın, hastalığa yakalanmaları durumunda kullanacakları ilaçların yan etkilerini de göz önüne almaları gerekmektedir. Hayatımın hiçbir döne-

minde bu kadar yoğun ilaç kullanmamıştım ve 18 günlük tedavim boyunca 14 kg kaybettim. Hastalığa yakalandığımda 87 kg iken taburcu olduğumda 73 kg'dım. Şu an evde tedavim devam ediyor. Verilen ilaçları kullanıyorum ve egzersizlerimi yapıyorum. Tedavim göğüs hastalıkları, kardiyoloji ve fizik tedavi ve rehabilitasyon branşlarında devam edecek ve tekrar eski sağlığıma kavuşmam aylar alacak. Gün geçtikçe aşı olmamakla yaptığım büyük hatayı ve bunun bana olası sonuçlarını daha iyi kavırıyorum ve pişmanlığım katlanarak artıyor.

Bazı vatandaşlarımız, ülkemizdeki sağlık ordusunun yeterliliği, hastanelerimizin teknik ve fiziki alt yapılarının modernliği ve buna bağlı olarak COVID ölüm oranlarının dünya ortalamasının çok altında olması nedeniyle aşı olmuyor olabilir. Ancak bu gerçekler hiçbir zaman aşı olmamaya gerekçe olamaz. Şu an bu salgına karşı elimizdeki en etkili silah aşılardır ve herkes mutlaka aşılarını tamamlamalıdır. Yine bazı vatandaşlarımız korona virüsü çok tehlikeli olmayan masum bir organizma gibi düşünüyor olabilirler. Ancak COVID, bulaştığında sizi hasta etmek için değil doğrudan öldürmek için hareket etmektedir. Sinsi bir şekilde yayılıp, akciğerleri işgal ettikten sonra kurbanlarını boğarak öldürmektedir. Hastaneye bir gün daha geç başvursaydım belki benim için de geri dönüş mümkün olmayabilirdi. Aşı olmayan vatandaşlarımız hem kendi hem sevdikleri ve hem de toplum sağlığını tehlikeye sokuyorlar ve hastalık oranlarının düşmesini ve hastanelerdeki yükün azalmasını engelliyorlar.

Sonuç olarak COVID sizi hasta etmek için bulaşan bir organizma değildir. Tek hedefi bulaştığı kişileri boğarak öldürmek olan oldukça tehlikeli ve sinsi bir virüstür. Aşıların olası yan etkileri ve ülkemizin sağlık altyapısının çok iyi olması ve buna bağlı olarak ölüm oranlarının düşüklüğü, aşı olmamak için asla mazeret değildir. Elimizde bu salgına karşı en büyük ve etkili silah aşılarıdır. Ölümden dönen bir COVID hastası olarak tüm vatandaşlarımızın aşılarını bir an önce tamamlamalarını şiddetle tavsiye ediyorum.

COVID YENİ BAŞLAMIS... ACİLDE BİR NÖBET

Prof. Dr. Abdulkadir GÜNDÜZ
Acil Tıp

Covid korkusu her yanı sarmış. Gece karanlığında etrafta dolaşan yaratık bize saldırabilir hissi var...

Veba salgınlarının miyasması şehrin üzerine ölümcül düşman gibi çökmüş.

Herkese kendini kabul ettirmiş.

Acilde nöbetçiyim...

Tüm personel maskeli, gözlüklü, siperlikli, koruyucu önlük, koruyucu çizmeli...

Başka gezegendeyiz sanki...

Hastalardan ve birbirimizden korkuyoruz...

Arrest* geldi.

CPR**...

Hastanın üzerine naylon atılmış.

Temas azalsın.

N95 herkeste var mı?

Evet var...

Hasta döndü.

Vantilatör...

İcap nöbeti bitti gibi.

Arabama yöneldim

Arabam acilden uzak

Başhekimliğin önünde

Kapıya çıktım

Koruyucu önlük yok... siperlik yok...

Rüzgâr yüzüme vurdu. Ooh... rüzgârın yüzüme değmesi ne güzeldi...

Bir bağırsık mı var?

Evet var...

Galiba acilden...

Gideyim bari

Etraf karışmış mıdır?

Hızlı adımlarla acile doğru... hastanenin dışından,

Sonra hafif koşma,

Acilin önü kalabalık

Ağlama sesleri, çığlıklar...

Girişteki müdür odası artık Covid CPR odası

Odanın içinde tüm personel astronot gibi

Koruyucu ekipmanlar tam

Yine hastanın üzerinde naylon.

CPR.

Bana bir koruyucu önlük verin...

Önlüğü giydim.

Maskem cerrahi maske...

Odaya girdim.

Evde nedeni bilinmeyen arrest.

İstemsiz bir şekilde hastanın omzuna dokunuyorum.

Soğumuş mu diye...

CPR devam ediyor...

Odama çıkıyorum. Kıdemli asistan telefon ediyor...

Hocam dönmüyor...

Sonlandırın...

Nedeni bilinmeyen arrest hastalarına Rize'de tomografi (CT) çekmeye başlamışlar...

Covid açısından?

Çekelim mi?..

Hasta yakınları yok.

Polat Koşucu ile konuşuyorum?

Çekebilir miyiz?..

Teknisyenle konuştum diyor Polat Hoca. “Gönderin hastayı tomografiye”

CT çekiliyor.

Bekliyorum...

Bekliyorum...

Polat bey dönüyor telefonla. “CT Covid ile uyumlu Kadir...”

.....

Zaman durdu...

Yüzüm bembeyaz ...

Hafif mide bulantısı...

Terleme...

Tansiyonum düştü galiba...

Ben hastaya çıplak elle dokundum...

Hangi elimdi. Sağ...

Evet sağ...

Yıkıyorum... yıkıyorum...

Biraz da dezenfektan...

Sağ elimi ağzıma getirdim....

Evet getirdim...

Az önce burnumu çekmiştim galiba bu elle...

Evet bu elimle bilgisayara dokundum.

Telefonuma da...

Nerde dezenfektan...

Sil... sil... sil....

Masayı, bilgisayarını, telefonu ...

Başka nereye dokundum...

Kırılması elim...

Kapı kolu... sil... sil...

CPR odasında cerrahi maskem vardı benim sadece....

Evet ... sadece cerrahi

maske...

N95'im yoktu. Evet... yoktu...

Odaya ne kadar virüs yayılmıştır. Çok mudur? Çoktur...

Kesin kaptım ben covid...

Ne yapacağım şimdi?

Odama birileri geliyor kapıdan geçiştiriyorum.

Ben hastayım kesin hastayım...

Telefon çalışıyor. Nefroloji hastaları için bir şeyler söylüyorlar. Evet... evet. Öyle olsun...

İşitiyorum duymuyorum...

Aklım hastalığımda.

Kesin kaptım...

Usluca çıkıyorum kapıdan...

Arabama doğru...

Bu sefer rüzgârı hissetmedim.

Yalnızca hastalığım...

Eve nasıl vardım bilmiyorum...

Aklım hep elimde...

Hastaya tam dokunmuş muydum?

Bu lanet olası el.

Hanım açıyor kapıyı.

Geç kaldın...

Hastalar vardı...

Aç mısın?

Yok?..
Bir şey mi oldu?...
Yok bir şey...
Hanım sen istersen odaya git uyu ben koltukta biraz uzanayım...
Uzak kalmak istiyorum onlardan...
Neden?
Ben koltukta uzanmak istiyorum.
Belki hastaneden size mikrop bulaştırırım.
Olur mu canım şimdiye kadar yoktu bu kural şimdi mi çıktı?
Bilmem...
Ben gelmek istemiyorum.
Gel hadi...
Tamam geleyim bari...
Yatıyorum...
Hanımdan uzak, arkamı dönük, ayaklarım toplanmış...
Düşünüyorum... düşünüyorum...
Bulaşmış mıdır elimden...
Cerrahi maskeden bulaşmış mıdır? ...
Cerrahi maske beni korumaz o hastadan...
Hastayım ben...
Kesin hastayım.

İnşallah hanıma, oğlanlara, kızıma bulaşmaz...
Onlara bulaştırırsam kötü...
Evet çok kötü...
Terledim....
Terliyorum....
Yastığa başımı koyduğumda üzerime çöken uyku yok gözlerimde...
Korkularım... endişelerim....
Bütün benliğimi zorluyor...
Ben bir sağlık çalışanıyım...
Sağlık yöneticisiyim...
Aynı zamanda...
Diğer insanları rahatlatmak da bir görevim...
Bunun farkındayım....
Sabah ezanı mı okunuyor...
Evet okunan ezan...

**(Arrest: Kalbi ve solunumu durmuş hasta)*

*** (CPR: Kardiyopulmoner resusitasyon, yeniden canlandırma)*

Şaka mı? Yok değil...

Gülnur İNCE ERDEM

Uzm. Hemşire

Sene 2000, namı diğer milenyuma giriş senesi, çalışmaya başladım. Çalışma hayatıma başladım ama bir taraftan da üniversitede okuyorum. Gece yoğun bakımda nöbet, gündüz okul. Stres ve yorgunluk hat safhada. Ama ben stresi başımdan atmanın yolunu buldum. Ne mi? Gezmek tabii ki... Yoğun çalışma ve okul temposu arasında bir gün izinli olsam bile gezmeye başladım. Her fırsatı değerlendirdim, gitmediğim yer kalmadı. Sosyal medya çıktıktan sonra, çevremdekiler bana 'sen işe gidiyor musun' derlerdi. Ohh çok güzel yaşıyorum, 'gide-medığın yer senin değildir' felsefesiyle her yer benim olsun diye çok güzel geziyorum. Derken tüm dünyayı etkileyen bir felaketin içinde bulduk kendimizi. Öyle bir felaket ki tüm Dünya değişti. Minicik bir virüs tüm insanları evlerine, sağlık çalışanlarını da ev ve hastanelere hapsetti. Neye uğradığımızı şaşırdık. İlk defa karşılaştığımız, kötü sonuçlara yol açabilen, korkunç bir virüs. Orijini yarası dediler. Çok bulaşıcı, sosyal mesafeyi korumazsan hemen bulaşıyor dediler. İnsanlar birbirinden kaçıyor. Akıllarda deli sorular... 'Bir kez korona bulaşırsa biter mi? 'Korona olunca bağışıklık kazanır mıyız? Bağışıklığın etkisi ömür boyu devam eder mi?', 'Bir aşı çıksa da kurtulsak! Ama aşırı kaç kez olacağız?', 'Korona olursak yarasaya dönüşür müyüz?'... Yok artık. Bilmediğimiz şeyler çok olunca efsaneler de dolaşmaya başladı. Çin aşı yapıyormuş, 'bu aşırı olursak Çince konuşabilir miyiz???' 'Gözlerimiz çekik olur mu???' 'Haa duydunuz mu Almanya'da Türk doktorlar RNA aşısı yapıyormuş, bu aşırı olursan virüs yanına bile yaklaşamıyormuş, ama beyindeki bilgileri alıyorlarmış yaaa' ve daha neler neler. İşin uzmanları anlatıyorlar, bilimsel araştırmalar açıklanıyor ama tabii ki insanoğlu inanmak istediğine inanıyor.

Nasıl oldu anlayamadık ama hayat Hollywood film setine dönüştü bir kere. Bizler, sağlık çalışanları olarak ön saflardayız tabii ki. Çalışmak zorundayız. Sokağa çıkma yasağı uygulanıyor, tabii ki yasak bize değil. Görev kâğıdı çıkarıldı. Güzergâh belli: Ev ve hastane...İyi tarafından

da bakmak lazım. En azından işe gidip gelmek kolaylaştı. Trafik yok çünkü. Sokaklar bomboş, otopark sıkıntısı yok. Evden çıkıyoruz ve beş dakikada hastanedeyiz. Ev demişken çoğu sağlık çalışanının yaptığı gibi kendimizi evde izole ettik. Bir de bizim dışarı çıkıp bir nefes almamıza izin verilse, oh dünyalar bizim olurdu. Kim-selerin olmadığı yerleri bir daha gezerdim. Ama nerde. Eve girmeyen Gülnur'un hayatı artık bir hastane bir ev oldu. Hayat, artık hayat denirse tabii tepetaklak oldu. Hani o gezmeler, özgürce her yere gitmeler, dostlarla birşeyler yiyip içip muhabbet etmeler... Gececek dedik, sabrettik güzel günler gelecek diye. Lakin ne salgın bitti, ne özgürlüğümüz geri geldi.

En çok beni etkiledi bu salgın. Gezemiyorum, evde yalnızım, arkadaşlarımla ve ailemin ya sadece sesini duyuyorum, ya gözlerini görüyorum. Yüz yüze muhabbet, hayal oldu. Zaten her yer kapalı, nereye gidebiliriz ki. Komşuluk, ev ziyaretleri de bitti. Her yıl Hemşirelik Haftasında yirmi yılını dolduranlar ve emekliler için yapılan tören yapılmadı. Tam da yirminci yılımdı benim. Sen nelere sebep oldun Covid-19. İnsan bu şekilde yaşar mı? Doğamıza aykırı bir kere. Bir de benim gibi konuşmayı, muhabbeti seviyorsanız. Yalnız yaşamak çok kötüymüş. Sessizliğin sesi yoruyormuş insanı. İnsan gezip tozarken anlamıyormuş meğer. Benim de anlamam için böyle bir felaket lazımmış.

Meğer bu felaket, namı diğer Covid-19 salgını, farklı bir hayata başlamama sebep olacakmış. O kadar gezerken tozarken olmayan şey eve kapanınca olacakmış. Biriyle tanıştım, nasıl oldu anlayamadım sonra bırakıp gidemedik. Bir de o kadar çabuk gelişti ki olaylar ne olduğunu anlayamadan bir baktım parmağımda yüzük.

Şaka mı, yok değil. Haydi, siz söyleyin, Covid-19'a kızabilir miyim? Artık kızmıyorum. Evet belki sosyal hayatımız, özgürlüğümüz gitti, hayatlar değişti, çok daha yoğun çalışıyoruz ama bana bir iyilik yaptı. Güzel, mutlu bir hayata başlamama neden oldu. Yuva kurmam için zemin hazırladı. Benim için o kadar da kötü değil Covid-19, sonuçta başımı bağladı değil mi...

Tıbbi Malzeme Koşuşturmacası

Mustafa ŞEN
Depo Çalışanı

Farabi Hastanesi malzeme deposunda uzun yıllardır özveri ile tüm ekip arkadaşlarımızla gönülden çalışmaktayız.

2020 yılı Mart ayından itibaren salgın tüm yurt genelinde yayılması ile birlikte çalışma hayatımız bir anda farklı bir boyut kazanmaya başladı. Günlük yaptığımız işler her geçen gün farklı bir aşamaya doğru evrildi. Oluşan yoğunluk biraz fedakarlık gerektirecekti. Tüm ekip olarak bu bilinçle hareket etme kararı alsak da acaba virüs bir gün bizi de bulur mu düşüncesi bize zaman zaman hakim oluyordu. Her geçen gün hastanemizde farklı farklı personellerin testinin pozitif geldiği haberini duymak bizi üzse de sorumluluğumuzun daha da artacağını hissetmeye başladık. Oluşan bu yoğunluklar, bazı yeni kararlar almamıza ve yeni uygulamalara neden oluyordu.

Sorumlumuzun görüşünü alarak önce mini bir COVID depo bölümü kurma kararı aldık. Kritik malzemede zaman zaman talep patlaması oluyordu. Tüm bölümler malzeme almak için yarış halindeydi. Her geçen gün yeni bir COVID servisi açıldığı haberi geldikçe, telefonlar artık susmuyor, eksik malzemesini tamamlamak isteyenler her geçen gün farklı taleplerle gelmeye devam ediyordu. Bu artışlar, talepleri karşılamada zorluklar çekmemize neden olsa da kontrollü hareket etmek mecburi olmuştu. Sorumlumuz da sürekli olarak, hizmeti aksatmadan her bölüme eşit malzeme vermemiz konusunda bizi uyarıyordu.

Öyle zorlu günlerden geçiyorduk ki, Başhekim ve yardımcılarını günde iki kez depomuza geliyor, eksik var mı? Son durumumuz nedir? diye bizi sürekli takip ediyorlardı. Bir örnek olarak; cer-

rahi maskeleri kilitli poşetlerde sayarak sınırlı sayıda herkese yetecek şekilde vermemiz isteniyordu. Malzeme sıkıntısı yaşanmasın diye avanslar çıkarılıyor, çarşılarda dükkan dükkan dolaşıp koruyucu ekipmanlar alınıyor, günlük olarak bize yetiştiriliyordu.

Maske, tulum, box gömleği, siperlik, eldiven, bone, galoş, el dezenfektanı gibi malzemeler altın değerinde olmuştu. Her geçen personel yeni gelen malzeme var mı, ne kadar alabiliriz, diye soruyordu.

Malzeme teminindeki bu zorluklar, bir anda DMO, Trabzon Cezaevi, İl Sağlık Müdürlüğü, Sivil Toplum Örgütleri, Özel Okullar, Halk Eğitim Merkezleri, Gemi Tersaneleri, Üniversitemiz, Vakıflar, Dernekler, Dershaneler vb birçok kuruluşun devreye girmesine ve bu sayede elimizin biraz güçlenmesine neden oldu. Oluşan güven ortamı dağıtım yaptığımız malzeme miktarında artışa ve rahat hareket etmemize neden oldu. Öyle değişik malzemeler geliyordu ki, mesai saatleri dışında da araçlar, kargolar geliyor, sorumlumuzu arıyorlar ve mesai dışında malzeme gelecek teslim alır mısınız deniliyordu. Bir defasında akşam saat 18.00 de Kızılay kamyonlarının geleceği haberi verildi. Beklemeye başladık. Araç geldiğinde, bolca malzeme ile

dolu olduğunu görünce çok sevindik. Bu bizim elimizi uzun süre güçlendirir, artık korkmayın yollu şaka bile yaptık. O esnada Başhekim ve yardımcıları ile hastane müdürlerimiz de yanımıza gelip bize refakat etmişlerdi. Bir aksaklık, sıkıntı olmasın diye kısaca tüm personel en üst makamdan bizlere kadar herkes büyük bir özveri ile çalışmakta ve bunun haklı gururunu yaşamaktaydı.

Çoğu bölüm pandemi sürecinde zaman zaman esnek çalışma yoluna giderken, bölümümüz çalışanları olarak önceki yılın yıllık izinlerini bile kullanamadan çalışmaya devam ettik. Hastanemizde hizmetleri aksatmadan ve hiçbir tıbbi bölüme malzeme yokluğu çektirmeden, ihtiyaçlara layıkıyla cevap vermenin haklı gururunu yaşadık. Yılmadan ve yorulmadan ve onurla pandemi sürecinde Haziran 2021'e ulaşmış olduk.

Kanatsız Meleklerce “Korona,,

Esra UZUN
Hemşire

Birbirini kovalayan günler, saatler...
"Bugün Korona virüs şüphesi olan bir hastamızın testi pozitif çıktı". Derin bir sessizlik...

Kendimi bir tablonun içine sıkışmış gibi hissediyorum. Geceyi neşter gibi kesen ambulans sesi...Ve ilk vaka... Tek kural "hayatta kalmak"...

Çalan bir telefon "kızım iyi misin?"... O an boğazım düğümlendi, sevgiyi sadece fotoğraflarda aradığımız bir sürece girdiğimizi anladım.

Hastaneye her gidişimde ölüme gidiyor gibi hissediyor, tulumu her giyişimde ve maskeyi her takışimde nefesim bedenime yetmiyor, kalbim daralıyordu.

Hatırlıyorum da mesai arkadaşlarımla "Hayat Eve Sığar" adı altında bir fotoğraf çekmiştik, o an aklımdan geçen sadece şuydu: Acaba aynı kişilerle tekrar aynı karede yer alabilecek miydim?

Sıra bana ne zaman gelecek demeye gerek kalmadan, bir gün ben de tüm bedenimle o hastalığın içine hapsoldüm. Tüm kemiklerimin ağrıdığını, göğüs kafesimin küçüldüğünü ve yüksek ateş nedeniyle vücudumun her zerresinin yanarak harap olduğunu, kısacası ölümü iliklerime kadar hissettim. Ölümü düşününce de ister istemez aklıma "acaba beni unutturmayacak bir iyilik, hoş bir seda bıraktım mı, yoksa koca bir ömrü boşa mı geçirdim" düşüncesi hakim oldu. Herkese moral olmaya çalışan ben, zaman zaman tuhaf, derin duygular içinde kayboluyordum. Artık, sevdiklerimin kokusunun hayaliyle yetinmek durumundaydım.

Yaşamın bir adım dışına çıkmak, ne çok şey fark ettiriyormuş insana. Herkes savunur ya yalnızlığı... Acaba duymuşlar mıdır bu apansız acıyı... Hep bir bahaneyle kaçtığımız yaşamın önemi nasıl da depreşti içimizde. Ama şartlar ne olur-

sa olsun, kazanmalıydım, bu hastalığa yenilmemeliydim. Virüs değil, ben güçlüydüm. Nitekim sonunda bu zorlu süreci ben kazandım.

Hepsi bir yana, en zoru minicik bedenleriyle bu amansız virüsle savaşmak zorunda kalan hastalarımıza umut olmaktı. Umut o küçücük bedeni yatağından kaldıracak mıydı? "Yavrumu kurtarın, o daha çok küçük, savaşamaz" sözleri hala kulaklarımda yankılanır. İşte bu yaşamdan önce ölümü anlamanın feryadıydı. Zamana karşı girişilen soluk soluğa bir mücadele...

"İnsanın yeryüzündeki egemenliğine son verebilecek en büyük tehlike bir virüs" Joshua LEDEBERG.

Bir gün bu söz çıktı karşıma. İşte o zaman yapbozun parçaları yavaş yavaş yerleşti yerine. Çünkü yaşamım için, dünya için, önemsedğim her canlı için bu tehlikeye karşı güçlü olmak zorundaydım. Tünelin ucundaki parlak ışığı görabiliyorum artık. Bir gün tüm dünyayı kaplayan kara bulutlar dağılacak ve ben uyandığımda aydınlık ufuklara bakıp derin bir nefes alacağım...

COVID'E DAİR YAŞANMIŞ HİKAYELER

Yakup YAZICI
Nöbetçi Müdür

Ava Gelince Görüşürüz!

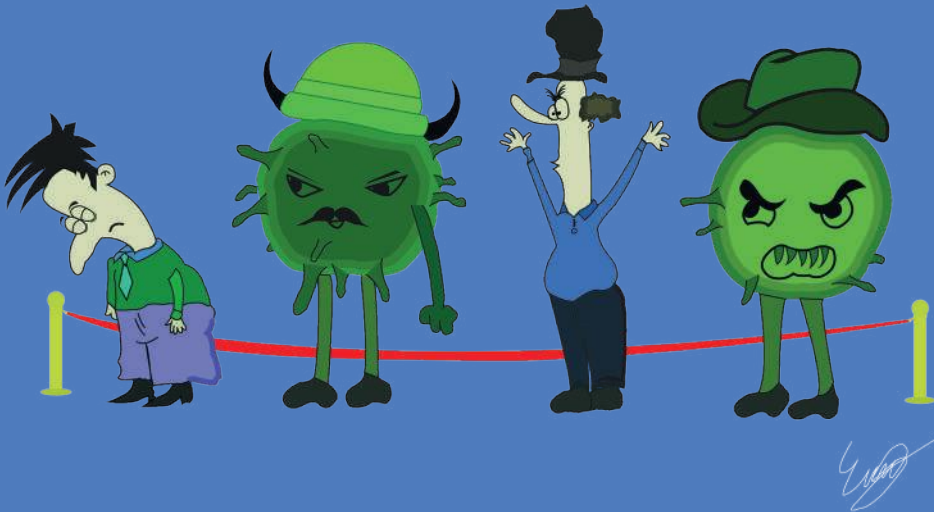
Gümüşhane ve Bayburt'tan gelip, poliklinik kaydı yaptıramayan hastalar genellikle nöbetçi müdürlükte bana başvururlar. Bir gün Bayburt Demirözü ilçesinden gelen bir hasta, eşi ve çocuğu beraberinde müracaat etti ve poliklinik girişi yaptıramadığını söyledi. Ben de sistemde CORONA temaslı olarak gözüktüğünü ve bu yüzden poliklinik kaydı yapmanın mümkün olmadığını belirttim. Bunun üzerine hasta "Bayburt'a ava gelince görüşürüz" şeklinde hafiften tehtitvari bir sitemde bulundu. Bunun üzerine ben avcı olmadığımı söyleyince "Nasıl Trabzon'lu birini yakalarım dedi."

Bi Daha Evlenirsin Uşağum...

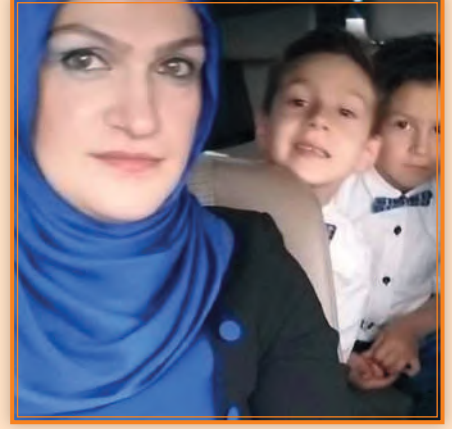
Sürmene Köprübaşı'nda ikamet eden yaklaşık 80 yaşındaki Fatma Nene, 07 Ağustos 2021 günü muayene randevusu alamayınca bana müracaat etti ve "oğlum ortopedide muayene olacağım, bana yardımcı olur musun?" dedi. Ben de ilgili hekimi arayıp muayenesini sağladım. Dönüşte, Fatma Nene yeniden uğradı ve çok memnun olduğunu söyledi. Sırtındaki çantasını açıp ağaçtan yapılmış, şimşir bir kaşık çıkardı ve bana hediye etti. Bu arada da "aman oğlum sakın aşı olma, aşı olanların çocuğu olmuyormuş" dedi. Ben de "nene ben 60 yaşımıdayım, bundan sonra zaten çocuğum olmaz" deyince, "olur olur uşağum, bi daha evlenirsin" dedi...

On Adet COVID Aşısı...

Van ilimizden gelen bir hasta COVID temaslı olduğunu ama karantina süresinin tamamlandığını söyledi. Bana "müdürüm bana 10 adet COVID aşısı lazım" dedi. Ben de ne yapacağını sordum. O da "kurbanlık hayvanlarım var, bazan öksürüyorlar, yalına koyup içireceğim" der.

İLK UZUN AYRILIK

*Hanife KÜÇÜK
Hemşire*

Öncelikle bu konuyu gündeme getirdiğiniz için çok teşekkür ederim. Yaklaşık bir buçuk yıldır toplam olarak tüm dünyayı kasıp kavuran ölümcül korana virüsü ile mücadele ediyoruz. Ancak sizler de takdir edersiniz ki biz sağlıkçılar hep ön sayfalarda yerimizi aldık, almaya da devam edeceğiz. Bu süreçte bizler hem beden hem de ruhen çok çok yıprandık. İtiraf etmeliyim ki asıl yıpratıcı olan ruhsal yorgunluktu.

Sürekli virüse maruz kalmak, hep tetikte olmak, bulaş ve bulaştırma endişesi bizleri ailemizden, sevdiklerimizden ve dostlarımızdan ayrı kalmaya ve hatta sosyal olarak izole bir hayat sürdürmeye zorladı. Dolayısıyla en çok desteğe ihtiyaç duyduğumuz ve virüsün ölümcül etkileriyle yüzleştığımız bu süreçte yalnızlaştık, destekten yoksun kaldık. Sadece işimizle çepeçevre sarılı olan hayatımızda birçok şey ikinci plandaydı.

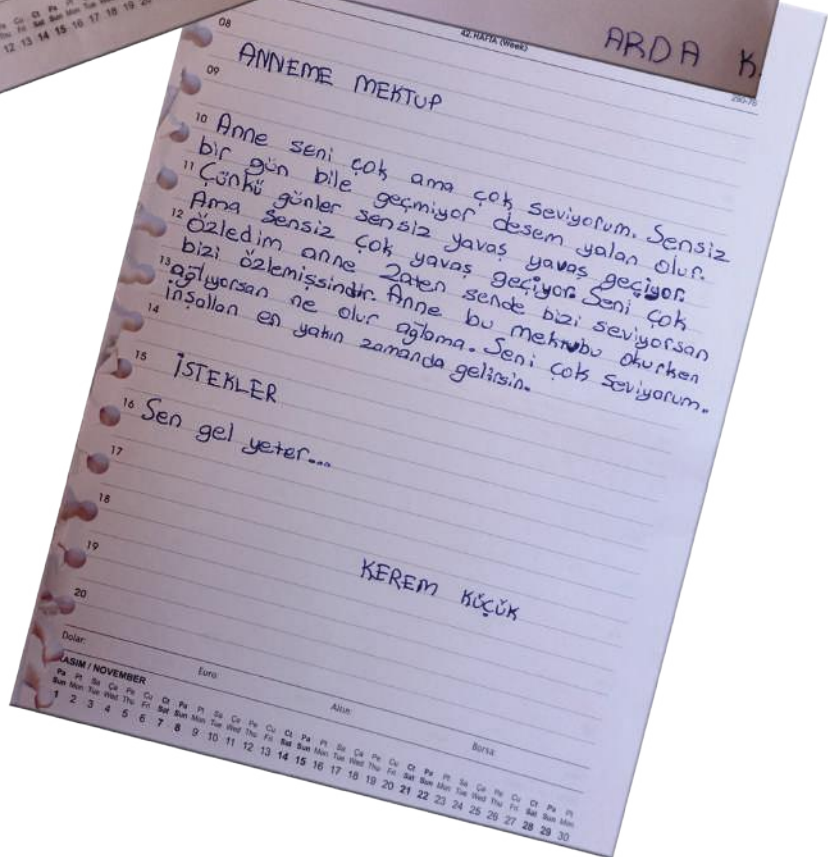
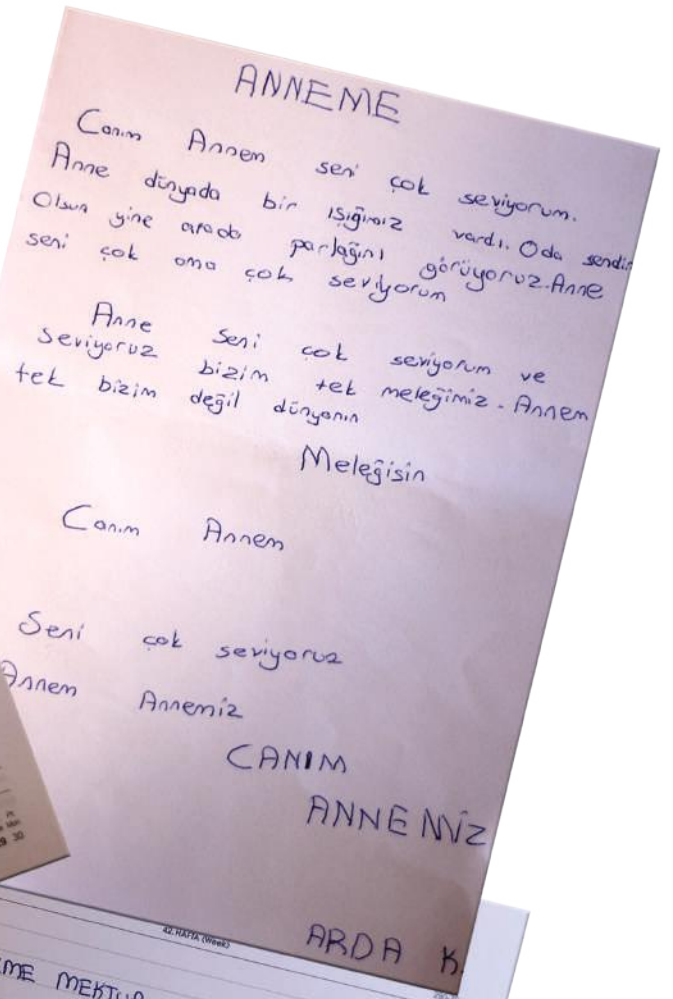
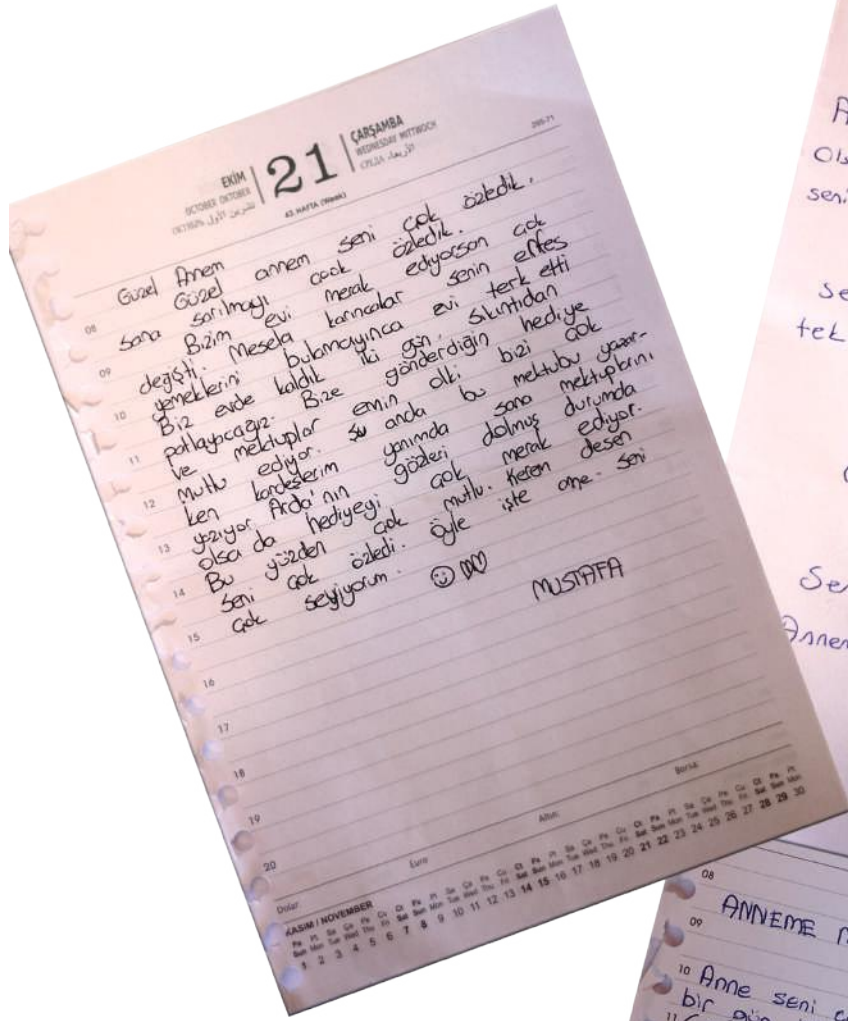
Uzun çalışma saatleri nedeniyle bir yandan beslenme, uyku, dinlenme gibi hayati ihtiyaçlarımızı, bir yandan da ebeveynlik görevlerimizi, ailemize karşı sorumluluklarımızı erteledik. Açıkçası tüm bu fedakarlıklar zorunluluktan öte, bir tercihti benim için. Diğer türlü ise bencillik.

Bir yoğun bakım hemşiresi olarak; entübe olmuş ağır hastalarla ilgilenmek, günden güne artan ölüm vakalarıyla karşılaşmak, yoğun bakım doluluk oranlarının yüksekliği gibi olumsuzluklar nedeniyle zaman zaman tükendiği-

mizi ve hastalara yetemediğimizi hissettik. Öyle ki hastaların fiziksel sağlıklarının bozulmasının yanı sıra, gözlerinden okunan ölüm korkusu, çaresizlik, ümitsizlik duyguları "ölmek istemiyorum" diye haykıran sessiz çığlıklara dönüşüyordu sanki. Bu öylesine zor, öylesine yıpratıcıydı ki kelimelerle ifade etmek çok zor. Böylesi bir durumda tüm çabalarımıza rağmen kurtarılamayan hastaların yardım çığlıkları yankılandı kulaklarımızda günlerce, haftalarca. Ya dışarda umutla bekleyen, gözlerimizde umudu arayan ve bizden gelecek iyi bir habere sınırsız sarılmak isteyen hasta yakınları. İşte onlara acı haberi vermek ise acının bir başka yüzüydü.

Güzel şeyler de oluyordu elbette. Uçurumun kenarından dönen ve yeniden nefes alan, gülen, sohbet eden ve yeniden hayata karışan hastalarımız. İşte onlar bizi diri tutan canlarımızdı. Mutluluk göz yaşlarımızdı. Sevincimiz, umudumuzdu. Tabiri caizse bu kurtuluş mücadelesinde tünelin sonundaki ışığımızdı...Bir de ailemizden sevdiklerimizden ayrı kaldığımız, özlemle geçen günlerimiz vardı. Ben üç oğlumdan ve eşimden ayrı iki ay geçirdim.

Çocuklarımla özlemimi mektuplaşarak ve mesajlarla gidermeye çalıştık. Uzun yıllar ayrılmış gibi ağladık ve üzüldük. Benimle gurur olduklarını söyleyerek destek oldular. En büyük dileğim dünyayı saran COVID-19 hastalığından bir an önce kurtulmak. Hiç kimse sevdiklerinden ayrılmasın....

Coşkun KULAKSIZOĞLU
HAT ve FOTOĞRAF SANATÇISI

TRABZON'DA SANAT

1951 Trabzon Arafilboyu Mahallesi doğumluyum. Çocukluk yıllarımdan beri ilgilendiğim, yaşadığım şehir Trabzon olmuştur.

Ancak bu şehir öyle kolay bir yer değildir. Medeniyetlerin şekillendirdiği bu topraklar, fetihten sonra yeniden kimlik bulmuş, zenginliklerine Osmanlı eserlerini katmış ve bir eyalet merkezi olmuştur. Kervanların uğrak yeri, ipek yolunun liman şehri, bu kültürlerin bıraktığı zenginliklerle yaşanmış izler bırakmıştı. Kendimi bu mirasın ferdi olarak adeta görevlendirdim. İlgimi çeken eserleri bulmak fazla zaman alıyordu ve o kadar da kolay değildi. Maddi desteğimi, bana devamlı omuz veren babam Ahmet Kulaksızoğlu'ndan alıyordum, nur içinde yatsın. Ancak iş bununla bitmiyordu, eserleri tanımak zordu, soracak kimse de yoktu. Eserlerin toplanması o kadar kolay olmadı. Kuyumcu potasında erimesine dakikalar kala görüp satın aldığım gümüş mühür Trabzon Eyalet Mührü idi, bir eşi de yoktu. Alabildiklerimi alıyor alamadıklarımın fotoğraflarını çekiyordum.

Bilgi boşluğumu kitaplar, dergiler dolduruyordu. Şehirdeki kütüphaneye gidiyor bilgiyi artırmaya çalışıyordum. İlgi alanıma hat sanatı ağırlığını koymaya başladığındanberi, topladığım eserlerin başköşesini el yazması eserler, Trabzon'da yaşamış hattatların im-

zalarını taşıyan muhteşem tezhipli Kur'anlar, çeşitli minyatürlü kitaplar, kitap ciltleri, yazı takımları ve şaheser hatlar oluşturunuyordu. Daha sonra koleksiyona Asurlar'ın ticarete kullandığı tartı aletleri, Selçuklu eserleri, ceylan derisi üzerine yazılmış Tevrat sayfaları, çeşitli eşyalar, silahlar, kıyafetler, mühürler, cep saatleri, tütün tabakaları, yeme içme ve giyim kuşam ile ilgili eserler, dokumalar, savaş madalyaları, halkın kullandığı ve birlikte yaşadığı pek çok değerler eklenmiştir. Koleksiyon adeta geçmiş Trabzon'u yaşatır hale gelmiştir.

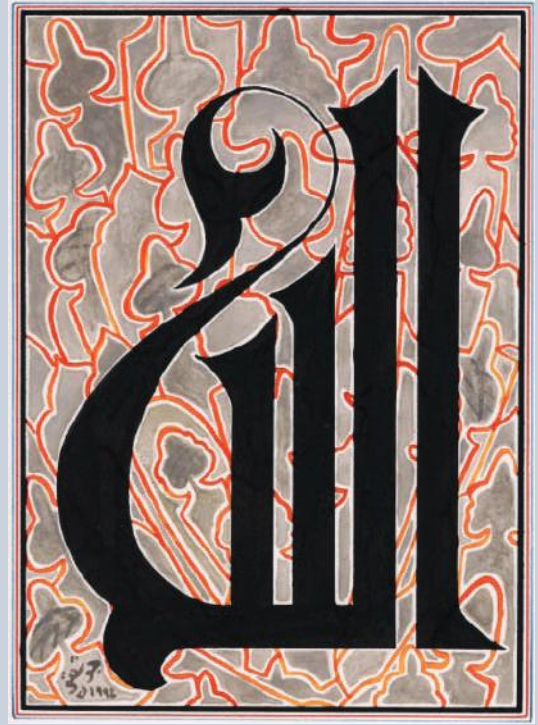
Söz konusu bu eserler denizden bir damla gibidir. Pek çok eser çoktan dışarılara kaçırılmış, ilgililer koltuk derdinden bu eserlerle ilgilenmemiştir. Ne yazık ki, toplayabildiğim eserleri sergilediğimde (bu eserler bugün Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası'nın katkıları ile İpek Yolu Müzesi'nde ziyarete açılmıştır.), günümüz Trabzon zenginlerinin geçmişine ve tarihine ilgisizliği yürek burkan bir durum olmuştur.

"Çok güzel ve tarihi bir coğrafyada yaşıyoruz. Hiçbir felaket bozmuyor tabiatın güzelliğini. Yeter ki bizler bozmayalım..."

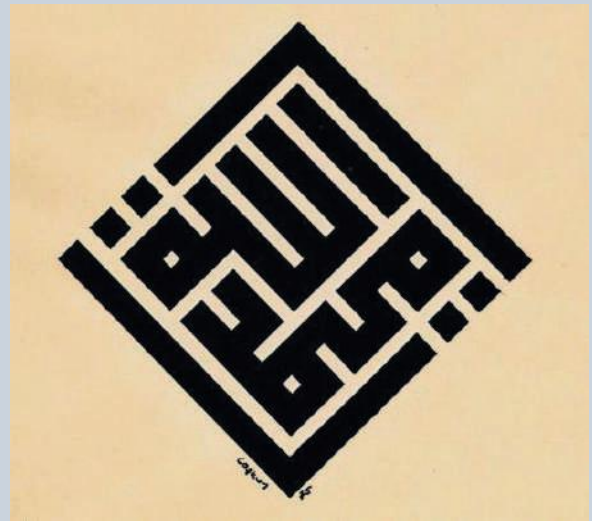

*Hüvelbaki, "Baki olan Allah'tır."
(Coşkun Kulaksızoğlu)*

Allah. (Coşkun Kulaksızoğlu)

*Ya Allah, ya Muhammed
(Coşkun Kulaksızoğlu)*

OLMAYA DEVLET CİHANDA BİR NEFES SIHHAT GİBİ

Zeki ERTEM
Müdür Yardımcısı

Dünya var olduğundan beri tarihte birçok değişik hastalıklar veya felaketler olmuştur. Veba, verem, çiçek, kızamık gibi birçok insanın ölümüne neden olan, ancak zamanla önüne geçilen ve çaresi bulunan hastalıklar olmuştur. Koronavirüse bakınca bu hastalığa da böyle bir felaket diyebiliriz.

Çağımızın vebası koronavirüs birçok insanın yaşantısını maddi manevi etkilemiş ve zararı olmuştur. Kötü ve zararlı yönleri elbette ki saymakla bitmez. Ancak acaba bir faydası da olmuş mudur diye düşünerek, madalyonun arka yüzünden bakmaya çalışacağım. Derler ya pozitif düşünmek her zaman iyidir. “Bardağın boş değil dolu tarafını görmek.”... Ne gibi bir faydası olmuş olabilir ki diye düşünebilirsiniz? Okuyup kendinizle ve çevrenizle ilgili farkları düşünün.

Farklı sebeplerle doğup büyüdüğüm mahalle-mi 55 yaşlarında değiştirmek zorunda kaldım. Mahallemizin kiraathanesinin çay ocağı şeklin-

de bir köşesi var. Burada hemen hemen herkes birbirini tanır. Sıkıntısı olan biraz kafa dağıtır, dedikodu yapar ve etraftan haberdar olur. Hemen hemen her akşam uğranılır. Uğranmazsa acaba bir haber var mı gibi yarın kesin uğrarım diye sabırsızlanır insan. Ve ben bu ortamdan da uzaklaşmak istiyordum. Çok zamanımı alıyor boşa zaman harcıyordum.

Birçok arkadaşım farklı sebeplerle kiraathane ortamından uzaklaştığı için ben de uzaklaşmak istiyordum fakat bir türlü beceremi-

yordum. Bu yüzden günlerce ne yapayım diye planlar yaptım. Birkaç gün uğramadım sonra sigara alışkanlığı gibi bugün gideyim daha gitmem diyerek tekrar başladım. Tam böyle savaşıırken arkadaşım bana bir okul var gitmeyi düşünüyorum sen de gel bir değişiklik olur, dedi.

Düşündüm ve evet dedim. Bu okul benim kiraathaneden uzaklaşmama sebep olabilirdi. Ciddi ciddi düşünmeye başladım. Okuldaki sistem uzaktan eğitim sistemi ve dersler akşam saat beşten sonra başlıyordu yani tam istediğim gibiydi. Fakat benim yaşımla ilgili olduğu için başlayıp sonra başarısız olursam korkusu da yok değildi. Okula gidip hocalarımıza ve personele sordum. Yaparsın dediler ve teşvik ettiler. Okul ücretli ve ben çalışan bir memurdum. Parası beni bayağı düşündürdü. Son saatlere kadar yatırırsam mı yatırmamam mı diye çok tereddüt ettim.

Yarım saat kala paranın yarısını yatırdım. Başlayayım, başaramayacağımı düşünürsem devam etmem ve ikinci taksiti de boşuna yatırmamış olurum dedim ve böylece okula başlamış oldum. Zamanla gördüm ki dersleri kaydedip sonradan izleyebilme imkânı var. Velhasıl kiraathaneden yine kurtulamamıştım. Akabinde biriken dersleri verimli izleyemiyordum. Haliyle sınavlarım başarısız geçiyor notlarım düşük geliyordu. Böyle giderse başarmam imkânsızdı. İkinci taksiti yatırmayacak okulu da bırakacaktım.

Böyle devam ederken koronavirüs çıktı ortaya. Kiraathane kapandı. Evlere kapandık ve ben derslere direkt katılım sağladım. Başka yapacak bir şey olmadığı için de sınavlara çalışmaya başladım. Bitiremeyeceğim dediğim okulu zamanında ve yüksek bir ortalamayla bitirdim.

Alışkanlıklarım değişince kiraathaneden de kurtuldum. Yıllardır isteyip isteyip yapamadığımı düşününce koronavirüsün gelmesiyle hem kötü bir alışkanlığımdan kurtulmuş oldum. Hem de eğitim seviyemi yükselterek kötü bir durumu kendime faydalı hale getirmiş oldum.

Korona virüs salgını başladıktan bir süre sonra

arkadaşımla mahallede biraz dolaşalım dedik. Bir arkadaşımızı bahçesinde çalışırken gördük. Hoşumuza gitti. Bu arkadaşım da kiraathanenin müdavimlerindendi, emekli biriydi. Pek bağ bahçe ile işi olmazdı ya da çok az ve kısıtlı olurdu.

Korona virüs yüzünden bir yere gidemediği için bahçesine çok güzel bakmış, salatalık, domates ve fasulye yetiştirmeye başlamıştı. Onunla karşılaştığımızda, bir meyve ağacının altını temizlemiş ve inek gübresi sermekle meşguldü. Selam verip konuşmaya başladık. Nasılsın deyip halini hatırlı sorduk. Bahçe işlerinin güzel gittiğini ve sürekli ilgilendiği ağacın bu sene meyvesinin çok güzel olacağını söyledi.

Eşi de yanındaydı ve “Vallahi bahçede bu sene bana hiç iş kalmıyor”, diye söylendi. Yani O da durumdan memnundu. Biraz sohbet edip yollarından ayrıldık. Yolda arkadaşımıyla konuşmaya başladık. Birçok kişiye sıkıntı çıkaran korona virüsün birçok kişiye de faydası olmuştu.

Yaşantımın kısa bir kesitinde bardağın dolu tarafından bakarken güzel oluyor. Güzel olmayan yüzüne gelince kısaca anlatayım:

Küçük oğlum (yaş 23) koronavirüse yakalandı. Kronik hastalığı olmadığı ve ilk aşısını olalı 18 gün olduğu için hastalığı sıkıntısız geçer diye düşünüyordum. Fakat düşündüğüm gibi olmadı. Size ayrıntısını anlatamayacağım çünkü çok kötü geçti (anlatılmaz).

Dağda ana keklik yavrusunu kartaldan korur ve her yönü açık ovada fark edilmemeye çalışır. Terslik olur da kartal onları fark ederse kurtulmaları imkânsızdır. Bu durumda anne keklik yaralı numarası yaparak ve etrafta farklı yön- lere koşuşturarak kartalı kendine odaklar ve yavrularına saklanmaları için zaman kazandırır. Kartal anneye yönelir, yavruları etrafta bir otun altına saklanarak genelde kurtulurlar. Anne ba- zen kartala yem olur, bazen o da uçarak kurtul-mayı başarır. Kartalı kovit yerine koyarsak, bir baba (ben) olarak yaralı numarası yapıp yavru- nuzu koruyamıyorsunuz, sadece çaresiz koş- turmacalarla kalıyorsunuz. Ne kadar koşsanız çırpınsanız da boşuna, bir işe yaramıyor. Bu ça- resizlik duygusu çok kötü anlatılamaz. Bunun için burada konuyu kapatıyorum.

Biliyorsunuz ki bu hastalığın bir ilacı henüz bu- lunmadı. Kurtulmak kartalın elinde, bırakmak istiyorsa bırakır istemiyorsa alıp götürür. Bunu çaresizliği yaşamamak için tek yol hastalığa yakalanmamak.

Her zaman şükretmeliyiz. Yarın ne olacağını kimse bilemez. İnsanoğlu ortalama 75-80 ya- şına kadar yaşıyor. Bu sürede sağlıklı mutlu ol- mak gerekir. Benim bildiğim mutluluk para ile alakalı değildir. Bileklik satarak başka bir geliri olmadan dünyayı gezen insanlar tanıyorum. Veya çok para kazanıp, emeklilikte iyi yaşarım diye düşünürken, emekliliğini göremeyen bir- çok insan tanıyorum.

Bence yaşam felsefi bir sanattır. Bunu herkes doğru tasarlayamaz. Ve mutluluk da her za- man para, zeka ve akılla doğru orantılı değildir. Bu bir tasarım ve tesadüfler zinciridir. İlerleyen zamanlarda insanlar koronavirüsten kurtula- cak ama birçok insanın yaşamı eskisi gibi ol- mayacak.

İnşallah bu sıkıntılı süreçten güzel dersler çıka- rıp, bundan sonraki yaşamımızda daha mutlu ve sağlıklı yaşamaya çalışırız.

“KENDİ PENCEREMDEN,,

*Dr. Büşra TEKİNBAŞ
Bayrampaşa Devlet Hastanesi*

Bundan neredeyse 2 sene önce Çin’in, çoğumuzun adını duymadığı ve belki de hiç duymayacağı bir şehirde, hepimizin hayatını tahmin edemeyeceğimiz şekilde değiştirecek olan bir virüs girdi hayatımıza. Bazen bir asır, bazense bir gün gibi geçen bu 2 yılın sonunda ne yazık ki dünyada bu virüsten hayatını kaybedenlerin sayısı 5 milyonu aştı. Şimdilerde birlikte yaşamaya neredeyse alıştığımız bu salgının izleri akciğerlerimizde olduğu kadar beynimizde de toplumsal -hatta evrensel- hafızamızda da yıllar boyunca edindiği yeri koruyacak. Ben de salgın sırasında bir tıp fakültesi öğrencisi olarak kendi yaşadıklarımı anlatmaya çalışacağım.

Dr. Büşra Tekinbaş ve Prof. Dr. Celal Tekinbaş

11 Mart 2020 günü ülkemizdeki ilk vaka açıklandığında ve üniversiteler o zamanlar için kısa bir süreliğine olduğuna inandığımız şekilde kapatıldığında 5. sınıftaydım. Elimde cep telefonum, içimde henüz adının kaygı oluşunu bilmediğim bir ağırlık, okuduğum şehirden ailemin yanına gidebilmek için telaşlı bir şekilde uçak bileti ararken buldum kendimi. Havalimanındaki, otobüslerdeki, sokaklardaki neredeyse kokusunu bile alabildiğim o korku henüz yeni yeni yayılıyordu. Eve vardığımda düşünebildiğim tek şey sevdiklerimin, ailemin, özellikle kendisi de bir hekim olan babamın bu virüse rastlamamasıydı. Televizyonlarda, sosyal medyada, gözümüzün gördüğü, kulağımızın duyduğu her mecrada bahsedilen tek konu salgındı. Her akşam masaya ayrı bir bilinmezlik yatırılıyor, her sabah gözlerimizi güne yüzlerce yeni bilgi ile açıyorduk.

Üstelik tüm bu kaygı atmosferinin içinde, benim jenerasyonumdan olanların aşına olduğu bir yeni misyon da yüklenmişti üzerimize: Verimli olmak ve evde geçirdiğimiz bu zamanları iyi değerlendirmek. Bir yandan dünyayı amiya-ne tabirle kasıp kavuran bir salgın hastalığın tam ortasında kaygı içerisinde yaşamamız beklenirken, bir yandan da krizi fırsata çevirip bu zamanları iyi değerlendirmemiz salık veriliyordu. İnsan olarak kaygılanma, dağılma, çökme haklarımızın bile elimden alındığını hissettiğim, dünyanın geri kalanının da benzer hislerle başını yastığa koyduğunu tahmin ettiğim çetrefilli bir dönemdi.

Sokağa çıkma yasakları, her akşam balkonlardan yankılanan emektar sağlık çalışanlarımıza minnet alkışlarımız, sürekli yıkamaktan ve de-

zenfekte etmekten kuruyan, çatlayan, pul pul dökülen ellerimiz, aylarca yüzlerini göremediğimiz ailemiz, dostlarımız, yakınlarımız, dışarıda aldığımız nefese kast eden bir virüs, dolup taşan yoğun bakım üniteleri... Şimdilerde hatırlarken bana okuduğum distopyaları anımsatan bu 3 karmaşık aydan sonra tıp fakültesi son sınıf öğrencisi olarak okuduğum şehre geri döndüm. Birkaç ay sonra da COVID'e yakalandım. Belki bir şeyin kendisi, ona duyulan korku kadar zarar verici olmadığından, belki geçen bu süreçte iyileşen hastaları gördüğümünden, belki de hafif semptomlarla atlattığım için nispeten rahat bir hastalık ve izolasyon süreci geçirdim. Tabi ki tek başıma ve ailemin benden kilometrelerce uzakta oluşu, kendimden çok onların endişelerini görüp üzülmem, beklemekten başka elimden gelen hiçbir şeyin olmayışı... Hiç kolay değildi

Şimdi geçmişe baktığımda hepsi ne yazık ki halen bitmeyen uzaktan izlediğim bir film gibi. Her ne kadar bu virüsün varlığı ile yaşamayı kanıksasak da hayatını, sevdiklerini, mesleğini, ümidini kaybeden nice insan sığıdı şu iki seneyle. "Hikâye kahramanın yaşadığı trajedide

değil, ona verdiği tepkide gizlidir." sözündeki gibi, her birimiz bu salgını kendi evimizin penceresinden seyrettik. Ortak bir kaygı şemsiyesi altında her birimiz kendi salgınımızı yaşadık. Bu dergi vesilesi ile bizlere kendi hafızamıza kaydolanları paylaşma fırsatı veren canım babama, tüm salgın boyunca canla başla çalışan, tüm bilinmezliğin ortasında bizlere ümit olan tüm sağlık çalışanlarımıza, bilim insanlarımıza teşekkür ederek son vermek istiyorum yazıma. Aldığımız nefeslerin kıymetini yeniden unutacağımız, günlük telaşeler ile dertleneceğimiz, kapılarımızı insanlara, kendimizi dünyaya yeniden açabileceğimiz zamanların geri gelmesi ümidi ile...

COVID 19'UN MİZAHIMIZA YANSIMALARI

Fikret KARAKUŞ
Öğretmen

İnsanın insan olma gerekliliklerinden bir tanesi, belki de en önemlilerinden birisi gülme ihtiyacıdır. Kişisel ve sosyal hayatımızdaki belirleyici gelişmeler tüm davranışlarımızı olumlu veya olumsuz yönde etkilerken aynı zamanda bu gelişmeler gülme davranışımızda da önemli bir belirleyici olmaktadır.

“Ağlamakla gülmek kardeştir”

Toplumların mizah anlayışı yaşanan önemli değişim ve gelişmelere paralel değişikliklere uğrar. Günümüzde sosyal medya ortamına taşınan gülme ve güldürme güdüsü, toplumun önemli kısmını etkileyen durumlardan, güncel hadiselerden, toplumda görülen aksaklıklardan beslenmektedir. Yaklaşık son iki yılın dünyayı etkileyen en önemli hadise olan Covid-19 (korona) salgını da özellikle sosyal medya kullanıcıları tarafından paylaşılan şiiirlere, fıkralara ve karikatürlere konu edilmiştir. Tüm dünyayı olduğu gibi ülkemizi de kişilerin ölümüne sebep olan, sosyal ve ekonomik olarak toplumumuzu olumsuz etkileyen, kargaşa ve aksaklıklara yol açan Covid – 19 salgını da “Ağlamakla gülmek kardeştir.” deyimini doğrularcasına dünyamızı bir taraftan ağlatırken bir yönüyle de mizah konusu olmuştur.

Geçen bu süre zarfında bir başka yönüyle Covid-19 diyebileceğimiz, gerek sosyal medyaya gerekse günlük diyaloglarımıza yansıyan ve hüznü yaşarken kişileri kahkaha attırmasa da tebessüm ettiren mani, şiir, fıkra, karikatür vb. unsurları bu yazının konusu ettik. Adeta ağlanacak halimize güldük!

1- Şiir/Manilerde Covid-19

Salgının ülkemizde görülmeye başlayıp gün geçtikçe etkisini artırmaya başladığı günlerde sosyal medyada paylaşılmaya başlanan ilk gülmece nitelikli şiir veya mani denebilecek yazımların bazıları şunlardır.

“Oy Korona Korona

Herkes girsin horona

Horona girmeyenler

Yesin sizi Korona

Eller çok yıkanacak

Dirseğe hapşurulacak

Sarılmak öpüşmek yok

Uzaktan bakılacak”

“Virüs gelmiş Korona

Yârim girmiş horona

Acaba bizi de çeker mi

El sallasak drona

Virüs kaptım Korona

Yaşar mıyım sor ona

Gurbette bir yârım var

Ben ölürsem kor ona”

“Hilal tekniği ile geliyor

Herkese korku saçıyor

Ama Türk’ün gücünden korkuyor

Ey korona sen kimsin

Kellepaça sirke bunun ilacı

Durma ye bol bol acı

Elbet bir gün ölücez be hacı

Ey korona sen kimsin”

“Korkar olduk gezmeye

Kahve koydum cezveye

Yüklen evde meyveye

Bir kar yağsa kırılır coronavirus

Ne sandın sen ölmeyi

İhmal etme yürümeyi

Al çantayı yanına burberry

Temiz havada kırılır coronavirus”

“Geldin uzak yerlerden

Yıkanmayan ellerden

Artık sen de dillerden

Düşmez oldun corona

Çıktın Wuhan ilinden

Anlamayız dilinden

Ta Allah’ın Çin’inden

Çıkıp geldin corona

Sana maske çare mi?

Yaktın ciğerparemi

Yarasa mı fare mi?

Nerden çıktın corona”

“Bu virüs neyin nesi

Gelmedi bunun gibisi

Hepimiz yedik ev hapsi

Sonunda yapmasalar bari otopsi

Geçmiyor günlerin böylesi

Gelip gitmiyor birisi

Bana bir şey olmaz diyor kimisi

Sonunda yapmasalar bari otopsi

Bilmiyorum bu geçen kaçınıcı cumartesi

Tükeniyor hepimizin yavaş yavaş enerjisi

Kalmadı sağlıktan başka hiçbir şeyin albenisi

Sonunda yapmasalar bari otopsi

Yenileniyor sürekli sayı bilgisi

Gerekıyor bir an önce aşının üretilmesi

Yok mu bunun bir hal çaresi

Sonunda yapmasalar bari otopsi

Köpürtmekten kalmadı el derisi
 Bu iş oldu ölüm kalım meselesi
 Hepimizin öbür tarafa ermesi
 Yakındır bak bu gidişle benden demesi”

“Aldım sazı elime
 Vurdum teline teline
 Seni mâni yaparım
 Korona gelme evime

Çin’den düştü yollara
 Gitti dünya turuna
 Komşu komşu dolana
 Bizden ırak olasin

Panzehirin buluna
 Kimse ölmesin uğruna
 Tak sepeti koluna
 Haydi Corona yoluna”

2- Fıkralarda Covid-19 :

Bu bir virüs değil, bu bir nimet dostlar!

“Eskiden yerinde duramayan karım son günlerde seyahat etmek istemiyor. Artık hiçbir şey satın almıyor çünkü aldığı her şey Çin’den geliyordu. En önemlisi de şu: Tüm zamanını ağzı kapalı bir maske içinde geçiriyor, hiç konuşmuyor. Bu bir virüs değil, bu bir nimet dostlar!”

Öpüşüp helalleşeceklerimin listesi...

“Korona virüs tahlili pozitif çıkan adam eve geldi ve masanın başına oturup sayfalar dolu bir liste hazırladı. Karısı, ‘Nedir Allah aşkına saatlerdir yazdığın o şey’ diye sorunca şu yanıtı verdi: ‘Virüs kapmışım. Öpüşüp helalleşeceklerimin listesini yazdım.’”

Köylü ile helalleşti...

Temel ateşlendi. Tabi, evde durmadı, sürekli dışarı çıktı. Pencereyi kullanarak sürekli dışarı çıktı, geldi. Evde ateşi yükseldi. Sağlık ekiplerine haber verdiler. Ambulans geldi. Temeli muayene ettiler. Temel’den numune aldılar. Tahlil için ona süre verdiler. Bu süre zarfında sakın evden dışarı çıkma. Tahlilin sonucuna göre senin tedavine başlayacağız, dediler. Sonra Temel’e telefon açıldı. Koronavirüs, pozitif çıktı. Sakın evden ayrılma, sağlık ekipleri gelip seni alacak dediler. Bunu duyunca Temel çok üzüldü. Hemen üstünü giyindi. Bütün köyü tek tek dolaştı. Herkese durumunu anlattı. Dedi ki: Bugün benim son günümdür. Her halde akşam gelip

beni alacaklar. Onun için bana hakkınızı helal edin diyerek herkesle helalleşti. Akşam geldiler. Temel'i aldılar, hastaneye götürdüler. Bütün köyü de karantinaya aldılar

Olur da ölmezsem ceza yemeyeyim

Dursun salgın döneminde yeşillik bir alanda ağaca tırmanmıştı. Uzaktan elinde bir kazıkla gelmekte olan

Temel sorar: Dursun ne yapıyorsun orda? Dursun: Görmüyor musun?

Ağaca çıktım, atacağım kendimi aşağıya. Temel: Hayrola, niye atacaksın kendini aşağıya?

Dursun: Ben bu dünyada yaşasam ne olur, yaşısam ne olur!

Temel: Ne oldu ki hayırdır?

Dursun: Üç defa kızı istedik, babası kapıdan kovdu. Kızı vermedi. Dün akşam dedim kızı kaçırayım. Kilitlemişler onu eve. Kız bir türlü dışarı çıkamadı. Onu bana vermedikten sonra, bende atarım kendimi aşağı, giderim.

Temel: Atma kardeşim, gözüne kurban olayım. İn aşağı oradan!

Dursun: Mesafeyi koru, mesafeyi koruyalım. Temel, elindeki kazığı göstererek mesafemi zaten bununla koruyorum ben.

Dursun: O nedir?

Temel: Sosyal mesafe kazığı.

Dursun: Yemediğimiz kazık kalmamıştı. O da mı çıktı?

Temel: Bu yeni çıktı. Bana bak, şimdi sen kararlı mısın intihar etmeye?

Dursun: Biraz daha yukarı çıkayım, oradan atacağım kendimi.

Temel: Bir dakika, madem intihar edeceksin zaten geberip gideceksin. Niye maske takıyorsun.

Dursun: Şimdi bu basına da yansıyacak. Olur da ölmezsem ceza yemeyelim.

Kapıdan dışarı çıkmak yasak

Temel evinin kapısını, kullanmıyor. Sürekli pencereden girip çıkıyor. Buna da karşı kom-

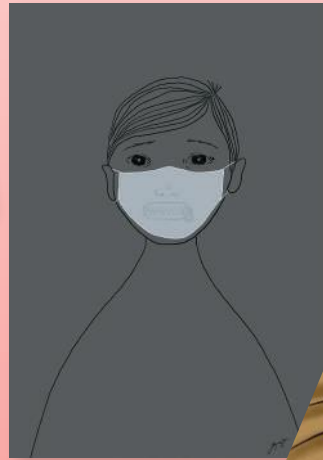
şusu dikkat ediyor, görüyor. Merak ediyor. Yine bir gün temel pencereden çıkmış, yoldan aşağı doğru giderken komşusu hemen pencereyi açıyor. Temel kapınız mı bozuldu? Neden pencereden girip çıkıyorsun? Kaç gündür seni görüyorum, sen hep pencereyi kullanıyorsun, kapıyı kullanmıyorsun. Temel'de cevap veriyor: Bilmiyor musun? Korona var. Kapıdan dışarı çıkmayın diyorlar

Bugün bizde mevlüt vardı

Sağlık ocağına, umreden gelmiş bir teyzemiz geldi. Ateşi falan ölçüldü sonra durumu iyi olduğu için eve gitmesi ve evden en az iki hafta kesinlikle çıkmaması defalarca tembih edildi. Her gün telefonla aranıp sorulacağı da iletildi. Neyse ertesi gün teyzemiz gerçekten arıyor ve aynen şu konuşma geçiyor:

- Alo teyzecim, ben sağlık ocağından arıyorum. Evden çıkıp çıkmadığını kontrol etmek istedim. Evden çıkmadın değil mi?

- Yok evladım, bugün bizde mevlüt vardı. Bir sürü gelen giden, çıkacak vaktim bile olmadı.

Türkiye'nin

A collection of various Kebir dairy products displayed on a wooden surface. The products include a large jug of milk, a smaller jug of milk, a container of Tulum Peyniri (500g), a container of Kuyumak (500g), a container of Ayran (200g), a container of Tereyağı (200g), a container of Kaya Peyniri (700g), a container of Lor Peyniri (500g), and a container of Kuyumak (200g). The products are arranged in a cluster, with some overlapping. The background is a plain white wall.

444 8 527 | www.kebirsut.com.tr

COVIDLİ İLK GÜNLER

Doç. Dr. Emine CANYILMAZ
Radyasyon Onkoloğu

Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde nedeni bilinmeyen pnömoni vakalarının bildirilmeye başlandığı günden günümüze, Covid-19 hayatımızın merkezine oturmayı başardı. İlk başlarda Çin neresi ülkemiz neresi diye bizden çok uzak gördüğümüz virüs, Dünya Sağlık Örgütü tarafından Ocak 2020 tarihi ile "uluslararası boyutta halk sağlığı acil durumu" olarak ilan edildi, ardından 11 Mart 2020 tarihinde de pandemi olarak kabul edildi. Covid-19'un pandemi olarak ilan edildiği gün, ülkemizde de resmi olarak ilk vakanın belirlendiği gün olarak kayıtlarda yer aldı. Artık ülkemizden çok uzak gördüğümüz Covid-19 bu tarihten itibaren hem günlük yaşantımızda hem de biz sağlık çalışanlarının iş ortamında ana gündem konusu olmaya başladı. Sürekli sosyal medyada paylaşılan videolar, ana haber bültenlerinde yer alan haberler endişe, korku, kaygı ve belirsizlik duygularının körüklenmesine neden oldu. Ülkemizde de diğer ülkelerde olduğu gibi vaka ve ölü sayılarında gözlenen hızlı artış panik halini yaygınlaştırdı. Pandeminin ilk dönemlerinde virüse ve hastalığa dair durumlar netleşmediği için inanılmaz bir bilgi kirliliği yaşanmaktaydı. Başlangıçta maske takılmasına gerek yok diyen bilim kurulu üyeleri bir süre sonra maskesiz, siperliksiz dışarıya çıkmayın uyarılarında bulundu. Böylece maske günlük yaşantımızın vazgeçilmez aksesuarı olarak yerini aldı. Öyle ki, pandeminin ilk günlerinde kullandığımız cerrahi maskeler yerini artık, özellikle biz bayanlar için kıyafetimizi tamamlayan aksesuarlar olarak siyah, pembe, yeşil gibi farklı renk, kumaş ve türde maskelere bıraktı.

Ülkemizde Mart 2020 tarihinde tüm resmi kurumlarda esnek çalışma modeline geçildi. Okullar, üniversiteler kapatıldı, uzaktan eğitim hayatımıza girdi. "Yok canım nasıl olacak?" dediğimiz tüm durumları bir bir yaşamaya başladık, yaşadıkça kanıksadık, kanıksadıkça da birbirimizden korkar hale geldik. Artık günlük konuşma dilimize sosyal mesafe ve kuralları yerleşti. Alışveriş merkezleri, kahvehaneler, çay ocakları, restoran ve kafeler, eğlence mekanları gibi sosyalleşmenin yaşandığı tüm mekanlar kapatıldı. Artık misafirlikler, günler, çay saatleri, akşam yemekleri sadece çekirdek aileler ile yaşanır oldu. Hele ki ramazan ayında gerçekleşen geleneksel kalabalık iftar yemekleri yerini coşkudan uzak bir önceki yılın fotoğraf karelerinde özlemle anılan yemeklere bıraktı. Akşam yemeğinden sonra tatlı bir telaşla teravih namazına yetişmek için yapılan hazırlıklar camilerin de pandemi nedeniyle kapatılması sonucu yerini buruk bir yalnızlığa bıraktı. O yıl ramazan bayramını herkes evinde yaşadı. Anneanne, babaanne ve dedeler ancak görüntülü ziyaret edilebildi. Yaşımız çok büyük olmasa da bizlerde büyüklerimiz gibi hey gidi eski ramazanlar ve bayramlar ne güzel günlerdi dedik. Hepimizin ortak temennisi salgının bir an önce bitmesi ve eski normal özgür yaşantımıza dönmemizdi. Geriye dönüp baktığımda şunu söyleyebilirim ki kapanma sürecine dair özleyeceğim tek şey insanoğlunun eve kapanması ile sokaklarda oluşan sessizlik ve doğanın o zamana kadar bastırığımız o muhteşem sesi olurdu.

Hayatlarımızda değişen alışkanlıklar bunlarla

kalmadı. Pandemiye kadar çok fazla sayıda insanın rağbet etmediği internet alışverişi artık birçoğumuzun tercihi haline geldi. Marketten alınan tüm poşetler önce balkonlara bırakıldı. Beş-altı saat sonra evin içerisine alındı, hatta bazılarımız öyle abarttı ki marketten alınan tüm ürünleri deterjanlı sularla yıkadı. Dışarıdan eve girildiğinde tüm dış kıyafetler banyoda çıkarıldı ve yıkandı ya da balkonlarda havalandırıldı. Ya ellerimiz, derisi soyulana kadar yıkandı ya da dezenfekte edildi. Hepimiz vaka sayılarının açıklandığı haberleri bekler olduk. Artık televizyon kanallarında ana gündem pandemi, sonuçları, alınması gereken önlemler, tedavide kullanılan ilaçlar ve aşı çalışmaları oldu. Birçoğumuz haber kanallarına kilitlendi, virüs ile ilgili sağlıklı bilgiyi nasıl ediniriz, kendimizi ve sevdiklerimizi nasıl daha iyi koruyabiliriz telaşıyla bir programdan diğerine koştuk. Şunu belirtmek isterim ki tüm bu yaşanan süreç boyunca Covid-19'un tedavisinde kullanılan ilaçlar ve korunmak için yapılan aşılardan tedarikinde birçok ülkenin yaşadığı sıkıntıları yaşamadık.

Tüm bunlar ülke genelinde yaşanırken biz sağlık çalışanlarında durum daha dramatikti. Ülkede tam kapanma olmasına rağmen bizler işimizin başında, ilk başlardaki bilinmezliklere rağmen cansiperhane covidli ya da değil hastalarımıza hizmet etmekle meşguldük. Alışık olmadığımız tulumlar içinde maske, siperlik, gözlükle, kalplerimizde geride bıraktığımız çocuklarımız, eşlerimiz, anne ve babalarımız ile saatlerce çalıştık. Hatta haftalarca sevdiklerimize virüsü bulaştırma endişesi ile onlardan uzakta, yaşamımıza devam ettik. Görüntülü konuşmalarda onların endişeli, hüznü dolu bakışlarını giderdik, yorgun, bitkin ve üzgün olmamıza rağmen onlara bu hallerimizi yansıtmamaya çalıştık. Tüm bunlar yaşanırken bir bir kaybettiğimiz sağlık çalışanı haberleri belimizi bükse de asla görev anlayışımızdan ödün vermedik.

Peki onkoloji kliniklerinde durumlar nasıldı? Ben bir radyasyon onkoloğuyum. Bizler kanser tanısı alan hastaların tedavilerini ve takiple-

rini yapıyoruz. Pandeminin ilk aylarında hastanemizde çoğu polikliniklerde acil hastalar bakılırken bizler ekip olarak, doktorumuzdan, medikal fizikçimize, hemşiremizden, teknisyenimize, sekreterimize ekip olarak tüm hastalarımıza sağlık hizmeti sunmaya devam ettik. O dönemlerde kendimizi savaş alanında çalışan bir asker gibi hissediyordum ve bundan çok gurur duyuyordum. Çünkü artık cephedeki savaş hastahanelerdeydi ve savaşanlar askerler değil biz sağlık çalışanlarıydık. Kapanma nedeni ile herkes evlerindeyken bizler çalışmaya devam ediyorduk. O dönemde merhametin, yardımlaşmanın ve vicdan sahibi olmanın insanı insan yapan en büyük erdemler olduğunu kavradığım günlerdi. Bizlerin çalışma ortamını daha güvenli hale getirmek için tedavisini yaptığımız hastalarımızın, sivil toplum örgütlerinin elleri hep üzerimizde oldu. Bu sayede bizler diğer ülkelerde olduğu gibi hiç maske sıkıntısı, siperlik, gözlük, tulum eksikliği yaşamadık. Birlik ve beraberlik içinde bu süreci atlattık.

Diğer tüm tıp branşlarında olduğu gibi pandeminin başlarında bizlerde de panik havası hakimdi. Çünkü tedavileri ve takipleri nasıl yönlendireceğimiz belirsizliğini koruyordu. Sürekli literatürü takip edip diğer ülkelerde radyasyon onkolojisi kliniklerinde nasıl uygulamalar yapılmış öğrenmeye ve bilgi edinmeye çalışıyorduk. Çok şükür ki bu bilinmezlik dönemi bizler için çok uzun sürmedi. Çünkü Türk Radyasyon Onkolojisi Derneği imdadımıza yetişti, her tümör

grubunda nasıl aksiyonlar almamız gerektiğini içeren bilgilendirmeleri tüm üyelerle paylaştı. Radyoterapi tedavi sürecinde Covid-19'a yakalanan hastalarda izlenecek yollar belirlendi. Uzun soluklu bir tedavi olan radyoterapi tedavisinde bu süreçte tedavi sayıları azaltılma yoluna gidildi. Hipofraksiyone dediğimiz daha yüksek fraksiyonda ancak daha kısa sürede tamamlanan tedavi şemaları sık tercih edilip kullanılmaya başlandı. Takipleri yapılan randevulu hastalar arandı, şikayetleri sorgulandı, gerekli görülen hastalar kliniğe davet edildi. Sokağa çıkma yasağı olan dönemlerde radyoterapi tedavisi devam eden hastalar için izin kağıtları çıkarıldı. Hasta rıza belgeleri revize edildi. Böylece bu zorlu süreci hastalarımız ve bizlerin en rahat bir şekilde geçirebilmesi için tüm önlemler alınmaya çalışıldı. Covid-19 aşılarında önceliğin verildiği gruplardan birinin de kanser tanılı hastalar olması, hastalarımızın daha rahat nefes almasını sağladı. Ancak şunu belirtmeliyim ki tüm bu çabalarımıza rağmen maalesef bu sürecin sonunda kanserden daha çok Covid-19'dan korkan hastalarımızda tanılar gecikti, hastalığın tekrarlama ve tüm vücuda yayılma oranları arttı.

Covid-19 ile yaşanmış bir anımı sizlerle paylaşmak isterim. Bu çok zorlu ve stresli süreç Hazi-ran 2020 tarihinde yerini önlemlerin biraz gevşetildiği o dönemlerin tabiri ile "yeni normal" döneme bıraktı. Bizde ailemle yılın yorgunluğunu bir nebze olsun atıp sonbahar dönemine enerji depolayabilmek adına tatil yapma kararı aldık. Tatilimizi maksimum önlemler eşliğinde, sosyal mesafe kurallarına riayet edecek şekilde gerçekleştirdik. Ancak dönüş yolculuğumuzda eşimin ateşi çıkmış ve buna eklem ağrıları eşlik etmeye başlamıştı. Bu yolculuğu tarif edin dersanız "tüm yaşantımda geçirdiğim en uzun, stresli, endişeli, huzursuz bir yolculuktan derim. Maskeli olmamıza rağmen hepimiz aracın içerisinde aynı havayı soluyorduk ki bu durum endişelerimi arttırıyordu. Hiçbir yolculuğumuzda bu kadar uzun süre araç kullanmamıştım. Çünkü eşim aracı kullanamayacak kadar bitkindi. Trabzon'a döner dönmez çocukları evde bırakıp

soluğu doğruca Covid-19 polikliniğinde aldık. Süreç akciğer tutulumu pozitif Covid-19 hastası eşimi hastanede bırakıp eve yalnız dönmeme sonuçlandı. Çocuklarımız çok üzülmüştü çünkü artık televizyonlarda bahsedilen birçok sağlık çalışanından biri olmuştu babaları. Çok şükür bizlerin testleri negatif çıkmıştı ve hiçbirimizde semptom gelişmemişti. Ancak çocuklar gözleri yaşlı, babaları ile ilgili iyi haberleri bekler olmuştu. Eşime hastanede kaldığı günlerden birinde telefonla sürekli aramama rağmen bir türlü ulaşamamıştım. O zaman hissettiğim korkuyu tarif etmeye inanın kelimeler yetersiz kalır. O anlarda "yaşadıklarımız gözlerimin önünden bir film şeridi gibi geçti" deyimi anlam kazanmıştı bende. Beşinci günün sonunda taburcu edilen babalarını izole de olsa evde gören çocuklarımızın endişe ve hüznü dolu bakışları yerini ıslık ıslık parlayan gözlere bırakmıştı. Ağır-laşmadan atlatabildiğimiz bu süreç için kendimizi hep çok şanslı gördüm ve şükrettim.

2021 yılının son demlerini yaşıyoruz. Nerdeyse pandeminin üzerinden 2 yıl geçmiş. Bu geçen sürede birçoğumuz ya sevdiklerini kaybetti ya da kaybetme korkusu ile burun buruna geldi, acı tatlı birçok anı biriktirdi. Hayatımız ve alışkanlıklarımız çok değişti. Anne babalarımızı aylarca göremedik, çocuklarımıza doyasya sarılıp öpemedik. Sarılma ve tokalaşmalar yerini yumruk yapılan ellerin birbirine temasına, bundan bile imtina edenlerin uzaktan sadece baş selamına bıraktı. Bu illet sanki yaşantımızı öncesi ve sonrası diye ikiye ayırdı. Bu arada bilim insanları gece gündüz çalışarak virüsü altetmenin yollarını aradı. İnsanoğlu olarak bugün geldiğimiz bu noktada şunu söyleyebilirim ki artık pandeminin ilk dönemlerinde olduğu gibi virüse karşı acemi değiliz. Bulaşma ve korunma yollarını, tedavi algoritmalarını çok daha iyi biliyoruz. Artık elimizde virüse karşı geliştirilmiş çok güçlü silahlarımız; "AŞILARIMIZ" var. Herkesi bu savaşta silahlanmaya yani aşı takvimine uymaya davet ediyorum. Yazımı bilimin ışığında hep daha iyiye ve ileriye sözleriyle noktalıyorum....

NELER NELER KAYBETTİK

Sevgi DANACI
Başhemşire

C OVID terimi bütün toplumun hayatına yeni kelimeler ve onların ürkütücü anlamlarıyla girdi. 80 yaşındaki insanlar, 10 yaşındaki çocuklar; entübasyonu, antikor düzeyinin ne olduğunu, solunum cihazını, oksijen saturasyonunu, kaç olursa endişelenmeliyizi, aspirin kullanılması gerekip gerekmediğini?, hatta ve hatta aşı olup olmamalarını ya da hangi aşırı olacaklarını, bilim insanlarına güvenmeyi bazen sorgulamayı vs. öğrendi...

Bizi diğer canlılardan ayıran, toplumsal medeniyetin gerekliliği olan, yardıma muhtaç olana yardım etme, düşeni kaldırma..... Maalesef ki bu illet hastalıkta evlat anasından kaçmak zorunda kaldı. Oysaki hastayken yakınımızdaki insan iyileşme sürecinde bizimle olmaya talipse biz iyileşebiliriz. Motivasyonumuz ve toplumsal kodlamamız bunu gerektirmektedir. Tam da bu noktada sağlık camiasında çalışanların kıymeti devreye girmektedir. Evlat anasından kaçarken bizler yalnızlaşmış, korkmuş, dışlanmış, mahcup insanlara dokunduk..... Yemek yedirdik, elini tuttuk, sohbet ettik, tuvaletini

yaptırdık. Aileleriyle iletişimlerini sağladık, bebeklere annelik, annelere evlatlık yaptık. Peki ama bir hayata kaç rol sığar? Bu süreçte biz hemşireler aynı anda birçok maske takarken hangi maskenin sesini çıkaracağımızı şaşırdık. “anne”lermiyiz? “evlatlar” mı? “kahramanlar” mıyız? “yol gösterici”ler mi? yoksa hepsi mi. Halbuki bizde evlattık, bizde anneydik, bizde candık, bizimde canımız kıymetliydi. Vaka sayılarının artışıyla bizlerde hastalanıyor, çalışma alanlarımız, mesai saatlerimiz değişiyordu. Biliyorum ki benlik çok boyutludur. Her ne kadar hemşire olsak ta “hemşirelik” çok katmanlı benliğimizin bir parçası. Şanslıyız ki akademik ve mesleki geçmişlerimiz dolayısıyla “başkalarına” hizmet etmeyi bir erdem olarak içselleştirebildik. Tercih etmediğimiz bu koşullarda çalışırken çoğumuzun simultane bir şekilde birbiriyle çatışan rolleri gerçekleştirebildiğimize şahit oldum; Hiçbirimizin sadece

Fotoğraf: Yılmaz BÜLBÜL

Eşime haftasonu anneme gidelim dedim.

Kardeşimi de aradım kararlaştırdık. Cuma akşam iş çıkışı eve geçip üzerimizi değiştirip yıkayıp paklanarak anneme gittik. Annem, kapıyı geride durarak açtı ve fark ettim ki maskesi yoktu (ona maske almam gerektiği hiç aklıma gelmemişti) ve olmadığı için beyaz tül-bentini ağzına siper etmişti. Salonda masa hazırlanmış en kıymetli misafirlerini ağırlamak için sevdiğimiz yemekleri yapmıştı. Masaya bizimle oturmadı, gelsene anne dediğimde ben namaz kılacağım, yemeğimi siz gelmeden yedim diyerek ayrı bir odaya geçti ama aklı hep bizde. O zaman vicdanım rahatladı çünkü o da istemiyordu, bizlerden böyle bir beklentisi yoktu, KABULLENMİŞ-

Tİ. Ve bu süreçte akıllı telefonuyla tanıştı ve birbirlerini sevdiler. Artık onunda bir parmak hareketi ile komut verdiği arkadaşı olmuştu.

Bizler birbirimize dokunan, sevgimizi ellerimizle ve mimiklerimizle gösteren bir toplumken uzaktan sevmeye çalışıyoruz birbirimizi. Aslında Covid bizden çok şey aldı, bizleri ölmeden önce yalnızlığa mahkum etti. Özümüzü, kültürümüzü, bizi biz yapan değerlerimizi aldı. Oysaki düşünümüzü, cenazemizi, hastalığımızı kalabalıkla katlanılabilir hale getiren bir millettik. Hatta tasarruflarımızı bile şenlik havasında gün adı altında yiyip içerek, oynayarak, bol muhabbetle taçlandırırdık. Korktuk, korkmalıydık da. Anneciğimle telefonda konuştuğum bir gün bana; “Hastalanırsak ne yapacağız, yoğun bakımlar hep doluymuş” dedi. Dört duvar arasında sürekli haberleri izlediğini bildiğimden sesinin tınısından, “anne merak etme bizim hastanemizde yer var” dememi

insan,kadın, erkek, anne, baba, hemşire ,kardeş, evlat, eş, Trabzonlu....olmadığını, her birimizin bütün bu rolleri kapsayan ama bütün bu rollerin üstünde bir değerinin olduğunu gördüm.

Ne demiş Sezen Aksu” Beni kategorize etme”

Hastane çalışanları olarak aile büyüklerimizden uzak durmamız gerektiğini, hatta hastanede çalışmayan evlatların da anne ve babalarından ayrı alanlarda olması gerektiğini içselleştirmek durumunda kaldık. Bu durum sanırım bize rahat geldi, hoşumuza gitti. Böylece onlara yeterince vakit ayırmadığımız düşüncesinin vicdan muhasebesini yapmamıza gerek kalmamıştı artık. Çünkü medyada böyle olması gerektiği bilgilendirilmesi yapılıyordu. Annemi 2 aydır görmüyordum. Oysa en azından haftada bir günümü ona ayırıp onunla çarşıya, kuaföre, AVM'ye veya yemeğe götürmeyi görev edinmiş bir evlat olarak bu durumdan faydalaniyor muydum acaba?

beklediğini hissettim ve bu canımı çok acıttı. Ve tabii ki muhtemelen her evlâdın annesine dediği gibi “öyle dedikleri gibi çok hastada yok hiiiiıııı merak etme” dedim

Kendimce sessizce tamam ben iyiyim, yakınlarım iyi şanslı guruptanım diye içime içime konuşurken; sülalemizin meleği, canımız, anamız, kedilerin, köpeklerin, kuşların, kimse-sizlerin kimsesi, asla ölmemesi gereken bir insan diye düşündüğümüz yengem hastalandı. Evde sanırım bir hafta kadar kendisiyle cebelleşti, pes edince aradılar ve aynı gün ambulansla hastanemize nakli sağlandı. Önce acil izolasyon alanı ve servis. Üçüncü günün sonunda solunum sıkıntısı iyice başlayıp tahlilleri de tabloyu desteklediğinde yoğun baki-

ma alındı. Yoğun bakıma gitmeyi hiç istemedi, çok direndi, yalnızlığı kabullenemedi, yalvardı, ellerimize sarıldı beni burada bırakmayın ben buradan çıkamayacağım diye. Odasında televizyonu deniz manzarası olsa yengeme ne..... beni buradan çıkarın ben ölüyorum anlamıyor musunuz..... sesi günlerce kulaklarımda... ve maalesef yengeciğimi kaybettik..... Ailemizin 98 yaşında covide fake atmış halası cenazede bizi teselli ederken “yavrum Aynur gibi insanlar dünyaya binde bir gelirler rabbim o insanıda bizlere nasip etti onunla tanışma fırsatı bulduk, Ne mutlu bize” diyerek yarımızı sarmaya çalışıyordu. Bu da kaderin bir cilvesi olsa gerek.

Kalın sağlıcakla.

Onur AYDIN

Showroom

Pelitli Mah. Rize Cad. No:26

Ortahisar/ TRABZON

Tlf: 0 462 346 61 61

Fax: 0 462 346 61 61

Şube

Sanayi Mah. Anadolu Bul.

Galericiler Sitesi No : 17

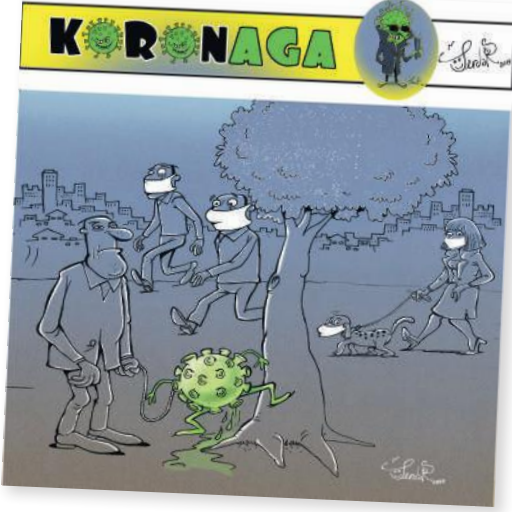
Ortahisar/ TRABZON

Tlf: 0 462 221 11 11

onurbey61@hotmail.com

Instagram: aydinlaroto61

SEVGİLİ OKURLARIMIZ...

Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Başhekimliği tarafından yılda iki sayı olarak yayımlanması planlanan dergimizin sonraki sayılarında yazılarınızla siz de yer alabilirsiniz. Hastanemizle ilgili tarihi, güncel olaylar, anılar, spor-sanat-kültür faaliyetleri, gezi notları, fotoğraf vb faaliyetlerinizi bizimle paylaşarak dergimize katkıda bulunabilirsiniz.

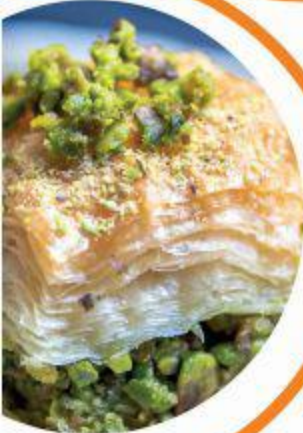
Yazılarınızı farabibashekimlik@ktu.edu.tr veya bulbulyilmaz@yahoo.com adresine gönderebilirsiniz.

ballı

LOKMA®

Tatlı Dünyası

Kendinizi Şımartın..

**%100 Doğal Pancar
Şekeri Kullanılmaktadır.**

Merkez: Soğuksu Mah. Vatan Cad.
No: 14/A Ortahisar Trabzon/TÜRKİYE

+90 462 231 23 23

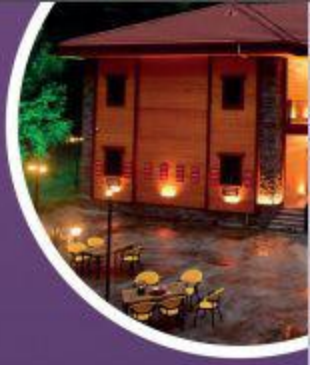
Şube: Gazipaşa Mah. Uzunsokak
No: 13/A Ortahisar Trabzon/TÜRKİYE

Tel: +90 462 321 25 52

0 530 161 70 61

www.lokmatatli.com

info@lokmatatli.com

UZUNGÖL
Dursun Ali İNAN
MÜZESİ

